

קובץ

גדולת מרדכי ואסתר
על פורים

והוא מאמרים נפלאים

של חסידות וקבלה

מהאריז"ל

ואדמור"י חב"ד

שערכתיו והוצאתי לאור

מכתבי יד במשך כמה שנים

נערך ע"י עקיבא שבריק

פורים תשפ"א

הוקדש לעילוי נשמת השלוחה התמימה הרבנית
רבקה אסתר בת מינדל הורביץ ז"ל

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle – ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

תוכן הענינים

דף

א. כתב יד פרי עץ חיים

3

שער הפורים פרנקפורט דמיין שנת ת"ף

ב. כ"ק אדמו"ר הזקן

41

מאמר ד"ה ויאמר מלך להמן, תקס"ד

ג. כ"ק אדמו"ר הזקן

44

מאמר ד"ה ובבואה לפני המלך, תקס"ה

ד. כ"ק אדמו"ר האמצעי

48

ביאור ד"ה לכו חזו מפעלות, תקס"ה

50

ה. עוד ביאור על מאמר ד"ה ובבואה, תקס"ה

ו. כ"ק ר' הלל הלוי מפאריטש

54

מאמר ד"ה המגיד מראשית אחרית

ז. כ"ק מהרש"ז מקאפוסט

58

מאמר ד"ה איש יהודי, תרל"ט

ח. כ"ק מהרש"ז מקאפוסט

67

מאמר ד"ה יעשו עץ, תרמ"ז

כת"י פרי עץ חיים

שער הפורים

פרנקפורט דמיין שנת ת"ף

ידוע¹ כי בכל זמני הגלות עומדת רחל עם ז"א אחור באחור. ואמנם אז היה בסוף אותם ע' שנה של גלות בכל כידוע, ואז היה מתחיל למעלה לעשות תיקון כדי שיגאלו ישראל ויחזרו ז"ן פב"פ, וידוע כי כשהם אחור באחור קודם שיחזרו פנים בפנים, אז הוא הפלת הדורמיטא בז"א שהוא הסתלקות המוחין מן ז"א, ונכנסין תוך רחל ונתקנת פרצופה, ועי"כ יכולה לחזור אח"כ פב"פ.

והנה אז בימי מרדכי היה סוד זמן הדורמיטא של ז"א, וז"ס מ"ש המן הרשע, ישנ"ו עם א' מפוזר ומפורד וגו', ופי' רז"ל מלת ישנ"ו, ישן הוא אלהיהם והוא סוד הדורמיטא, וכיון שהוא ישן ורוצה לחזור פב"פ לחזור לבנות ב"ה פעם שנית, לכן נבטל עצתו ולא יבנה ב"ה.

ודע כי כשנכנסין נה"י דאימא תוך רחל בהיותה באחורי הז"א, גם נה"י דאבא נכנסין בה, ונמצא כי כמו שבזמן היות המוחין תוך ז"א, היו יוצאים שתי הארות, א' של רחל מאחוריו וא' של יעקב מלפניו, כך עתה יוצאים מן רחל ב' הארות אלו. ואמנם יש עתה בחי' אחרת חדשה לגמרי אשר לא נמצאה בהיות המוחין תוך ז"א. והענין הוא כי כבר ביארנו כי בהיות המוחין תוך ז"א, היה מסתיים יסוד דאבא בסיום יסוד דז"א ממש והיה מתלבש בתוכו. אמנם עתה שהמוחין הם ברחל, שהיסוד שלה קצר ואינו ארוך ומתפשט כמו יסוד הזכר, נמצא כי כשנכנסין נה"י דאבא בתוכה, היסוד דאבא יוצא ומתפשט חוץ מן היסוד שלה, ואינו מתלבש בתוך היסוד שלה אלא מתגלה למטה לגמרי, ובחי' הארה זו לא נמצא בז"א מעולם, לסבה הנזכר. והנה זאת הבחי' של יסוד

---

¹ ראה מחברת הקודש (מהד' יריד הספרים) שער הפורים ע' קיג. פע"ח (מהד' ברנדווין) שער הפורים פ"ה ע' תסז. שעה"כ (מהד' ברנדווין) ענין פורים דרוש א' ע' שכח. שער התפלה מהרח"ו (מהד' אהבת שלום) ענין פורים ע' שפד. ספר הכונות הישן (מהד' אהבת שלום) דרוש פורים ע' רח. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעז. סדור האר"י חמדת ישראל (מהד' אהבת שלום) כונות פורים ע' רפט. קיצור הכונות לרמח"ל (מהד' תשס"ו) סוד הפורים ע' קסט.

דאבא המתגלה חוץ מיסוד דרחל, ודאי שהיא הארה גדולה מאד, כי מתגלה הארת אבא, שהוא טמיר וגניז מכולהו.

והנה בחי' מרדכי היא סוד הארת יסוד דאבא המתגלה בהיותו ברחל, כי מרדכי בא מאותה הבחי' ומשם יניקת שורש נשמתו, וז"ס מר דכי, מור טהור, שהוא נקי וזך, שהוא היסוד דאבא. וז"ס ואצבעותי מור עובר, והמשכיל יבין בסוד האצבעות, והם מור עובר כי הם עוברים ויוצאים לחוץ על כפות המנעול.

והנה המן הרשע רצה לאבד הארות אלו ולהרוג את מרדכי הרמוז בהארה זו, כדי שיתבטל בנין פרצוף הנוקבא רחל ולא יבנה ב"ה ח"ו. והש"י ברחמיו הגדולים רצה להטיב עמנו באופן מיותר על כל אשר בתחלה, אשר כמוהו לא נהיה מימי קדם, והוא כי הלא הארה זו של מרדכי אינה יוצאה רק בהיות זמן הדורמיטא, אמנם אח"כ כשהם חוזרים פב"פ ומסתלקין הנה"י מן הנוקבא רחל וחוזרין ונכנסין תוך ז"א כידוע, הנה אז ודאי שמתבטלת הארה זו של מרדכי. אך השי"ת רצה להטיב עמנו ולהאיר לנו בכל זמן ובכל שנה בימי הפורים האלו שאז נעשה הנס, ושתימדי בימים אלו תתגלה אותה ההארה של מרדכי אפילו אחר היותם פב"פ ותשאר קיימת תמיד, והנה הארה זו לא היתה לא בשבת ולא בי"ט אלא בפורים בלבד, וז"ס מה שאמרו רז"ל כל המועדים עתידין להבטל חוץ מן הפורים, שנאמר וימי הפורים האלו לא יעברו מתוך וגו'. והבן מ"ש לא יעברו מתוך וגו', כי תמיד תשאר הארה זו בזמן הזה של ימי הפורים, ולא תתבטל אף בחזרת המוחין תוך ז"א. וזו הארה אשר מעולם לא היתה כמוהו, וז"ס וזכרם לא יסוף מזרעם, פי' כי אותו יסוד דאבא שהוא דכורא שנקרא זכרם, [מ"כ שהוא אותיות מ"ר ז"ך] לא יסוף ולא יפסק מזרעם של ישראל לעולם, כי בכל ימי הפורים יהיה אותו הזכר קיים ומתגלה אותו ההארה.

וז"ס מגלת אסתר, כי סוד מגילת התורה הוא ענין יסוד דאבא הנקרא תורה שבכתב. אך אותה הארה היתירה היוצאת לחוץ מיסוד רחל, נקרא מגלת פורים, שהוא ארוך כדמיון המגלה וכצורתה. והענין הוא כי כל אותם ההארות לא יסתלקו מן רחל בחזרתה פב"פ, רק כל אותם ההארות ישארו בה אפילו אחר הסתלק המוחין ממנה כנזכר. גם מגלה לשון גלוי, שהוא מציאות יסוד דאבא המגולה. גם מגלה פי' כי הוא בגימטריא ג"פ הוי"ה, שהם סוד ג' מוחין דהויו"ת של חב"ד דנה"י דאבא המתגלים בה. [מ"כ א"ל כי יסוד מכריע וכולל את נ"ה, לכן בהתגלותו מתגלים גם הם].

צדקה² ואמנם כדי לקיים אותה ההארה של מרדכי ברחל ביום פורים, לכן אנו נותנים צדקה לעניים, כדי שבכח הצדקה ההיא תנתן גם אותה הצדקה מן היסוד דאבא הנקרא צדיק לרחל הנקראת צדק, וזהו לענין תיקון הפרצוף של רחל עצמה ע"י הצדקה. אמנם יש בחי' אחרת, והיא הארת המוחין שהיו לה בעת הדורמיטא, וכוונתנו היא שאותם ההארות ישארו גם במוחין שבה, ולא בסוד תיקון הפרצוף עצמו כנזכר, רק תוספת הארה יתירה בסוד מוחין. והנה זה נעשה ע"י אכילה ושתייה ביום הפורים, כי אכיל"ה בגימטריא אדנ"י שהיא רחל, וזהו אכילה, אכ"ל י"ה, כי ימשכו לה מוחין שהם כולם בסוד י"ה, כמ"ש במקום אחר. גם שתי"ה, ש"ת י"ה, והם בסוד חו"ב הנק' י"ה י"ה, כי הדעת שלה הוא ק"ל, ולית בה אלא נהירו דתרין מוחין גליפן בה.

המגלה³ ואמנם קריאת המגלה הוא ענין שלישי, והוא להוציא אותם ההארות לחוץ מיסוד רחל בסוד מגלה כנז"ל. וז"ס על מקרא מגלה, כד"א למקרא העדה ולמסע את המחנות, לקרותה ולהוציאה לחוץ ותתגלה שם.

סוד הברכות⁴ הוא כשאר ברכות המצות המבוארות במקום אחר, והוא ברוך בבינה, אתה ה' אלהינו חג"ת, אשר בינה, קדשנו בסוד ת"ת, במצותיו נ"ה, וציונו ע"י היסוד, על מקרא מגלה סוד המלכות, דהיינו מקרא היא נק' המלכות, והמגלה ע"ש היסוד דאבא שמתגלה חוץ מן היסוד שלה, וז"ס ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וגו', ועטרת זהב גדולה היא עטרה מסיטרא דיסוד דאבא, שהיא גדולה על כל עטרות, כי הוא נק' אדם קדמאה, וז"ס מלפני המלך, שנתגלה חוץ מן המלכות. וז"ס שעשה ניסים, כמ"ש ואל עמים ארים נסי, הוא הנס המתגלה בזמן הזה, אשר כמוהו

---

² ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיד. פע"ח שער הפורים פ"ה ע' תסט. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רט. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעח. ספר מעשה חושב (מהד' שערי זיו) רימון כ"ו סוד פורים ע' קסז.

³ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיח. פע"ח שער הפורים פ"ה ע' תסט. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רט. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעח. סדור האר"י ר' חיים הכהן (מהד' זכרון אהרן) כונות פורים ע' תקמ. ספר של"ה (מהד' יד רמה מנוקד) מסכת מגילה תורה אור ע' תתפד.

⁴ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיח. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעא. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רי. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעח. ספר מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסז. ספר של"ה מסכת מגילה תורה אור ע' תתפד.

לא נהיה. גם שהחיינו ביסוד, וקיימנו בנ"ה, כמד"א ואת כל היקום אשר ברגליהם. והגיענו לזמן הזה זו מלכות, שהגיענו אלו הג' הנזכרים שהם נה"י לזמ"ן הזה, לצאת ולהתגלות בחוץ.

בברכה אחרונה⁵ יכוין בה' מטבעות, שהם ה' גבורות הרמוזים בס"ת ה' פעמים נ"ו, ריבנ"ו דיננ"ו נקמתינ"ו נפשינ"ו מצרינ"ו, שעולין כמנין מנצפ"ך, שהם סוד הה' גבורות, בעלי הדין ומריבה עם החיצונים להנקם מהם, ודי בזה עד שיערה עלינו רוח ממרום.

משלוח מנות⁶ וכו' ארז"ל ב' מנות לאיש אחד וב' מתנות לב' אביונים. גם יש לראות למה ברעהו אמר מנו"ת בתי"ו א', ובאביונים אמר מתנו"ת בב' תוי"ן. ואמנם כבר ידעת כי היסוד נקרא איש, ועיקר הארת יום זה הוא גילוי יסוד של אבא והוא זכר, ובהיותו מלובש בתוך יסוד דאימא, לכן אמר מנו"ת בתי"ו א' לבד, כי היא מצד הנוקבא, באופן שהם ב' מנות, א' מצד אבא דהיינו מ"ן כאשר ידעת, וא' מיסוד דאימא (דהיינו ו"ת) כנוז"ל. והם איש, שהוא היסוד דאבא, לרעהו שהוא יסוד דז"א. כי עם היות אבא גדול, בהיותו יורד למקום יסוד דז"א נקרא רעהו, ע"ד ז"א כשירוד ליצירה, שנאמר ושלף איש נעלו ונתן לרעהו.

---

⁵ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיט. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעא. שעה"כ ענין פורים דרוש א' ע' שכח. שער התפלה מהרח"ו ענין הפורים ע' שפד. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' ריג. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רפ. סדור האר"י ר' חיים הכהן כונות פורים ע' תקמא. ספר מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסז. סדור ע"פ משנת חסידים (מהד' שערי זיו) מסכת אדר ז, יא. ע' תרכב. קיצור הכונות לרמח"ל סוד הפורים ע' קעה. סדור האר"י קול יעקב (מהד' סלאוויטא) כונות פורים סא, ב. סדור האר"י ר' שבתי (מהד' פרענקיל) כונות פורים ח"ב ע' תד.

⁶ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיט. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעא. שעה"כ ענין פורים דרוש א' ע' שלב. סדור האר"י חמדת ישראל כונות פורים ע' רצג. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רי. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעה. סדור האר"י ר' חיים הכהן כונות פורים ע' תקמא. נגיד ומצוה (מהד' שובי נפשי) כונות פורים ע' קעג. ספר של"ה מסכת מגילה תורה אור ע' תתפד. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ח, ב. ע' תרכב. סדור האר"י קול יעקב כונות פורים ע' סא. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תח. סדור האר"י ר' אשר (מהד' פריעדמאן) כונות פורים ע' תתקב.

ומתנות לאביונים⁷ הם מצד אימא, ולכן הם ב' תוי"ן כי הם מצד הנוקבא. והם ב' מתנות לב' אביונים נ"ה, שהם אביונים כאשר ידעת ענין הערבה, שאין בה לא טעם ולא ריח, והם נקראים אביונים, כי אימא עד הוד אתפשטת.

הצדקה⁸ שנותנין בפורים, ארז"ל כי בימי הפורים נותנין לכל הפושט ידו. והענין הוא כי הגבאי של צדקה הוא היסוד, ובשאר ימות השנה הגבאי הוא היסוד דז"א, ויש לו מעט שפע בידו, ולכן צריך לראות למי שהוא נותן הצדקה, אבל עתה שהגבאי צדקה הוא יסוד דאבא, ויש לו שפע רב והארה גדולה בידו והוא עשיר, לכן אין צריך להקפיד למי שהוא נותן, אלא לכל הפושט יד נותנים לו, אפילו לגוים. והכוונה היא כדי להורות שהמותרות השפע הולך ג"כ לקליפות נוגה, כדי להחיות הניצוץ הקדושה אשר בתוכם.

וזהו סוד **השתיה⁹** אשר אמרו רז"ל שצריך לשתות יין עד שישתכר עד דלא ידע וכו'. והכוונה היא לפי שלעולם בתוך הקליפה יש ניצוץ א' של קדושה המאיר בתוכה

---

⁷ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קכה. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעא. שעה"כ ענין פורים דרוש א' ע' שלב. סדור האר"י חמדת ישראל כונות פורים ע' רצג. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רי. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעט. סדור האר"י ר' חיים הכהן כונות פורים ע' תקמא. נגיד ומצוה כונות פורים ע' קעג. ספר של"ה מסכת מגילה תורה אור ע' תתפד. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ח, ג. ע' תרכב. סדור האר"י קול יעקב כונות פורים ע' סא. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תח. סדור האר"י ר' אשר כונות פורים ע' תתקב.

⁸ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קכה. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעא. שעה"כ ענין פורים דרוש א' ע' שלב. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רי. סדור האר"י חמדת ישראל כונות פורים ע' רצג. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעט. סדור האר"י ר' חיים הכהן כונות פורים ע' תקמב. נגיד ומצוה כונות פורים ע' קעג. ספר מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסו. ספר של"ה מסכת מגילה תורה אור ע' תתפד. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ח, א. ע' תרכב. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תז. סדור האר"י ר' אשר כונות פורים ע' תתקב.

⁹ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קכה. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תע. שעה"כ ענין פורים דרוש א' ע' שלב. סדור האר"י חמדת ישראל כונות פורים ע' רצד. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רי. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעט. סדור האר"י ר' חיים הכהן כונות פורים ע' תקמב. נגיד ומצוה כונות פורים ע' קעג. ספר מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסז. ספר של"ה מסכת מגילה תורה אור ע' תתפד. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קע. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ח, ח. ע' תרכג. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' טט.

ומחיה אותה, ולכן צריך לומר ברוך המן, להמשיך אור גם אל הניצוץ ההוא, ולכן צריך לאומרו שלא בכוונה, אחר שהוא שיכור וכבר יצא מדעתו, שאם היה בכוונה ח"ו יאיר ג"כ אל הקליפה. ונלע"ד כי כשאנו ממשיכים אור ממוח הבינה ברחל ע"י שתיית היין ברבוי גדול, יש הארה גדולה שיהיה בה כח להאיר גם אליה עד הניצוץ ההוא אשר בתוך הקליפה.

[והנה הצדקה שאנו נותנים לגוים, מאחר שהם לוקחים ממנו על כרחינו, לכן הלואי שיספיק לניצוץ הקדושה אשר בתוכם, ומכ"ש שלא יספיק לעצמם, ולכן מותר ליתן אפילו בעת שהאדם עדיין בדעתו קודם שנשתכר מייין, אבל כדי לומר ברוך המן, הוא אינו על כרחינו, אלא מעצמו הוא אומר, ולכן צריך לומר אחר שנשתכר מייין וכבר יצא מדעתו].

ענין הפורים של הרח"ו זלה"ה

ידוע¹⁰ כי כוונת הגליות היא להוציא אותם הניצוצות הקדושות, אשר מסבת זוהמת הנחש, נדחו ממקום קדוש ונבלעו בין הקליפות. ואמר רז"ל על ואימה חשיכה גדולה נופלת עליו, שהם ד' גליות. אימה זו בבל, חשיכה זו מדי, שהחשיכה עיניהם של ישראל בתענית, גדולה זו יון, נופלת זו אדום וכו', והנה גלות מצרים לא מנו. אך דע כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים, כי האדם הבליעל הוא ממש כנגד הקדושה, וידוע כי שם הוי"ה מתחלק בחמשה פרצופין, ובכל פרצוף ופרצוף הוא ע"ד זה, י' בחכמה, ה' בבינה, ו' בת"ת, ה' במלכות, וקוץ היו"ד הוא הכתר. הרי כי הם ה', והם ד' לבד, שאין בשם אלא ד' אותיות, והקוץ הוא כנגד הכתר, כי לרוב העלמו לא נרשם באות.

והנה כשגרם העון ובזוהמת הנחש בלע האדם הבליעל ניצוצי הקדושה, כל חלק ממנו לקח מחלק הקדושה שכנגדו, ר"ל הראש מהראש והגוף מהגוף כו'. ולתיקון זה גלו ישראל לאלו המקומות, כדי להוציא משם אותם ניצוצות כנזכר, והיינו אשר שלט האדם באדם, אדם בליעל שולט באדם הקדושה, שהם ישראל בגלות, ולסוף הוא לרע לו, של אדם בליעל, שגלות ישראל הוא להוציא מאדם בליעל החיות שלו, דהיינו אותם ניצוצי הקדושה שבהם, כי כל מקום שגלו, שכינה עמהם, והשכינה מצלת ולוקחת אותם הניצוצות כנזכר. ולכן אמרו רז"ל כל המיצר לישראל, נעשה

---

¹⁰ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קכ. ספר הכוונות הישן עם הגהות הרמ"ז, ליקוטים והשמטות פורים ע' תקד.

ראש, כי גורמין לשכינה להיות שם בארצם, ואחר שכן הוא, הם מקבלים השפע תחלה, ומהם לוקחים כל העולם, בהיותה שם בגלות עם ישראל.

והנה מצרים הוא כנגד הכתר, ובבל כנגד המוחין דהיינו הראש, ועליהם נאמר את הוא רישא די דהבא. ולכן כמו שבקדושה, הכתר אינו נרשם בשום באות כנזכר, כן בגלות לא נזכר אלא ד' כנגד ד' אותיות הוי"ה. והד' נהרות הם כנגד אלו הד', ונהר פישון הוא בבל. גם ארז"ל כי נהר פישון הוא נאמר על מצרים, ע"ש שמגדל פשתים. והענין כי כמו שבקדושה הכתר כלול ביו"ד כנזכר, כן מצרים כלול בנהר פישון, הוא בבל נגד היו"ד. והכתר בקליפה הוא כרת. ומדי ופרס הם הזרועות, ולכן נחלקת מלכות בבל לשנים, כזרועות שהם שנים, ועל זה אמר דניאל פריסת מלכותך ויהיבית למדי ופרס, כי בראש, עם היות שהם ג' מוחין, הכל נחשב לאחד, כי הכל גולם א' כידוע, משא"כ בזרועות. והגוף הוא כנגד יון, והרגלים הם אדום וישמעאל שהם עקביים, ולכן גם הם ב' מלכיות.

ונחזור¹¹ לענין, שכבר ידעת כי שם הוי"ה, ב' אותיות ראשונות הם או"א, והוא"ו הוא ז"א, וה' אחרונה היא מלכות רחל. והד' אותיות עצמן הם כנגד הד' עולמות אבי"ע. וכנגדם יש ג"כ ד' קליפות, כי גם זה לעומת זה וגו'. וע"ז נאמר אל גנת אגוז ירדתי וכו', כי באגוז יש תחלה קליפה א' עבה ומרה כלענה, ואחריה קליפה ב' קשה מאוד, ואח"כ יש בפנים קליפה א' שמפסקת בין המאכל, ר"ל שפירי האגוז מתחלק לד', כנגד ד' אותיות, וקליפה זו השלישית מפסקת בין אלו הד' חלקים של האגוז, ולא שמחלקת אותו מכל וכל, אלא שנכנסת ביניהם. קליפה זו היא כנגד עמלק, וע"ז אמרו רז"ל אין השם שלם עד שיכרת זרעו של עמלק ומלבד אלו הג', יש על האוכל עצמו קליפה דקה מאוד, וכשהאגוז מתייבש, גם קליפה זו היא נאכלת, משא"כ בתחלה, שאז, עם היותה דקה, היא מרה, ועל זה נאמר ומתוכה כעין חשמל, וחשמל גימטריא מלבו"ש, ואמרו רז"ל פעמים חשות ופעמים ממללות, שלפעמים קליפה זו נאכלת ופעמים אינה נאכלת. וכן האדם, אם ירצה, בנקל יתקן וימתיק קליפה, משא"כ באחרות.

---

¹¹ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קכא. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעח. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז, ליקוטים והשמטות פורים ע' תקה.

וכנגד אלו הד' הם ארבע אבות נזיקין ומראות נגעים וידיעות הטומאה, שתיים שהן ארבע. ואמר שתיים שהן ארבע כנגד אדום וישמעאל, ע"ד אכה כפי אל כפי כידוע, וז"ש במסכת שבועות ו' ב', תרי מלכי תרי אפרכי, שהם ד', דהיינו תרי מלכי הם ב' השרשים אדום וישמעאל, ותרי אפרכי הם ב' היוצאים מהם. ועד"ז נאמר מנהון די פרזל ומנהון די פחר, שהם אדום וישמעאל, כל אחד כולל שנים כנזכר. ולטעם הנזכר, צוה השי"ת על עמלק, זכור אשר עשה לך עמלק וגו'.

והנה שאול, צוהו השי"ת להכרית זרע עמלק, והוא הביא עמו את אגג מלך עמלק חי. וכשבא שמואל, אמר לאגג, כאשר שכלה נשים חרבך כן תשכל מנשים אמך, וארז"ל שהיה מסרס האנשים שלא יוכלו להוליד, וכוונת שמואל במה שאמר כן תשכל מנשים אמך, כי אמרו, שבלילה ההוא הביאו לו שפחה בבית הסוהר ונתעברה הימנו, ומשם יצא המן הרשע נין עמלק. ולכן, עם היותו הורג את אגג, אמר בלשון עתיד, תשכל, על זרעו שנשאר ממנו כנזכר. ואמר מנשים, ר"ל ע"י נשים, שע"י אסתר נעשה הנס.

וידוע כי תחילת אחיזת האויבים היא בשער, כי משם נכנסין להיכל המלך. והנה המלכות היא המדה האחרונה מהעשר, והיא ה' אחרונה שבשם, ונקרא דל"ת לכמה טעמים כידוע. וע"ז אמר דוד ארוממך ה' כי דילתני ולא שמחת אויבי לי. כי ידוע שדוד הוא מהמלכות מצד נוקבא, והיא שער ודל"ת כנזכר לעיל. גם כי שם אדנ"י שבמלכות במלואו עולה תרע"א, שהוא דל"ת. ולכן אמר דוד, שעם היותי מהדל"ת, אשר שם מבקשים האויבים לאחוז, עכ"ז לא שמחת אויבי לי, ולכן מדה כנגד מדה גם אני ארוממך. וזהו ארוממך ה' כי דילתני, ר"ל עם היות שאני מהדלת, לא שמחת אויבי לי.

והענין כי ב' אותיות ראשונות מהשם י"ה, לא מתפרשין לעלמין, אבל ו"ה, הם כפי מעשה בני אדם, לכן לפעמים מתפרשין. והנה הה', כשגורם העון ומתפרשת מן מהוא"ו, עליה נאמר, נפלה לא תוסיף קום, ר"ל לא תוסיף לקום מאליה, אבל תקום ע"י אחר, היינו ע"י הוא"ו שיורד למטה ומעלה אותה, וע"ז נאמר אקים את סוכת דוד הנופלת. וידוע כי ו"ו הם ב' ווי"ן, א' בת"ת וא' ביסוד, והיסוד הוא המעלה אותה. ועליו נאמר, כי שבע יפול צדיק וקם, פי' כי היסוד הוא ששי, ומלכות שביעי, וא"כ שבע יפול צדיק, ר"ל הצדיק שהוא היסוד, נופל בז' שהיא המלכות, ואין צריך לאחר להקימו, אך הוא קם מעצמו.

והמן הרשע, בעבור עון שאול שלא הרג את אגג, היה קם ח"ו לעשות כליה בשונאיהן של ישראל, ובימי מרדכי ואסתר שהיו מזרעו, ולכן מרדכי היה משתדל בענין. ונאמר על אסתר ותלבש אסתר מלכות, ר"ל נתלבשה במלכות בית דוד, ובזה נצולו ישראל,

שקדם דוד והתפלל ע"ז, וזהו למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך, כי כבוד היא המלכות והיא אסתר, וזה למען יזמרך כבוד ביום, ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך בלילה, ע"ד אלהי אקרא יומם וגו', לכן ה' אלהי לעולם אודך.

ונלע"ד שזהו ארוממך ה', ר"ל לרומם ולהעלות הה' לו', שאז לא יוכלו האויבים לאחוז בה, והיינו שיורד היסוד דדכורא ומעלה אותה כנזכר, באופן שבהתחברות הוא"ו עם הה"א, אז אין הקליפות יכולות להאחז כלל, ולכן המגלה נק' ספר ונק' מגלה, ספר נגד הוא"ו, ומגלה נגד הה', חסד ודין, יום ולילה, ולכן נק' המגלה ביום ובלילה. ובהעלות המלכות לנה"י כידוע, אז אין החיצונים יכולים לאחוז.

ודע כי עד י' אותיות האל"ף בית"א, הם אותיות זכר, ואח"כ אותיות כל"ם הם אותיות מל"ך, וזהו מ"ה שמו ומ"ה שם בנו בגי' מל"ך, ואח"כ אותיות נ"ס הם נוקבין נגד יהודית ואסתר. חנוכה ופורים, נצח הוד, וכנגדם ב' רצועות בתפילין, א' ארוכה והיא השמאלית שכנגד הוד היא נופלת, ולכן נאמר סומך נופלים, שמן נ"ה שהם נ"ס, הוא סמיכ"ת הנופלי"ם כנזכר. וידוע כי ג' אחרונות שבתפלה הם נה"י, ולכן בחנוכה"ה ופורי"ם אנו אומרים על הניסים בהודאה שהיא נגד הוד, ולכן אנו אומרים בלשון נ"ס. ולזה המן הרשע עשה עץ גבוה נ' אמה בעצת זרש אשתו, כי גם זה לעומת זה וגו', וגם נהרגה ושתי תחלה כדי שתרום מלכות אסתר, באופן כי כפי מעשה האדם כך גורם למעלה.

וזה תבין מ"ש יחזקאל ויהי בשלשים שנה וגו', כי כוונתו היתה לפי שבחורבן הבית וגלות ישראל היו בצער גדול, לא צער הגוף לבד אלא גם צער הנפש, בחשבם שמא ח"ו עזבם השי"ת מכל וכל, ולכן נתנם בגלות ולהוליכן לחוץ לארץ, שכל עוד שהיו בארץ, עם שלפעמים היו תחת ממשלת האומות, היה להם תקוה, אבל עתה שראו שיצאו מהיכלו ית', היו בצער גדול. והענין כי הנה אומות העולם מונים חשבונם לחמה וישראל ללבנה, וזהו עשה ירח למועדים, וכמו שהשמש מאיר ביום בלבד והלבנה ביום ובלילה, עשו לקח עה"ז, וישראל עיקרם לעולם הבא. והנה מאברהם אבינו עד שלמה הע"ה היו ט"ו, ואז היה הלבנה במילואה, ושלמה מלך בכפה, ודוד היה י"ד, וכן דוד גימטריא י"ד, ולכן שפך דמים בידו. וע"ז בי"ד באדר הרגו בשונאיהם, ובט"ו יום נחו. ומשלמה והלאה התחילה הלבנה להתמעט, עד צדקיה שהיה תשלום ט"ו אחרים, ולכן כתיב בו ואת עיני צדקיהו עור, כי אז אין אור הלבנה כלל, ולכן היו מפחדים, וכדי לנחמם, אמר יחזקאל ויהי בשלשים שנה וגו'.

ודע כי למעלה יש אחדים ועשרות ומאות ואלפים ורבבות, והכל כפי רבוי האור, כי כשהאור מועט הם אחדים, וכשהוא יותר גדול יש עשרות, וכן עד"ז. ולכן אמר

הכתוב ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה הקשה. הכוונה, כי להקים סוכת דוד הנופלת, צריך גילוי הוא"ו כנזכר, וכפי גילוי שיתגלה בוא"ו, כך יהיה המנין, אם אחדים, הם ששה, ואם יותר גדול, יהיו ששים. וכן עד"ז ששים רבוא, שכך היה צריך לצאת ישראל ממצרים מנין ס' רבוא, ובני ישראל פרו וישרצו וגו' כנגד הוא"ו, אבל עדיין לא נתגלה הוא"ו של ס' רבו"א, ולכן עדיין היה רוחם קצר מצד העבודה הקשה שהיתה עליהם. ועד"ז אמר ויהי בשלשים שנה, ר"ל שהה' אחרונה היא כנגד נה"י, ואז בזמנו האור המתגלה בה היה מהעשרות ולא מהאחדים לבד.

ואמר ברביעי, שהיא דל"ת, שכן תראה הלבנה בתחילה ביום ראשון, נראית ד' אחת דקה מאוד שהיא עדיין דלה, ואח"כ תראה בה כמו כן קו א' דק מאוד כענין קו הה' מבפנים, אם תסתכל בה היטב, וזהו ברביעי בחמישי לחדש, שכבר היא ה'. וכי תימא שאין אור הוא"ו עמה, לזה אמר ואנ"י בתוך הגולה, אנ"י היא המלכות, ואנ"י, הוא"ו עמה ג"כ, לומר להם, עמו אנכי בצרה.

ואמר על נהר כבר, לתרץ איך אפשר שיתגלה השי"ת בארץ טמאה, שאחר שנכנסו לארץ, נפסלו כל הארצות לנבואה, לכן אמר על נהר כבר, כי המים אינם מקבלים טמאה, וכן תמצא בדניאל שהיה על נהר אוכל אולי.

ואמר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים. ידוע שיש חיות ויש שרפים. והחיות הם ד', וד' פנים לכל אחד, ולכל אחד ד' כנפים. וידוע כי לעולם כל א' כלול מהכל, באופן שכל פן ופן כלול מהד', שהם י"ו. וד' כנפי החיה, ד"פ י"ו הם ס"ד. והם ד' חיות, הם בגימטריא רנ"ו. ובפרק אין דורשין אמרו, כתוב א' אומר שש כנפים, וכתוב א' אמר וד' כנפים לא', ומשני, כאן בזמן שב"ה קיים, כאן בזמן שאין בה"מ קיים. כביכול שנתמעטו כנפי החיות. והכוונה, כי השש כנפים הם נגד שיתא סדרי משנה, שהם ו"ק, ובהיות לה שש כנפים, עולה שפ"ה, ר"ל שיש להם שפ"ה ודבור וממללות, ולא יש להם פה ממש, אלא ע"ד שאומרים שיש אנשים שעניניהם ופיהם בין כתפיהם, ועל זה נאמר התעייף עיניך בו וגו', כי העינים במקום הכנפים. וכשהיה ב"ה קיים, שהיה האור גדול ואין שם אחיזה לחיצונים, היו שש כנפים. וכשחרב הבית בעוונות, נתמעטו השנים, וז"ס מסיר שפ"ה לנאמנים, ר"ל לחיות, שהם נאמנים. מה שאין לומר כן באדם, כי אל תאמן בעצמך כו'. מסיר מהם שפ"ה לנאמנים, שהם הו' כנפים, וממעט אותם ונשאר להם לבד ד'. ולכן שאלו, הי מינייהו אימעט, ואמרו, אותם שמכסות את רגליהם, כי משם היו החיצונים יכולין להאחז, והם טהרות וקדשים, כי לזה צריכין קדושה וטהרה. ולזה אמר, בד' מצינא, כי אחר החורבן לא היה יכול ללמוד טהרות וקדשים, ולכן אליהו ז"ל הוליקו לג"ע, ושם במקום קדוש, למד אותם.

והנה החיות הם ביצירה, והוא נקרא ח"י, ובהתחברות האופן הנקרא ה', היא חי"ה. ובהיות לה ד' כנפים עולין רנ"ו, בגימטריא אהר"ן, ואהרן איש החסד שושבינא דמטרוניתא, עליו נאמר בזא"ת יבא אהרן. גם בזא"ת גימטריא ת"י שנה של בה"מ וכו', שהיה נכנס לפני ולפנים, לחבר ו', הנקרא זה, עם ה' הנקרא זא"ת. וכתוב וכל אדם לא יהיה באוהל מועד וגו', ר"ל אפילו החיות שנאמר עליהם לפני אדם, לא יהיה באהל בהכנס אהר"ן שהוא בגי' רנ"ו. ולזה בקבלו הזהב מיד הערב רב בענין העגל, אירע מה שאירע, כנזכר בזוהר.

ועד"ז בזכות אהרן רו"ן ירו"ן. פי' כבר אמרנו כי כשישראל עושין מצות ועוסקים בתורה, נותנין כח למעלה והחיות מרננים אז ומשבחים לש"י, וזהו ג"כ מ"ש יחזקאל, ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים, והכוונה, שישראל יש לנו לימוד התורה ועשיית המצות, וכפי מה שאנו משתדלין באלו, כך מתגבר כח החיות ואשמע את קול כנפיהם, ר"ל קול שבח היוצא מכנפיהם, כקול מים רבים, היינו תורה, כקול שדי בלכתם, היינו המצות, כי המצוה היא המשדדת והיא ריב ומצה עם האויבים, לכן תמצא כי מצה בהכנס הו' בתוכה נקרא מצו"ה, וגם זה ע"ד הנזכר התחברות הוא"ו עם הה'.

ואמר קול המולה, ר"ל של החיות כקול מחנה של ישראל, וכפי מה שהם עוסקים בתורה ומצות, כך מתגברת קול המולה של החיות. ואמנם בעמדם, ר"ל אם יעמדו ישראל ולא יעסקו בתורה ובמצות, תרפינה כנפיהם של החיות מלומר שירה. ואמר תרפינה, שאינם מניחין השבח מכל וכל, אלא תרפינה. שלעולם למעלה יש מלמדי זכות על ישראל, וזהו על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים וגו', המזכירים את ה', אל דמי לכם, ואומרים לה' ית' שראוי לרחם על ישראל ולהצילם, ע"ד שמשא אמר, למה יאמרו מצרים וגו' מבלתי יכולת ה'. וז"ש דוד, אלהים אל דמי וגו' כי נועצו לב יחדו עליך וגו', כביכול על הש"י קמים, כי אינם שונאים אותנו, רק להיותינו עבדיו, וכוונתם להפריד הה' מן הו' כנזכר.

ונחזור¹² לענין, וקודם צריך לידע כשסמא"ל בא רוכב על הנחש, היה כלול בנחש עשר מדריגות הטומאה, וכולם נקראים נחשים, וס"מ עליהם, והם י"א, רמז לי"א יום מחורב דרך הר שעיר וגו'. ובקנאתו בא לפתות את חוה, ונעשה עשן כולו מאש, להעבירה על עץ הדעת, והחשיך בעשנו העשר אורות של י' חופות שעשה הקב"ה

¹² ספר יין המשומר (מהד' יריד הספרים) ע' תקצה.

לאדה"ר בג"ע מי' מדריגות הקדושה, כי הנחש מלשון תנין, ותרגום עשן תנינ"א. ואז נגרש אדם מן הגן לחוץ, כי אין לישיב בגן יותר.

וענין אדם עם הנחש הוא רמז להמ"ן, כי מ"ה מהמ"ן גימטריא אד"ם, ואות נו"ן היא נח"ש. ורמז המן לנחש, כי דיבר לשון הרע, באמרו והייתם כאלהים, וכפר בעיקר. וכן המן באמרו ישנו עם א' מפוזר, ר"ל ישן אלהים שלהם ואינו משגיח כו'.

ואמר הקב"ה לאדם, יבא זמן מהד' גליות שיחזרו ישראל לחטא שלך לעבוד ע"ז, ויהנו מפרי עץ הדעת ויאכלו וישתו, ויתחייבו ח"ו כלייה ע"י הנחש א' שהוא המן, וכולל עשר נחשים, י' בניו, וזהו חטא שהשתחוו לצלם ונהנו מסעודה של אותו רשע וכו'. ואביא צדיק א' שלא ישתחוה לצלם ולא יהנה מסעודת אותו רשע, והוא יתקן את אשר עיתו. ואביא צדקת א' ושמה אסתר, והיא תתקן עון חוה. עם היות שנראה שנלקחה בעון חוה, במה שכתוב ותתחלחל המלכה, מלמד שפירסה נדה ונשאת לאותו רשע, שהוא שורש הנחש שהטיל הזוהמא בחוה, אבל יש בספר הזוהר פרשת כי תצא, ח"ו, כי לא נגע בה אחשוורוש, אלא שמרדכי היה יודע להשביע את השידה בשם המפורש, והביאה לאותו רשע, אבל אסתר היתה יושבת בחיקו של מרדכי כמו שושנה, בגימטריא אסת"ר, [מע"ח אסת"ר גימטריא שושנ"ה, וגם אסת"ר בגימטריא תרע"א פחות י', והיא סוד הנקודה עצמה הפנימית המסתתרת, והיא י' של אדנ"י, כי אדנ"י במלוי גימטריא תרע"א].

ורמז להמ"ן, המן העץ, שהעץ שעשה רמז לנ' אמה, נ' מהמ"ן, ואותיות מ"ה גימטריא אמ"ה ע"ה, וזה נ' אמה, ולא ידע כי בנפשו הוא. וזהו רמז המן מן התורה, המן העץ, בסיבת זה תיקן מרדכי עבודה זרה, הנאמר אשר צויתך, ואין צו אלא ע"ז, ותיקן שלא היה נהנה מאותה הסעודה, ואפילו אכילת פרי, כנגד עץ הדעת וכו', ואדם עבר עליו, וזהו לבלתי אכול ממנו אכלת. וגם רמז לסעודת פורים, לבסומי ביין עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כדי לתקן שתיית היין של אדם וחוה, עד דלא ידעו בין עץ הדעת לעץ החיים וכו'.

עוד מהרח"ו זלה"ה

בלילה¹³ ההוא, ידוע שהמלאכים נקראים משוררים בג' משמרות הלילה, נגד החיות הנושאות הכסא, שהם ד' עם האדם הרוכב על הכסא, ולכן הם ג' משמרות ולא ד', כי דמות האדם אינו בכללם. וישראל ג"כ ג"פ ביום עושים תפלה. ומשקיעת החמה

¹³ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קלא.

ננעלין שערי שמים עד חצי הלילה, לכן תפלת ערבית רשות וכו'. ונרמז בשיר השירים, שיר שהשירים אומרים בלילה, מי"ה שיר למעלות, שהם י"ה מדרגות ומעלות מסודרים למלאכים, ונחלקים בג' משמרות לאמר שירים. ואלו ד' חיות נושאות הכסא נקראים מלאכי צבאות ידודון ידודון עם הכסא ממקום למקום וכו'. ובחצי הלילה, אז שעת דפיקת שערי ג"ע, לבא להשתעשע עם נשמות הצדיקים, ואז שעת הקימה לקרות ולעסוק בתורה, בסוד פסוק היושבת בגנים חבירים וגו'. ולכן פסוק בלילה ההוא נדדה שנת המלך, בחצי המגלה. וכן פסוק אני ישנה באמצע שיר השירים, וכן ברות באמצע, ויהי בחצי הלילה וגו'.

והענין כי בלילה ההוא נדדה שנת המלך בבא לג"ע בחצות הלילה, וגם הצדיק תדד שנתו מעיניו לקום לעסוק בתורה, אז ג"כ הקב"ה אמר להביא את ספר הזכרונות לפניו, ואומר מה יקר נעשה לזה הצדיק בשכרו, ואומר כי לא נעשה עמו שום דבר בזה העולם. והצדיק נקרא מרדכי וכו', והקב"ה אינו רוצה לתת לו שכרו עפ"י מלאכי שלום שהם עומדים לצדיק, כ"א ע"י מלאך רע, שיענה אמן בעל כרחו, והוא מן החיצונים, וזהו מי בחצר, מן החיצונים, והמן בא, שהוא המקטרג הגדול הרוצה לעשות בישראל כליה ח"ו, ועל פיו נותן השכר לצדיק כנזכר. מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו וגו', והלבוש והסוס אשר לבש ורכב המלך, והלבוש לבוש נשמה, והסוס כמו ענין אליהו ז"ל שעלה בסערה השמים וכו'. וכן במש"ה באתי לגני אחותי כלה, ואח"כ אני ישנה, רמז כי חצי לילה ראשונה צריך הצדיק לישן עד חצי הלילה, וזהו אני ישנ"ה, מנין שס"ה מל"ת, שכשישן הצדיק, אינו יכול בזמן השינה לעבור עליהם, אבל לבי ער, שהוא בחצי הלילה, ואז כשהוא ער יכול לקיים רמ"ח מצות וכ"ב אותיות התורה העולה ע"ר וכו', ואז קול דודי דופק בשערי ג"ע, לבא להשתעשע עם נשמות הצדיקים, ואמר פתחי לי אחותי רעייתי, ששים רבוא נגד ששה יודי"ן שיש בסופי תיבות פתח"י ל"י אחות"י רעיית"י יונת"י תמת"י, שראשי נמלא טל, דוגמת הטל שמחיה המתים, כך בזה הטל יחזיר הנשמות לישינים, שהם כפגרים מתים, בסוד חדשים לבקרים רבה אמונתך כו'.

פירוש אחר¹⁴ בפסוק בלילה ההוא נדדה שנת המלך, ואמר להביא ספר הזכרונות וגו'. אמר לילה, שהוא אחר חצות כנ"ל, ואז נדדה שנת המלך, ואמר להביא ספר הזכרונות, ר"ל שהאדם כשהוא קם ממטתו, ראוי שיביא ספר הזכרונות לפניו ויעסוק בתורה, ואם ככה יעשה, ויהיו נק' לפני המלך, ר"ל שיהיו נקראים מעצמם, ע"ד רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני, שכשהאדם קורא ושונה ומוציא הבל מפיו, מכל דבר ודבר

¹⁴ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קלא.

שמוציא מפיו נעשה מלאך אחד, מהבל פיו נעשה הגוף, ומהתורה היא הנשמה, ומלאך זה עולה למעלה וכו', וזהו רוח ה' דבר בי. והיה ראוי שיאמר דבר עמי, אבל הכוונה שבהבל היוצא מפי, דבר רוח ה', שהיא דברי תורה שאני לומד, וזהו רוח ה' דבר בי, ואז ומלתו על לשוני, ר"ל מאליו, מלתו יתברך ותורתו הם על לשוני מבלי טורח, וזהו שפתי דעת ידעון רצון, ר"ל שפתי צדיק מבלי טורח, ידעון רצונו ית' ותורתו. ולכן כשהאדם מדבר דברים שאינם הגונים נק' נבלות פה, שכשהאדם מדבר בתורה, נעשה מלאך ועולה למעלה כנזכר, וכשמדבר להפך, גם ההבל היוצא מפיו נהפך ויורד ונופל למטה, וזהו נבלות פה, שנובל אותו דבר מהפה.

ונלע"ד בלילה ההוא נדדה שנת המלך, הוא הקב"ה מלכו של עולם, שבחצות לילה משתעשע כנ"ל, ויאמר להביא את ספר הזכרונות, לראות התורה והמצוות של כל אחד ואחד, כדי לתת לכל אחד ואחד כפי מדרגתו, כמש"ה ותתן טרף לביתה וגו', ויהיו נקראים לפני המלך, ר"ל שהתורה והמצוות שעשה האדם, או ח"ו להפך, הם מעצמם המעידים לפניו יתברך, ומאליהם נק' ספר הזכרונות, שאין צורך לאחר לקרות ולהזכיר מה שעשה האדם כנ"ל, שמכל אחד ואחד נעשה מלאך אחד כנ"ל.

וגם¹⁵ רמז כי ושתי רמז לגיהנם. ושתי היתה יפת תואר כנגד היצר הרע המפתה לאדם. והוא האשה זרה שהיא כעורה מאד, וברוב תכשיטיה נראית יפה לפתאים, ואחריתה מרה כלענה. וכן ושתי היתה יפה, הנמשלת לגיהנם, ולכן נשרפה ערומה, כערום שאול נגדו ואין כסות לאבדון. וז' נערות שלה רמז לז' מהדורות דגיהנם. אבל אסתר נמשלה לג"ע הנק' צפון לצדיקים, אבל היא ירקרוקת, מצד הצדיקים המסגפים עצמם מן התענוגים ונראים כירוקים וחלושים מטבעם. ושבע הנערות שלה הם ז' היכלות שבג"ע, ע"כ מצאתי מהרח"ו זלה"ה.

ענין¹⁶ הפורים, בזמן גלות בבל היתה המלכות בסוד נקודה בבריאה, והחסידיים שבאותו הדור, והחרש והמסגר, היו מתקנים אותה ומעלים אותה בכל הע' שנה של גלות בבל, כל הז' שלו, עד שהעלוה למקומה בין תריין דרועין. וכל אותם הע' שנה היה הז"א בסוד הדורמיטא, שנסתלקו ממנו נה"י דאו"א, ונכנסו למלכות לבנותה בסוד

¹⁵ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קלב.

¹⁶ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיד. פע"ח שער הפורים פ"ה ע' תסט. מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסד. סדור ע"פ משנת חסידיים מסכת אדר ב, א. ע' תריז. סדור האר"י קול יעקב כונות פורים ע' ס. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' שצח. וצע"ג שלקמן כתבו ר' ישראל בנימין ור' נתן שפירא שאין ראוי לסמוך כלל על דרוש זה.

ויבן ה' אלהים את הצלע, כמו שהיה בתחלת בריאת העולם. ובסוף ע' שנה, יצא מרדכי, שהוא מבחי' הארת יסוד אבא, היוצא חוץ מהיסוד דמלכות, כי כשהיו נה"י דאימא בתוך ז"א, היו מלובשים בהם נה"י דאבא, והיה יסוד דאימא נכנס בז"א עד החזה, ויסוד אבא עובר ויוצא עד סוף היסוד דז"א. וכשנסתלקו נה"י דאו"א ונכנסו במלכות, נמצא שיסוד אבא עובר ויוצא חוץ ליסוד המלכות, וז"ס ויעבור מרדכי, כי מרדכי היה מאותה בחי' היוצאת לחוץ, וז"ס ג"כ לקחה מרדכי לו לבת, וארז"ל אל תקרי לבת, אלא לבית, כי יסוד אבא נכנס ברחל, והיא לו לבית. וזשארז"ל בענין המגלה נקראת ספר, ונקראת אגרת, כי מגלה לשון גלוי, והוא יסוד אבא שהוא מגולה חוץ מיסוד רחל, וכשהוא במקומו בז"א, נקרא ספ"ר, וכשהוא בנוקבא, נקרא אגר"ת.

[אגר"ת¹⁷ בגימטריא שכ"ה ומנצפ"ך, שאז היה קיבוץ כל הדינים. ופרים חסר ו' כתיב, והוא לשון רבים, היינו ב"פ פ"ר, ועולים כמו קס"ת, שהם ב"פ מנצפ"ך, הא' הוא בחי' גבורות, והאחד הוא בחי' חסדים, ולזה גבריא'ל קס"ת הסופר במתניו, והעיבור הוא במתנים.]

גם פורי"ם מלא גימטריא שכו"י, שהוא סוד יסוד דנוקבא, שבו מתקבצים כל הגבורות, ונקרא תרנגול כנזכר בסוד כפרות של יוה"ך. גם שכו"י גימטריא מלא"ך גבריא"ל. ג"כ פורים הוא סוד הוד, ולזה יש במגלה ווי"ן הרבה, וגם העמוד שהוא בחי' ו"ו שרומז להוד, שהוא בחי' ו'.

והנה המ"ן הרשע היה מכשף גדול, וראה אותה ההארה גדולה, והבין שרוצה המלכות לחזור פנים בפנים, ושיחזרו נה"י דאו"א לז"א, ולא ישאר בסוד הדורמיטא, ובזה יהיו ישראל נגאלין, ולכן רצה לבטל אותה ההארה. והנה המן עם הכולל בגימטריא צ"ו, ואין צ"ו אלא ע"ז, שהוא ראה זה הענין מתוך הקליפה שהיא ע"ז. ובחמלת ה' עלינו עשה עמנו ניסים ובטל מחשבתו, ולא עוד אלא שאותה ההארה הבטיחנו שתהיה תמיד בזמן הזה, ואף על פי שיחזרו המוחין למקומן בז"א, ישאר רושם ההארה ההיא במלכות כמו שהיה באותו הזמן, וז"ס וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וגו', היהודים בגימטריא יסו"ד, להורות שבכל שנה ושנה תתגלה זאת הארה דיסוד דאבא דרך יסוד דנוק' רחל. ומה שאמרנו שאותה ההארה של יסוד דאבא לא היתה אלא בסוף הע' שנה, אעפ"י שבכל לילה נכנסין במלכות נה"י דאבא מלובשים בתוך

¹⁷ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קטו. פע"ח שער הפורים פ"ה ע' תסט. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' ריב. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רפ.

נה"י של אימא, מ"מ אין אותה ההארה היוצאת ונכרת אלא לזמן ארוך (כמו בפורים), ולזה לא יצאה אלא בסוף זמן הגלות.

[מהר"ר¹⁸ ישראל בנימין כתב בספרו, שאין לסמוך בזה הדרוש של ליקוטים (דרוש ענין הפורים הנ"ל). והעיקר כמו שכתב האר"י הנזכר לעיל, מפני שאין הדורמיטא אלא לאחר היותה פרצוף שלם אחור באחור. ונלע"ד נתן, כי מלבד זה מה שמתחיל ואמר שבזמן גלות בבל היתה המלכות בסוד נקודה בבריאה, זה אין לו שחר, ועיין לקמן כתב הרח"ו זלה"ה במהדורא בתרא, שבזמן הגלות בבל היתה המלכות אחור באחור בסוד פרצוף עד החזה, וה' עליונות היו מאירים עליה בסוד חמשה ועשר וע"ש. ועוד יש סברות זרות אחרים שהם היפוך סברת הרח"ו, לכן אין ראוי לסמוך כלל על דרוש זה, ועיין עליו (לקמן)].

משלוח מנות¹⁹ איש לרעהו הם החו"ג שביסוד דאבא שניתנים למלכות, והם משתלחין מת"ת שבה ליסוד שבה, וזהו איש לרעהו. ומתנות לאביונים הם חו"ב שלה, שנעשו לה מן נ"ה של אבא, וכל זה להגדילה ולעשותה פרצוף אחור באחור גם כן, וכל זה נעשה לה מבחי' אותה ההארה שאמרנו, דהיינו מה שמתגלה מיסוד דאבא.

מגילה²⁰ ואח"כ אנו קורין המגלה, והכוונה להמשיך אותה ההארה לחוץ, ולזה אמרו, שפושט וקורא כאגרת.

אכילה ושתייה²¹ הנה באכילה ושתייה תכוין, שלאחר שעשינוה פרצוף אחור באחור בסוד המנות ומתנות, אנו ממשיכין לה הארת מוחין בהיותה פב"פ מבחי'

---

¹⁸ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קטו. פע"ח שער הפורים פ"ה ע' תסט. ספר אור זרוע לר' מאיר פאפרוש שער פורים ע' רעז.

¹⁹ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קטז. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תע. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ח, ה. ע' תרכב. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קע. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תז. סדור האר"י ר' אשר כונות פורים ע' תתקב.

²⁰ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קטז. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תע. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ה, ה. ע' תריח. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קע.

²¹ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קטז. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תע. שעה"כ ענין פורים ע' שלב. שער התפלה מהרח"ו ענין הפורים ע' שפו. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רט. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעח. סדור האר"י חמדת ישראל כונות פורים ע' רצב. סדור האר"י ר' חיים הכהן כונות פורים ע' תקמב. נגיד ומצוה כונות פורים ע' קעד. ספר

הנזכר, שהיא אותה ההארה היוצאת לחוץ. והנה האכילה כנגד המוח החכמה, והשתיה כנגד מוח הבינה, כי אין לה אלא תרין מוחין. וצריך שתהיה השתיה מרובה מהאכילה, לרמוז למלכות שהיא בחי' גבורות.

ובאכילה יתכוין ליו"ד ה"י יו"ד ה"י, ב"פ ביודי"ן, ויכוין שהם משם ע"ב כנגד החכמה.

ובשתיה יכוין ג"כ ליו"ד ה"י יו"ד ה"י, ב"פ ביודי"ן, שגימטריא יי"ן, ויכוין שהם משם ס"ג שהוא בבינה. וז"ס אכילה אכ"ל י"ה, שתי"ה ש"ת י"ה.

והנה²² משרז"ל שצריך שישתכר בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, הסוד הוא, כי נודע שיש ניצוץ קדושה בקליפה שמחיה אותה, ואם יסתלק ממנה, לא ישאר לה חיות ותבטל לגמרי מיד. והנה ביום הגדול הזה שיש אותה ההארה הגדולה, אנו רוצים שגם לאותו הניצוץ יגיע חיות לעצמו מזאת ההארה, אך לא יגיע לו כל כך להאיר לקליפה, ולזה צריך שישתכר האדם ביום זה עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, אולי ישגה ויתן ברכה לאותו ניצוץ שבקליפה, ויתברך הוא, אבל לא תהיה ברכה בכוונה, שאם יהיה כן, יגיע לו הרבה ותתברך גם הקליפה ח"ו.

מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסו. ספר של"ה מסכת מגילה תורה אור ע' תתפח. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ח, ו. ע' תרכג. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קע. סדור האר"י קול יעקב כונות פורים ע' סא. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תח. סדור האר"י ר' אשר כונות פורים ע' תתקב.

²² ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קטז. ע"ח שער הפורים פ"ו ע' תע. שעה"כ ענין פורים דרוש א' ע' שלב. סדור האר"י חמדת ישראל כונות פורים ע' רצד. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רי. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעט. סדור האר"י ר' חיים הכהן כונות פורים ע' תקמב. נגיד ומצוה כונות פורים ע' קעג. ספר מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסז. של"ה מסכת מגילה תורה אור ע' תתפד. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קע. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ח, ח. ע' תרכג. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תט.

סוד הפורים באופן אחר

הנה²³ בגלות בכל ירדה המלכות למטה בסוד המיעוט לבריאה, והיה חרבן הבית, ונודע אז לכל העולם שלא היה זמן הגלות אלא ע' שנה. והנה אחשוורוש ובלשאצר טעו בחשבון, ולכך הודיענו שעשו משתה, כי היו שמחים על שחשבו שכבר תמו הע' שנה ולא נגאלו, וע"כ הוציא בלשצר הכלים של ב"ה, שחשב גם הוא וטעה. ושם בבבל היו חסידים ואנשי מעשה, החרש והמסגר אלף, והיו מתקנים אותה במעשיהם הטובים. והוצרך אז שיסתלקו המוחין ממנו ליכנס בה, כי כשהיא נבנית, די לה אור המוחין היוצאין אליה ממנו, אבל כשהיא בסוד נקודה, צריך שיכנסו המוחין בה בעצמה כמו שהיה בבריאת העולם, בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע, וא"כ בכל הע' שנה היה הז"א בסוד הדורמיטא, והיו דוקא ע' שנה, כדי להעלותה כל הז' שלו בין תריין דרועין במקומה, ואז היתה אחור באחור פרצוף שלם, והמוחין בה, והוא ישן. ואף שבכל לילה המוחין נכנסין בה, מ"מ אינו יוצא מרדכי לחוץ בעוה"ז, אלא בהיות אור זה נמשך זמן ארוך בה, אז יצא מרדכי.

והנה בזמן הצרה ההיא היה בסוף הע' שנה, שאז עלה פנימיות הז"א למעלה באימא בסוד מ"ן, כדי ליתן מוחין אליה ולהעלותה, כדי שיבנה בית המקדש. והנה אז היה הז"א בסוד הדורמיטא, ולכן המן הרשע שהיה מקליפת נוגה דעשיה, ששם בעשיה הוא א"ל אדנ"י, וכנגדו בקליפת נוגה דעשיה הוא צ"ו, שאין צ"ו אלא ע"ז, והוא עולה המ"ן ע"ה, שהוא חלבנה, ועשרת בניו היו כח עשר סמני קטורת, שהם עשר קליפות דספ"י הטומאה, שבהם מלובשים עשר סמני קטורת, והמ"ן במספר חלבנ"ה, הרי אחד עשר סמני קטורת, וכנגדו היה דניא"ל בקדושה, שהוא א"ל אדנ"י, גימטריא המ"ן.

וזרש אשתו היתה מכשפה גדולה, יותר משס"ה יועצים שהיו להמ"ן, והוא ג"כ היה מכשף גדול, וידע מכח הטומאה הנמשכת, שהיתה הקדושה בסוד הדורמיטא, ע"כ רצה לכלות את ישראל בעודו ישן, כדי שלא תהיה תקומה לשונאיהם של ישראל. ולכן אמר המן הרשע, ישנו עם אחד, כמשרז"ל שהוא ישן, בסוד הדורמיטא כדאמרן. והנה בלילה ההוא נרדה שנת מלכו של עולם, והגיע השעה שירדו המוחין אל הז"א. והנה המוחין כשנכנסין בה בהיותה באחור, יסוד דאבא הוא נמשך מגולה למטה

---

²³ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קטז. פע"ח שער הפורים פ"ה ע' תסט. מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסד. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ב, א. סדור האר"י קול יעקב כוננת פורים ע' ס. סדור האר"י ר' שבתי כוננת פורים ח"ב ע' שצח.

מיסוד דרחל, ואור זה היה בה כל הע' שנה בהיותה באחור. וז"ס קריאת המגלה, שיהיה לה אור זה אף בעודה בפנים, לא יוסר ממנה, מדה כנגד מדה, שרצה המן להסיר ממנה מה שהיה לה, ועל ידו ניתוסף לה אור זה, אף בעודה כשהיא פב"פ.

וזה היה סוד המרדכי שהיה בזמן ההוא, ומתרגמין מירא דכיא, דהיינו יסוד (דאבא) שהוא זך, וזהו דכייא. וזה האור לא תתבטל לעולם, שנאמר וזכרם לא יסוף מזרעם, מקום הזכרות שהוא יסוד דאבא, והוא מר עובר, שעובר דרך יסוד דרחל למטה, וזהו ויעבור מרדכי.

והנה אסתר היא בחי' רחל, ולכן היתה לו לבת למרדכי, שהוא יסוד דאבא, והיא בת שלו ובית שלו, שנכנס לתוכה בסוד מוחין. וזהו מגלה לשון גלוי, שהיסוד דאבא מגולה, ולא כמו שהוא בתוך ז"א, שמגיע עד יסוד דז"א, ויסוד דז"א מכסה אותו. ולכן ברחל שאין לה יסוד כדכורא, יסוד דאבא מתגלה לחוץ, ולכן נקרא מגלת אסתר. וזהו פרסום הנס, שיסוד דאבא הוא מפורסם ומגולה לחוץ, ומאיר בעולמות למטה. וכן קורא ופושט משום פרסומי ניסא, שהוא מתפשט לחוץ. וידוע שיסוד דאבא היא תורה שבכתב כשהוא בתוך ז"א, ולכן נקרא ספר, ונקרא אגרת לפי שהוא בנוקבא. והשתא שהוא בנוקבא ומתפשט למטה, הוא בחינת כתובים. והנה בפורים, אין שינוי מימי החול כלל, כי בתפלה, יעקב ורחל, הוא בנצח והיא בהוד, פנים בפנים, ואין שינוי אלא זה לבד.

[מע"ח²⁴ מצאתי כתוב בשם מורי זלה"ה שאסתר היתה מבהיקות העברת יסוד אבא תוך יסוד דתבונה. וגם ושת"י היא בקליפה כנגד רחל, וזרש כנגד לאה, וילדה רוב בנים, והוא עשרת אלפים ככ"ר כס"ף²⁵ גימטריא ת', כנגד ד' מאות איש של עשו, ותלו עשר בניו כנגדם. וזהו הכסף נתון לך, כי העץ כמנין כסף נתון ל"ך, לתלות עשרת בני המן על ל"ך, שהוא חמשים אמות של עץ. וביסום היין כדי למתק הגבורות בחסדים, ולכן צריך שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כי לא ירעו ולא ישחיתו וגו'.]

²⁴ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיח.

²⁵ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיח.

והאכילה והשתיה²⁶ שהוא בחי' מוחין אליה, כי עד עתה היה לבחי' הגדלת פרצופה, ועתה בחי' מוחין, ולכן הוא יין, להיות מוחין לנוק' הם גבורות כולם, אלא שאין בה רק חו"ב, כי אין בה דעת כנודע, וזה י"ה, אכ"ל י"ה ש"ת י"ה, הוא ליתן לה מוחין כשהיא בפנים, מבחי' זו שהיא יסוד דאבא המגולה כדאמרן.

וכן משלוח מנות²⁷ איש, שהוא ת"ת שלה, לרעהו, יסוד שלה. ומתנות לאביונים, שהם נ"ה שלה, להמשיך מבחי' זו דיסוד דאבא המגולה אל רחל ג"כ, שרש מתנות לנ"ה שלה, וב' מנות שהם חסדים וגבורות.

[ס"א ואח"כ בצדקה אנו מכניסין המוחין בתוכה, מה שהיו לה בהיותה באחור, וזהו מנות איש, דהיינו ת"ת שבה, לרעהו, יסוד שבה, להכניס ולהמשיך יסוד דאבא עד יסוד שלה. ואח"כ במגלה אנו ממשיכים אותו יותר לחוץ, ומתנות חו"ב לאביונים, נ"ה שלה, ומנות, חסדים וגבורות שהם ביסוד דאימא, דהיינו הדעת שלה].

מהרי"ם²⁸ ג' פעמים אז"י שאמר דהע"ה במזמור א' משיר המעלות, ועולין ד"ן, כי כל אחד מהן הוא סוד ח"י ברכאן דצלותא דערבית שחרית מנחה, שמצילות אותנו מן הגוים המפורש בכתוב, אזי חיים בעלנו, כד"א בעלנו אדונים זולתך. ויש ד"ן פעמים כנגדן המן כתוב במגלה, וכך דן אותיות בעשרת בניו, שהתפלל האבות על מפלתן, ונענה אברהם בין הבתרים, שנאמר לו דן אנכי של מצרים, שהיא סימן לד' גליות כנודע, ומתוך התשובה אנו יודעים מה היתה תפילתו. יצחק לא התפלל נגד המן להדיא, דכתיב ויאהב יצחק את עשו. אמנם יעקב כפל בקשתו, דומיא דכי טוב

---

²⁶ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיח. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תע. שעה"כ ענין פורים ע' שלב. שער התפלה מהרח"ו ענין הפורים ע' שפו. סדור האר"י חמדת ישראל כונות פורים ע' רצב. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רט. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעח. סדור האר"י ר' חיים הכהן כונות פורים ע' תקמב. נגיד ומצוה כונות פורים ע' קעד. ספר מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסו. ספר של"ה מסכת מגילה תורה אור ע' תתפה. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ח, ו. ע' תרכג. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קע. סדור האר"י קול יעקב כונות פורים ע' סא. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תח. סדור האר"י ר' אשר כונות פורים ע' תתקב.

²⁷ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קיח. ספר מעשה חושב רימון כ"ו סוד פורים ע' קסו. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קע. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תז.

²⁸ ראה כנפי יונה חלק ג' סימן י"א. מחברת הקודש שער הפורים ע' קיח. מהרי"ם נ"א מהרי"ם שהוא ר' ישראל סרוק, ואפשר שהוא ר' יהודה משען או ר' יוסף מערבין טבול.

שלא נאמר ביום שני, ונכפל ביום שלישי, אף כאן כתיב הצילני נא מי"ד אחי מי"ד עשו (גימטריא ד"ן) כנגד המן ובניו. ודוד, רגל רביעי כלול מכולם, אמר אזי ג"פ.

הסודות של המגלה מליקוטים

הנה²⁹ נודע סדר כניסת המוחין בלילה הוא עד"ז, דהיינו עד חצות הלילה נכנסים בלאה, והיסוד שלה הוא קצר, ויסוד של אבא יוצא דרך היסוד של אימא ומתגלה במלכות, שמלכות אז בסוד נקודה לפי שרחל מסתרת תחת המטה ומוסרת הסימניה ללאה שהם הי' אהי"ה (גימט' סימני"ם) שיש ביסוד שבה, ונשאר נקודה. ובחצות הלילה נעשין מוחין מחודשין לז"א ואז הוא חוזר ונעור, ולאה נגדלת ומתפשטת ונעשה פרצוף א' עם רחל עד למטה, באופן שאז יש לה תוספת הארה ממנו, לפי שאז נכנסין בו המוחין, ונכנסין ג"כ בה. ועוד, היסוד של אבא שהוא ארוך, עד חצות הלילה היה מתעלה בתוך הנקודה של רחל, עתה שנעשו שתיהן פרצוף א', יוצא היסוד של אבא דרך היסוד שלה ונשארה העטרה של היסוד של אבא מגולה בתוקף הארה, וזאת הארה של המוחין נשארה בה עד הבוקר, ובבקר מסתלקים מרחל ולאה ונכנסין בז"א, ונשארה רחל אז בסוד נקודה, ואז אנו חוזרין ומתקנין אותה בתפילתינו. וכשנכנסין בה המוחין בחצות הלילה, היא אומרת אני ישינה ולבי ער. אני עד עכשיו הייתי ישנה, ולבי שהיא בחי' לאה ער.

ולזה דוד עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס, ומחצות ואילך היה מתגבר כארי, לפי שדוד הוא מבחי' מלכות, והיא מלכות שבז"א, עטרה שבו. ולזה עד חצות לילה היה ישן לפי שהיא ישנה, ולא היה לגמרי, לפי שבחינותיה שבלאה אינם ישנים, שתחלת הלילה נכנסין המוחין בלאה ואינה ישנה, ולזה לא היה ישן כי עד שיתין נשמי שהם בחי' ו"ק. וז"ש חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך, כי משפטים הם המוחין דאימא הנכנסין במלכות הנק' צדק. ואז קול דודי דופק. לפי שהוא בא בג"ע להשתעשע עם הצדיקים. ואמר פתחי לי אחותי רעייתי, ואמר נגד לאה, ונקראת אחותי, לפי ששניהם שוים, ראשה של לאה בצד ראשו של ז"א. ואמר רעייתי שהיא מבחי' אימא, יונתי תמתי נגד מלכות רחל, שראשי נמלא טל, כבר נכנסו בו המוחין שהם הטל שעולים יה"ו במלוי אלפי"ן והם חב"ד. ותובע רחל אל הזווג, והיא השיבה, פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה, לפי שהיא עתה פרצוף א' עם לאה. אח"כ קמתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מור ואצבעותי מר עובר, הם ב' בחי', א' ביסוד דלאה שהיא כנגד הזרועות דז"א, וא' מ(לכות). וידי נטפו מור, הם הידים שמשימה

²⁹ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קכח.

האשה על חלציה כשכורעת לילד, והם עשרה גבורות שבה, למתק הדמים הטמאים שמוציאה בשעת הלידה, שמהם באים לה חבלי לידה. ואצבעותי מור עובר, הוא היסוד שבמלכות, ומר הוא היסוד של אבא שנק' מירא דכייא שלא היתה בו שבירה ח"ו. וזהו מור עובר, שהוא היסוד של אבא היוצא לחוץ על כפות המנעול, לפי שיש שם האצבעות, ואח"כ כף היד שסותמת אותה ונק' גן נעול. והיסוד הוא עובר דרך בו ויוצא לחוץ, וזהו בחי' מרדכ"י שהוא מירא דכייא שהוא היסוד דאבא היוצא דרך חוץ, והמנעול שעולה ג"פ אדנ"י.

וז"ש איש יהודי היה, שהוא מבחי' יהודה, והיה בשושן הבירה שהיא מלכות, שוש"ן עולה י"פ אדנ"י. וז"ש המן, ישנו עם א', ופי' כי באצילות לא יש שם קליפה, אבל מבריאה ולמטה יש קליפה, אלא שיש הבדל ביניהם, כי בבריאה הקליפה מועטת ונבדלת לעצמה, וביצירה קליפה רבה, אבל הקדושה עומדת בפני עצמה, ובעשיה הקליפה מרובה ומעורבת עם הקדושה, ושם הקליפה נק' ע"ז, וז"ש רז"ל אין צ"ו אלא ע"ז, והוא כי בכל אלו העולמות יש שם א"ל שהוא חסד המעמיד הכל, ובבריאה הוא א"ל שד"י, כי א"ל שד"י במלוי עולה אלף, והם אלף טורין שאוכלת מדת המלכות בכל יום, וביצירה א"ל הוי"ה שהוא כנגד ז"א, ובעשיה א"ל אדנ"י שהוא עולה צ"ו. ולזה בקליפה כנגדו הוא צו ע"ז, והוא כי הקליפה הלבשה כל הקדושה.

ואלו הן הד' גליות, גלות מצרים וגלות בבל הכל א', כנזכר בדרוש הרח"ו זלה"ה, וגלות מדי הוא בחזה, וגלות יון הוא במעים, ובגלותינו זה אחר שכבר נתקן הכל בג' גליות שעברו, לא נשאר כי אם בחי' העקביים, וז"ש בעקבות משיחא חוצפא ישגא, לפי שהיא קליפה קשה ועבה, והאור בה נסתם לאין תכלית. ודניאל היה בקדושה מזאת הבחינה של העשיה וכן עולה א"ל אדנ"י, שלפי שהאל"ף משמשת לכאן ולכאן. וז"ש והוצאתי את בלעז מפיו, והיא הקדושה שהיתה בלועה בתוכה, וכשיצאה ממנו נפל לארץ.

ובזה יובן מה שאמרו רז"ל שהעגל היה אומר אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך, שיש להקשות, וכי הקליפה אינה יודעת בחי' הקדושה ומדרגתה, איך היא אומרת דברים כאלו, ובמ"ש יתורץ, שאחר שהקדושה היא בלועה לתוכה ומכוסית בה, ועל מה שבתוכה אומרת היא אנכי ה' אלהיך.

ודניאל נקרא חת"ך, שהיו נחתכים כל דברי המלכות על פיו, לפי שהיה מזאת הבחי' שהיא מלכות. והמן היה מזאת הקליפה העבה שבעקבים, לפי שהוא מאדום. ובאדום נאמר, בזוי אתה מאד. ואחשורו"ש, א"ח ורא"ש, שלקח בת בבל שהיתה הראש, וא"ח שהוא מבחי' החזה. ובאלו המקומות אין הקליפה חזקה כ"כ, אבל למטה בעשיה

שהיא ע"ז כנזכר, והוא היה באותה המדרגה התחתונה, ויש ספק בידו להזיק, וז"ש המן למלך, ישנו עם אחד מפוזר ומפורד, פי' ישנו, עתה הוא ישן, ויש ספק לעשות מה שתרצה, ועוד, שאין השינה באה אלא כשמתנוצצת הגאולה, כי כל זמן הגלות יש בו הארת המוחין ואינו ישן, ועתה הוא ישן, ואין יודעים כשיקץ מה יעשה, ואז גזר כל אותה הגזרה הקשה, עד שבלילה ההוא נדדה שנת המלך, שהוא מחצות ואילך שאז נקרא לילה, ואז הוא מתעורר כמו שפירוש, ויאמר להביא את ספר הזכרונות לפניו, שהם השני יסודות של לאה ושל רחל, כי בכל איזה מהם שתהיה הזווג צריך שיתיחדו אלו הב' יסודות, ואז נעשה הנס, וז"ש אסתר, שמוני בין הכתובים, כי ז"א הוא תורה שבכתב, שהוא יסוד של חכמה המתגלה בו בעצמו, ומלכות נקרא תורה שבעל פה, שזה היסוד על פה שלה. א"כ האיך אמרה שיכתבו המגלה הזאת, ופי' הוא שההבדל שבין אלו הימים לשאר ימות השנה, הוא כי בשאר הימים, המוחין נכנסין בלילה לבד, ובבוקר חוזרת בסוד נקודה, ובלילה הלואי שתספיק לה הארה הזאת לבטל כח הדינים החזקים. אבל באלו הימים, נשארו בה המוחין ביום, ונעשו לז"א מוחין מחודשים, ולזה אמרה שיכתבו המגלה הזאת, שעתה היתה תורה שבכתב ממש שהיו בה המוחין ביום, ולזה נק' ספר ונק' אגרת. נק' ספר שהמוחין בתוכה, ונק' אגרת לפי שבז"א היסוד של אבא מתעלם בתוכו ואינו יוצא לחוץ, ולזה אנו קוראין וגוללין, לפי שהוא נעלם. אבל ביסוד שלה יוצא לחוץ ומתגלה, ולכך פושטה כאגרת לפי שהוא מגולה.

וזש"ה ומרדכי שהוא היסוד דאבא, שפי' יצא מלפני המלך שהוא היסוד של אימא שהוא קצר, וזה של אבא יוצא דרך לבוש מלכות, שהמלכות של אימא מתפשטת עמו להלבישו תכלת וחרור שהם חסדים וגבורות, ועטרת זהב מצד אימא אשר שם הזהב, והיא גדולה מצד אבא. ליהודים היתה אורה ושמחה וגו', פירוש רז"ל אורה זו תורה, שמחה אלו י"ט, וששון זו מילה, ויקר אלו התפילין. ויש להקשות, מה קשר אלו הד' שמנו רז"ל. ופי' התורה הוא מאבא, כי נובלת חכמה של מעלה זו תורה, י"ט מאימא, מילה מהיסוד, (ר"ל מהדעת דאו"א, ויקר הם המוחין בסוד המקיפין וזהו התפילין) ויקר הם התפילין שהם המוחין, וכל אלו הבחי' נכנסין בה עתה אפילו ביום.

אברהם חסד מיכאל, יצחק גבורה גבריאל, יעקב אוריאל ת"ת, אדה"ר הוא ז"א, חנוך ז"א מחזה ולמטה דת"ת, וכולל בו כל הז' הרואים פני המלך, דהיינו חג"ת נהי"ם דז"א, והיינו ע' שמות יש לו, כל א' כלול מי"ס. ושם באמצע הוא רוח פסקניות, עד כאן מצאתי כתוב מהליקוטים.

דרוש נאה לפורים מהאר"י זלה"ה

הנה³⁰ נודע משרז"ל על שרה שהיא כשושנה בין החוחים שהם הקליפות, כן רעייתי בין הבנות הן הגבורות הקדושות, כוללתן שר"ה. כי ש' אלהים דיודי"ן, ר' אלהים בריבוע, ה' הם ה' אותיות הפשוט והוא ה' גבורות. והנה שרה חיתה קכ"ז שנים נגד ק"ך צירופי אלהים וז' קצוות דז"א שהם באימא. לכן אמרו במדרש, מה ראתה אסתר למשול על קכ"ז מדינה, ר"ל איזה הארה גדולה היה לה כ"כ שהיה לה כח למשול עליהם, וזה הפך מלת ראת"ה, אותיות האר"ת. כי הוקשה לו, שהרי שם אלהים אינו בונה רק ק"ך בתים בלבד, א"כ איך מושלת על ז' מיותרים. השיב, מפני שמקבלת משרה אימא כל כחה, ולזה אסתר שהיא מלכות ג"כ יש לה שם אדנ"י בריבוע שעולה קכ"ו, וא' יותר הוא המ"ן שבה היורד עמה כדי שלא ינקו ממנה החיצונים.

וידוע בשעה שישראל סבא בא להתלבש בתבונה, קודם התלבשות, נותן בינה שבו בנצח תבונה, וחכמת תבונה בהוד ישראל סבא. א"כ יסוד שהוא לעולם מכריע, כשהוא עתה דבר חדש בהוד, י"ס הכריע ביניהם. ומציאות הכרעה ההיא היא בחי' רוח מש"ה, מאחור אבא ופנים אימא, שהם קפ"ד קס"א. וגם כן יסוד אימא מכריע כן, ויוצא משם רוח אהר"ן מהזווג או"א למעלה, מהארת עטרת אבא תוך יסוד אימא. ומכאן נלמוד מהיכן היה נסדק (נ"א נסרך) קין אצל תאומתו של הבל, ולמה לא היתה הוגנת לו, כי הוא כעין נשים מסוללות. ואח"כ כשנכנס ישראל סבא לתוך תבונה, והיסוד שלו לתוך יסוד דתבונה, יצאת אסתר, לכן אמרו מנין לאסתר מן התורה שהיא יסוד דאבא, וז"ש אנכי הסתר אסתיר, שיסוד דאבא מסותר גו יסוד דאימא שהוא עצמו בסתר המדרגה, וכשיוצא האור נחלק לכאן ולכאן, לכך כפל ואמר הסתר אסתיר.

ולמה נקראת הדס"ה, מפני שהיא נצבת בין הדסים שהם חג"ת דז"א בין חדוהי ששם יסוד דישראל סבא ויסוד דתבונה, ושם האור בתוכה, וזה האור סתום הוא ב' הויו"ת ושליש, עולה ששים. ומפני זה אנו אומרים ששליש הויו"ת ח', כי מדה טובה מרובה ממדת פורעניות. וכך הב' שלישים מגולים מרובים מהסתום והם ששים. וכתוב דורי נסע ונגלה, פי' דורי לשון אור מלשון דר וסוחרת, מאי ניהו נס"ע, פי' מקובץ מג' בחי', נו"ן סמ"ך עי"ן, דהיינו נ' הוא דעת הכולל ה' חסדים, כל א' כללות מי', הרי נ'.

---

³⁰ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קלב. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעז. עמק המלך ח"א שער י"ג פרק מ"ה ע' 521.

הס', שני חסדים ושליש מכוסה שהם גדולה גבורה ושליש ת"ת, והם ס', והם סתומין ומכוסין, וכן אות ס' היא סתומה ואין לה פתיחה כלל. ואח"כ שני חסדים בנ"ה ושני שלישי ת"ת מגולים, והם גימטריא ע', וזהו ונגלה, שנגלה האור בלי כסוי. וסימנך עין בעין נראה, מפני שהם מגולים.

וז"ס ויקרע מרדכי את בגדיו, לתת התפשטות לה' חסדים היוצאין מיסוד דאבא, מדתו של מרדכי, דהיינו יסוד ישראל סבא. ולכך צריך לפשוט המגלה כלה בשעת הקריאה, להורות על התפשטות החסדים. ופי' כאהל רועי, כי ברדת נה"י דתבונה בז"א, תחלה נכנסו לחב"ד, ואח"כ ירדו לזרועות ולגוף, ואח"כ לנה"י שכמותם. והעליונים מניחין שרשם למעלה, ומאויים להתפשט למטה, לכך נעשה הב' חסדים ושליש מכוסים כאהל וסוכה, למנוע שלא ירד האור הרבה. אמנם בעלייתו, הוא עולה למקום שורשו מגולה ובוקע, לכך צריך דפנות מגיעות לסכך, שמלמטה למעלה אין מניע, אבל הסכך רמז לסוכת שלום מאימא, שמכסה ז"א עד שלישי ת"ת, ומונעת האור שלא יתגלה ביותר, לכך בעינן צלחה מרובה מחמתה והכוכבים נראין מתוכה, שיראה מלמעלה, אשר קצתו לא יהא סתום לגמרי ח"ו.

ונחזור³¹ לפרש מלת הדס"ה, כי ה' תבונה, ד' מלכות דתבונה, ס' ב' חסדים ושליש מז"א המכוסים בו כנזכר, ה' רחל, שלייתה היוצאת מבין רגליה. ומרדכי שהיה מיסוד די"ש"ס, לקח אסתר בת דודו, ר"ל בת אבא, אחיו של י"ס, שאסתר בת עטרת אבא תוך תבונה כנזכר. ואחשורוש היה בקליפה לעומת ז"א, וזהו ח"ש ר"ש, אלהים בריבוע ומילואו. ח"ש, ר"ל שהיה כואב וחושש בראשו מהגבורות שהן ר"ש כנזכר, והוא היה מתפאר בהן בחוץ בשבעה תיקונים כנגד ז"א, חו"ר כרפ"ס ותכל"ת ובו"ץ וארגמ"ן כס"ף וש"ש. וז' דנוקבא שהם מטות, ואלו הן זה"ב כס"ף רצפ"ת בה"ט וש"ש וד"ר וסוחר"ת. כי רצפת היא נקודה עצמה דלית לה מגרמה כלום, והוא מרכז לתיקונים הנכללים בה.

ויין מלכות רב להפוך כל התיקונים לגבורה. והשתיה כדת, כוונתו דוגמת הקדושה כקוף בפני אדם, וזהו כד"ת, כי ד"ת הוא ב"פ ע"ב ק"ל חו"ג, ה' הויו"ת לכל א' הרי ב"פ ק"ל. ויש ע"ב בחסד כנודע, ויין בגבורה שגם הוא ע"ב, כטעם ביי"ן שגו, שנהנו מסעודתו, כעין דור המדבר שאכלו ושתו לפני העגל. אין אנ"ס גי' אי"ק, דהיינו אל"ף, שממנו מתוק הגבורות. גם ושתי בקליפות לעומת רחל, וזרש לעומת לאה, לכן

³¹ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קלג. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעח.

המן היה מתרבה בכבוד ועושר ורוב בניו והיה עשירי לאגג, ולכן רצה ליתן עשרת אלפים ככר להמשיך עליו כל העשרה, ושיהיו הגבורות ככ"ר כס"ף גימטריא ת', בסוד ת' איש דעשו, וכנגדן בצקלג נמלטו ת'.

והקב"ה השיב, הכס"ף שגימטריא ע"ץ נתון לך, שעשרת אלפים, עשרה בניו אלופי עשו, יתלו על עץ גבוה ו' אמה, כמנין ל"ך. ונהפכו עשרה כולם בסוד אלפין לישראל למתק הגבורות כולם. והנה המן מושך כחו ממ"ן דמנצפ"ך, שהן ב' גבורות עליונות דיסוד דאבא מצד האחוריים, כי מצד הפנים היה מושך משה רבינו ע"ה מ"ן לישראל, ומרדכי היה משורש משה, ולשלוח יד במרדכי לא היה יכול, לכן בקש לדון אחר הרוב, לכן כתוב ביה נפול תפול כנגד הכלל והפרט. ובא הנס ע"י אסתר שהיא מיסוד תבונה, ולכן מצוה לשתות יין בפורים, כי רבוי החסדים ממתק היין. ומי שיכוין בשתייתו למשוך היין מז' יודי"ן דע"ב וס"ג, דאינון יסו"ת, לא ישתכר, אלא יתבסס עד דלא ידע, כי במקום היין המשומר בענביו לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, ולכן שחטיה רבה לר' זירא, ובעא רחמי ואתסי.

משם הרב זלה"ה

שורש³² נשמת המן מן הקליפה שכנגד ז"א דבריא, אות ה' דהמ"ן מורה כח ה' גבורות דמנצפ"ך, ואותיות מ"ן מורה על גבורות הראשונות קשות. וזרש אשתו משורשת מן הגבורה הג', שהוא צדי"ק, וסימנך כי היא בת שבע של טומאה בסוד גזר דין של ע' שנה לפרוטרוט גדול, בסוד כל המוסיף גורע, הרי ז' דזר"ש, והנה ר"ש מן זר"ש סוד אלהים בריבוע, ואלהי"ם דיודי"ן. וחכמיו שרשם בפ"ך דמנצפ"ך, שהיו תחלה אוהביו עוזריו ומחזיקים רשעו, וכשהתחיל להמתק נק' חכמיו, וחשב להשחית מרדכי, יסוד אבא המתפשט בז"א, ע"י עץ גבוה ו' אמה, לרמוז לה' גבורות דאימא, שיסוד דאבא עובר דרך שם. והפיל פור, פי' העץ ו' הרומז לז"א, בין אותיות פ"ר, כדי לסבבו בגבורות, והוא לא ידע כי ב"פ קמ"ג דאימא מימין ושמאל עולין ג"כ פו"ר. ע"כ קראו לימים האלה פורי"ם, כי מ"ן דאימא נשתתפו בז"א, להפך קללה לברכה, ע"י אסתר יסוד אימא.

³² ראה כנפי יונה ח"ד סימן ד. מחברת הקודש שער הפורים ע' קלד. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעא. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ג, א. ע' תריז. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' שצט.

ולכן צריך לכוין בברכה ראשונה על מקרא מגלה, **יהוה** ניקוד פת"ח שור"ק שור"ק ציר"י, כי מאבא י' וניקודו פת"ח, יורדים ה' חסדים סוד ה' ראשונה, מיסוד דידיה שנק' שור"ק, ומתפשט לז"א סוד ו' יסוד דיליה, ג"כ שור"ק, והכל ע"י אימא הנקרא ציר"י. ובברכה שניה ניקוד **יהוה** זכרים בחיר"ק, ונקבות בקבוץ, לכלול בהם זה בנצח וזה בהוד, שהוא תשלום התפשטות דאו"א, אבא בנצח ואימא בהוד. וברכה שהחיינו, ב' הויו"ת, א' בחולם שהוא ז"א, וא' בחיר"ק שהוא נצח, שהוא היה העיקר בנס הזה. וברכה אחרונה, פתיחה בנקוד שב"א סוד גבורה, כי הגבורה נהפכה לעזרתנו, והחתימה ברחל נקוד אלהים, בסוד כוס ישועות, ה' עלין תקיפין דסחרין לשובנה.

רזא דמגלה בשם האר"י זלה"ה

צריך³³ אתה לדעת, כי תיבת מגל"ה עולה ע"ח כמנין ג' הויו"ת שהם ברישא חוורא. ומאלו הג' הויו"ת מתפשטים י"ג תיקונא דיקנא, ר"ל מי אל כמוך וגו', וגם אל רחום וחנון וגו', וגם ת"ך גספ"י וגו'. ואלו הי"ג נכנסין תוך אבא, ומאבא תוך אימא. ולהיות שנכללין קודם ביסוד דאבא, ואח"כ נכללין ג"כ ביסוד דאימא ונכנסין תוך הז"א, וכבר ידעת שיסוד דאבא הוא מתלבש ביסוד דאימא, וידעת שיסוד דאימא היא קצרה, ויסוד דאבא הוא עודף ויוצא לחוץ אל תוך החלל של גוף דז"א. ומרדכי הוא בחי' יסוד דאבא, ואסתר הוא מבחי' יסוד אימא, דהיינו ממלכות היסוד דאימא, ומרדכי הוא יסוד דאבא עצמו, ולזה היה נקרא איש ימיני, שהוא יסוד דאבא כנודע, שביסוד מתגלים החסדים בפום אמה.

וביסוד הזה יש ב' בחי', בחינת יוסף ובחי' בנימין. ולהיות שמרדכי היה מבחי' בנימין, לזה היה לו אותו הצער שנצטער על ישראל, מפני שבחי' בנימין הוא בסוד שם ב"ן מ"ב שהוא דין, אלא שאינו נראה במקומו מפני שהימין חופהו. ובחי' זו של בנימין הוא שד"י, ולכן מרדכי היהודי שהוא מבחי' זו, עולה שד"י. ולהיות שמרדכי ואסתר הם מבחי' אלו הי"ג תיקונים שנזכר, ונודע שאלו הי"ג תיקונים הם י"ג הויו"ת דע"ב שהם עולים תתקל"ו, וכן עולה מרדכי ואסתר עם הכולל.

³³ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קלה. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעג. שעה"כ ענין פורים ע' של. שער התפלה מהרח"ו ענין פורים ע' שפה. סדור האר"י חמדת ישראל כונות פורים ע' רצא. ספר מעשה חושב רימון כ"ו כונות פורים ע' קסו. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קע. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ה, ג. ע' תריט. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תב. סדור האר"י ר' אשר כונות פורים ע' תתקטז.

ולהיות שמרדכי הוא מצד החסדים ואסתר מצד הגבורות, ולזה הם כוללים ביחד י' הויו"ת, החמשה שהם חסדים הם כולם בניקוד קמ"ץ, הרי עשרים קמצים שעולין כמנין ש"ך, וה' הויות עצמן העולה ק"ל, הרי הכל עולים ת"ן, וז"ס הפסוק וגם ה' יתן הטוב, ר"ל שגם שם הויו"ה שהוא הז"א כשהוא מלא מן המוחין שהם בסוד יודי"ן בסוד תלת טיפין, אזי הוא מקבל הה' חסדים שהם הה' הנזכר לעיל שעולים ת"ן, והם בחי' טוב שהוא היסוד, היינו שאומר הטוב, כלומר ה' הטוב. וכבר ידעת שטוב עולה גי"ד, היינו אבר הקדוש, וסי' ותרא אותו כי טוב הוא, שראתה אותו מהול. והה' גבורות הם ה' הויו"ת בנקוד **אֱלֹהִים** שכל א' עולה ע', הרי ה' פעמים ע' גימטריא ש"ן, וה' הויו"ת עצמן בגימטריא ק"ל, עולה כמנין תלמו"ד, שהוא מצד הגבורות, שהם איסור והיתר, קלים וחמורים, ושניהם יחד היינו החסדים עם הגבורות שהם ת"ן ות"פ, ושורש הה' חסדים שממתקים הה' גבורות, עולים תתקל"ה כמנין מרדכי ואסת"ר.

וכבר ידעת שלהיות שיסוד דאבא הוא מגולה מחציו ולמטה, ולכן תיבת מגל"ה חסר יו"ד, להורות שיסוד דאבא שהוא אות י' שבשם הויו"ה הוא מתפשט עד סוף יסוד דז"א. ולזה הוא טעם שצריך להתפשטות המגלה כאגרת לפרסומי ניסא, דהיינו נצח והוד של יסוד דאבא. ולהיות שהתפשטות, ר"ל גלוי האור הזה של יסוד דאבא בתוך הגוף דז"א, וכבר ידעת שיסוד דאבא הוא דיוקן דס"ת עילאה, ולזה צריך לכתוב המגלה בשרטוט ובתגין כס"ת. וכבר ידעת שלהיות שהטעמים והנקודות הם בסוד ע"ב וס"ג, וע"ב וס"ג אינו מתגלה בתוך הז"א מפני רבוי אורם, שלא יגרמו לו ח"ו איזה שברון, ולזה אינו מתגלה שם רק בחי' מ"ה וב"ן, דהיינו תגי"ן ואותיו"ת, ולהיות שכולם כלולים ביסוד דאבא בלבד, מפני שהיסוד דאימא היא קצרה, ולזה צריך לכפול המגלה על עמוד א', דהיינו החסדים שממתקים הגבורות ונעשה אחד.

וכבר ידעת שסוד נ"ס שאמרנו שהם נצח והוד של יסוד דאבא הם השני לוחות, דהיינו מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדין, כלומר שהמ"ם פתוחה, בלתי הקו הסותם אותה, היא כצורת נ', והסמ"ך היא אות ס' של נ"ס, ולהיות כי הנצח הוא מענף החסד, דהיינו שם ע"ב שיש בו ד' יוד"ן, שהם מ' דברות שבלוח ימין, ויש בו סוד יו"ד של אבא שהוא שורש החסדים, ולזה המ"ם נעשית אות נ' דהיינו חמשים.

ולהיות שישראל החטא שחטאו ביסוד שלהם, דהיינו שלקחו נשים נכריות, והחותם של המלך העבירו אותו לסיטרא אחרא, שהם כח הע' אומות הכוללים בסמא"ל, ולזה נתגלגל עליהם עון הברית ביין של סעודות אחשוורוש, ויין עולה ע'. וכבר ידעת שאמר רשב"י זלה"ה, שמי שבעל בת אל נכר, מעלה עליו ח"ו כאלו עבד ע"ז והשתחוה, וכשכורע לעבירה, כאלו כורע לע"ז, ואם כן כל המודה בע"ז, כאלו כפר בכל התורה כלה, ולזה הוצרכו אח"כ לקבל התורה פעם שנית, שנאמר קימו וקבלו

וגו', היינו סוד הנ"ס שאמרנו שהם סוד ב' לוחות, וכמו שבמתן תורה נתנו ע"י ב' לוחות, כך בימי מרדכי ואסתר, ניתנו על ידי מרדכי שהוא סוד שני הלוחות כנזכר.

וצריך אתה לדעת, שלהיות שכשהיו ישראל בגלות בבל אזי היה הישראל דלעילא בסוד הדורמיטא, והוא ענין הסתלקות המוחין מז"א, ונשאר הוא בלתי מוחין, והמוחין הם נכנסין בה, ר"ל ברחל מאחורי הז"א, ולהיות שנכנסים המוחין בתוכה, מה שלא הורגלה בכך, וגם שאיבריה הם קצרים, ואז לא היה כח לסבול, ונפתחו דלתי בטנה ויצא ממנה ולמטה היסוד של אבא, אותו שהיה מלוכש בתוך יסוד דאימא, ועודף הב' שלישים שבו, מפני קצור יסוד דאימא, ועכשיו יצא לחוץ שלישי א' והאיר בלתי כיסוי שום כלי, וירדה הארתה עד למטה עולם העשיה. ואילולי זה, לא היו יכולין ישראל להנצל מן הכליה ח"ו, מפני הפגם היסוד שלהם.

וא"ת איך היה כח ברחל לסבול המוחין האלו, אלא שצריך אתה לדעת, שלהיות שקודם לכן כשהיו פב"פ זו"נ, והיו המוחין בתוך הז"א, והיו מאירים בה הגבורות ומתמלאים מוחיה ע"י הז"א, וגם ההארה דנה"י של ז"א היו לעולם מאירים לה דרך הכאת האורות, א"כ אותה ההארה היא נשאת לעולם בה, ומכח אותה ההארה של נה"י דז"א היה בה כח ברחל לסבול המוחין הנ"ל.

וכבר ידעת שהנצח של ז"א הוא מאיר בחח"נ שלה, וכן ההוד בבג"ה שלה, וכן היסוד בדת"י שלה, נמצא שיש בה ו' אורות שהם ששה וה"ו, וגם יה"ו אחד שהם בנה"י דז"א, מפני שסוד הנה"י של ז"א הם בסוד ווי"ן שהם בסוד אותה הוא"ו הנחלקת לשנים, ויש בהם יה"ו א' שהוא ביסוד דיוקנא דז"א. והה' שבין הב' ווי"ן היא סוד העטרה הנשפעת מכולם. וגם יש בה ה' אורות של שמות, שכל א' מהם יש לו ג' ה'ה'ה', שהם ביסוד חצי הת"ת ונהי"ם של ז"א שהיא עטרה שבכלם, ולזה הם באים בסוד ג' ההי"ן כל שם מהם, מפני שהשפעתם העיקרית היא ע"י נה"י, ולזה תמצא במגלה רמוזים כל אלו השמות שאמרנו לעיל.

ואח"כ כשנכנסו המוחין של אבא בתוכה, נשלמו כל אלו השמות ונעשו בסוד הויו"ת, דהיינו י"ב הויו"ת, שהם ג' בנצח דאימא, וג' בהוד של אימא, וג' ביסוד דאימא, ולהיות שיסוד דאבא הוא עודף ומתפשט כמ"ש, אותו החלק המתפשט יותר מיסוד דאימא, יש לו ג' הויות שגימטריא מגלה, הרי י"ב הויו"ת. וגם יש לה הארה לרחל מדעת של יסוד דאבא, ג' שמות אהו"ה, ומיסוד דאימא דהיינו הדעת דז"א הנעשה מיסוד דאימא, יש בו ד' שמות אהי"ה, שנים מצד החסדים ושנים מצד הגבורות. וכל אלו תמצא רמוזים בר"ת וס"ת דמגלה.

והנה כשיוצא היסוד של אבא שהוא סוד המגלה לחוץ, דהיינו יסוד דאבא שהוא סוד ושורש תורה שבכתב, ומתפשט למטה מפתח הרחם של רחל עד בין ירכיה, ומפני שיוצא לחוץ, אין הויו"ת עצמן נכתבין בפירוש במגלה, אלא הם רמוזים בר"ת וס"ת.

וצריך אתה לדעת, שקודם שאלו האורות של אבא נכנסו ברחל, היו נכנסין בלאה, וכשנכנסו בה, עשו ג' הארות בג' פרקים שלה שהם ג' אהי"ה, וגם יש בה ג' הארות מן המוחין כשהיו נכנסין תוך הז"א, דהיינו אחת של הארה של יסוד דאבא לאחורי לאה, וב' מהפנים של יסוד דאבא שהם בפני הז"א שהוא בחצי הת"ת העליון, וא' מהכולל לשניה. נמצא שיש בלאה ג' הארות שהם ג' הויו"ת של ע"ב משולבים עם ג' קס"א, שעולים הג' הארות תרצ"ט, והכולל של ג' הויו"ת וג' אהי"ה שגיי' קמ"א, ואותיות ע"ז (פירוש אדנ"י גימ' ס"ה, עם י"ב אותיות המילוי) באלפ"א בית"א דאלב"ם שהוא ה"ץ, שגימ' המ"ן, הרי הכל כמנין מרדכי ואסתר שעולים תתקל"ה.

והנה לפניך איך בלאה נתהוו בה המוחין, אבל הם בה דרך העברה. ולזה מרדכי, שהוא מיר"א דכי"א, עובר מלאה לרחל. וצריך אתה לדעת, שהאורות שאמרנו דרך כלל, הריני מפרש אותם. דע שההארה שיוצא מיסוד דאבא לצד פנים של הז"א, והארה היוצא מצד האחור כנגד פני לאה, הם בסוד ב' אהי"ה פשוטים, והאור שבנתיים, דהיינו מהכלי עצמו, ר"ל מיסוד דאבא, שהוא בסוד הויו"ה. וכשמסתלק זאת ההארה מז"א, אזי נשאר הז"א בסוד הדורמיט"א, שעולה כמנין מרדכי, והוא נכנס בתוך לאה, ועושה אלו הב' אורות עצמם בתוך לאה. נמצא שלאה יש בה ד' הארות, שהם ד' אהי"ה.

וכן יש רמוזים במגלה ד' אהי"ה והויו"ה של כלי היסוד דאבא נחלקה בתוך לאה לג' פרקים, כל פרק יש בו חב"ד חג"ת נה"י, שהם בסוד שלשה שהם ט' הויו"ת, והג' הויו"ת של רישא חיוורתא דהיינו רישא דלא אתיידע, שהם שורש הכל, נמצא שהם י"ב הויו"ת הרמוזים במגלה זאת, שהם בסוד מילוי ע"ב שעולים תתס"ד, וד' אהי"ה שעולים פ"ד, הרי הכל תתקמ"ח, וכן עולה מרדכי ואסתר עם י' אותיותיהם במספר תתקנ"א, והג' היתירים, צריך להסיר ג', כנגד הב' תיבות של מרדכי ואסתר, והכולל, מפני שאין להם העמדה בלאה כלל, אלא תכף יורדים למטה לתוך רחל, לכן חסרו השנים הנ"ל.

וכבר ידעת שתכף ומיד שנכנסין המוחין לתוך לאה בדעת שלה, להיות ששורש כל דעת הוא יסוד כנודע, נעשו בו ג' אהו"ה, ואלו הג' אהו"ה, א' מלא ביודי"ן שעולה קס"ג, ואחד בההי"ן שעולה קמ"ג, ואחד באלפיי"ן שעולה קל"ו, גימטריא תמ"ב, ויש במלואם כ"ט אותיות, עם השלש שמות, עולים כמנין דעת, שהוא רומז השם של אהו"ה זה. ואלו הג' אהו"ה הם רמוזים ג"כ במגלה הזאת בפסוקים של מעלת נשמת ישראל, ושם בדעת זה הוא שורש ניצוץ הדור הזה, שהם כנגד דור המדבר שהם היו דור דעה, שהיו מדעת ז"א, וזה הדור של מרדכי היו מדעת נוקביה שהיא לאה, הואיל ודיני לאה הם תקיפין, והם בסוד היין, לכן שגו ביין, שנהנו מסעודתו של אותו רשע, בהצטרפות עון שפגמו ביסוד בענין הנשים נכריות. וניצולו ע"י מרדכי ואסתר שנתגלו הי"ג תיקוני דיקנא, שעולין כמנין מרדכי ואסתר כמ"ש למעלה.

והנה כמו שאלו האורות שהם מחג"ת של יסוד דאבא, שהם בסוד הויו"ת ואהי"ה כאשר אמרנו, גם מנה"י של יסוד דאבא יצאו ממנו אל פני יעקב ואל אחורי רחל ומה שביניהם, בסוד וה"ו, מפני שכמו שלמעלה הוא"ו נחלקה לשנים, כן היסוד הזה הוא מאותה הבחי', ונחלק לשנים, וסוד העטרה באמצע דהיינו אות ה"א, ומפני זה הוא בסוד וה"ו, כאלו אמר ו"ה, א"כ נמצא שאלו האורות וההארות הם בסוד וה"ו, וזה וה"ו נכנס קודם אל תוך לאה ואח"כ אל תוך רחל, ולהיות שלאה היא סוד ה"א וגם רחל סוד ה"א, והה"א של וה"ו, הרי ג' ההי"ן, ואלו הג' ההי"ן, מפני שהם בשורש ה"א, שעיקרם ה"א שהיא מלכות, ולכן נעשו בתוכה ה' שמות של ג' ההי"ן הרמוזים במגלה. וזהו וה"ו שאמרנו, הם ז' כנגד ז' של ז"א, ולהיות שעיקר הכלים של נה"י הם בסוד יה"ו, כאשר ידעת בסוד העליות, נמצא כשנכנסו ברחל, יה"ו א' וה"ו ז'. וצא"ל מאיזה מקום יוצאים השמות שאמרנו, עיין לקמן ושם תמצאם, שהם מסודרים היטב.

וצריך³⁴ כשתקרא המגלה לכוין בהויו"ת ובשמות אלו, כל א' במקומו, ובזה מתעוררים המוחין ללאה ולרחל. ונבא לכוונות הברכות, כשאומר **ברו"ך** צריך לכוין ברי"ו שהם הג' הויו"ת פשוטות שאמרנו למעלה שהם בסוד ע"ב שהם בחיוורתא, והי"ב יתירים בתיבת ברו"ך הם כנגד י"ב אותיות שבג' הויו"ת, שהם בי"ב נימין ואחת כולל אותם, שהם הי"ג תיקוני דיקנא דאריך. כשיאמר **את"ה** יכוין בב' שמות ב"ן וקנ"א מיסוד לא"ה, וב"ן וקנ"א מיסוד דרחל. **יהו"ה** היינו יסוד אבא. **אלהינו** היינו יסוד דאימא המלוכש בו יסוד דאבא. **מל"ך** היינו ז"א, פי' שז"א שהוא עתה בסוד הרודמיטא, שיהיה בסוד מלך, שיכנסו בו הארת מוחין מאימא. ואח"כ כשיאמר **העול"ם** יכוין במלכות שהיא נקרא זאת כנודע, וא"ק אמר לזאת יקרא אשה, ועולם במילואו כזה עי"ן וי"ו למ"ד מ"ם גימ' אש"ה. **אש"ר** היינו אימא כלומר יסוד אימא, והכוונה אשר השי"ן היינו בנה"י שלה הנכלל ביסוד דידה, וממתק אלהים בריבוע שהוא ר', ומשם נתן ללאה ומתמתק ע"י האלף שם ס"ג שבדעת אימא. וכשיאמר **קדשנו** יכוון שהוא המברך הוא מתקדש מיסוד אבא מלוכש בתוך יסוד אימא, והיינו קדשנו. **במצותי"ו** היינו נ"ה של אבא. **וצוונ"ו** וצוה אותנו. **ע"ל** דהיינו בעולם הבריאה שהוא ע"ל שגי' ק', דהיינו כל י"ס דבריאה. **מקר"א** היינו בגימטריא אמ"ש, שהם אותיות שנאמרו בספר יצירה, וז"ל זכ"ר באמ"ש, נקבא באש"ם, והיינו ז"א שהוא הזכר יש לו אלו הג' אותיות של אמ"ש, דהיינו האל"ף

³⁴ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קלח. קיצור כוונות לרמח"ל כוונות פורים ע' קעב.

היא של שם ס"ג, והמ"ם היינו המ"ם של תבונה כשהיא רביעא על בנין דהיינו נהי"ם ונכנסין בתוכם הד' מוחין, ולהיות כי כשנכנסין בז"א, אין נכנס בו אלא נה"י בלבד, והם הג' יודי"ן של שם ס"ג, ונכנסין בסוד יו"ד אל תוך ז"א, וי' פעמים י' לכל י', הרי ש' שהם הש' של אמ"ש, נמצא שהאל"ף היא שרשית בז"א. וגם בנוקביה היא נעשית אל"ף של אדנו"ת, והמ"ם והשי"ן הם הכלים של נה"י דאימא, והם סוד השי"ן. והמוחין הבאין לז"א הם ד' כנודע, היינו נקודת חכמה ונקודת בינה ונקודת החסדים ונקודת הגבורות, ואעפ"י שאח"כ מתחברים יחד החסדים והגבורות בתוך יסוד, מ"מ מתחילת הוייתם הם ד', נמצא שאותיות אמ"ש הם בז"א, ואח"כ כשנותנם לנוקביה, האל"ף היא שורש בנוקביה שהיא אל"ף של אדנ"י, והמ"ם והשי"ן שבה הם מתהפכין, ומ"ש נעשין ש"ם, בסוד חותם המתהפך, ונעשה אש"ם.

מגלה כבר נתבאר לעיל כל כוונתם וע"ש.

ועתה³⁵ נבא לכוונת הברכה של שעשה ניסים וכו'.

ברו"ך היינו רי"ו שהם הוי"ה א', כלומר הוי"ה י"ג שהיא ונק"ה, שהיא בסוד עיינין, והיא כוללת ב' הוי"ו"ת אחרות שגם הם בסוד עיינין, וכ"א יש בה כ"ד עיינין, ובכל עין יש בה ג' תגיין, נמצא שהם רי"ו תגיין, ובאלו רי"ו צריך לכוין בברוך זה, והי"ב היתירים בברוך, הם י"ב הוי"ו"ת שהם בסוד ע"ב, ואלו הי"ב הם ג' י"ב, י"ב בתוך ז"א, וי"ב בתוך לאה, וי"ב בתוך רחל, נמצא שהם ל"ו הוי"ו"ת שעולים מרדכ"י ואסת"ר עם הכולל. וגם צריך שיכוון בי"ג הוי"ו"ת, שהם י"ג תיקוני דיקנא, שהם כ"א במלוי ע"ב, שעולים תתקלו"ו כמ"ש. וכשאמר **את"ה** צריך לכוין בב' שמות קנ"א ובב' שמות ב"ן, שהם סוד הנהי"ם, שעולים כמנין את"ה. **יהו"ה** צריך לכוין שהוא ז"א, כלומר ת"ת דיסוד אבא, ע"י **אלהינו** דהיינו בינה. **מל"ך** צריך לכוין דאז כשבאין לו המוחין, נעשה הז"א מלך, ואז משפיע בנוקביה שהיא נק' עול"ם מל"א כמש"ל. **שעש"ה** צריך לכוין בסוד ש"ע ש"ע, כלומר ש"ע ראשון הוא י' פעמים ל"ז, שהם י' פעמים מילוי ס"ג שהוא ההבל של מילוי ס"ג, והש"ע הב' הם ב' שמות א"ל במילוי שהם בנ"ה דאימא, שהם הנה"י, כמו שתדע בסוד וא"ל גוי"ם ארי"ם ניס"י עם הכולל בגימטריא ש"ע, שהם הב' א"ל במילויים, עולים ש"ע. וכשיאמר **לאבותינו** יכוין בחג"ת ז"א, כלומר שנכנסו נה"י דאימא בתוך חג"ת ז"א. **בימי"ם הה"ם** שהם הימים שבאימא, דהיינו תנהי"ם דאימא. **ובזמ"ן הז"ה** היינו ז"א שנק' זמ"ן, הז"ה עולה טו"ב, וטו"ב היינו יסוד, והוא בעולם הבריאה. וכשיברך הברכה השלישית

³⁵ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קלח. קיצור כוונות לרמח"ל כוונות פורים ע' קעב.

ויאמר **שהחיינו** יכוין באימא שממנה החיים שנק' אלהים חיים, שהחיינו, ר"ל ש"ה שהיא התנהי"ם דאימא, והם סוד ד' אהי"ה שעולים פ"ד, וכן עולים חיינו. וקיימנו יכוין שהם רי"ו, שכן עולה קיימנו, שהם המוחין לז"א. **והגיענו** לזמ"ן הז"ה דהיינו לחג"ת שלו, ומשם לנוק', וכמ"ש, היינו ביסוד שלה. ואלו הג', שהחיינו וקיימנו והגיענו, הם סוד הו' שמות שביסוד דז"א, שהם ע"ב ס"ג מ"ה, והג' אחרים קס"א קמ"ג קנ"א, וכל אחד מאלו הו' שמות יש בו כ"ח אותיות דאהי"ה עם הכולל, הרי ו' פעמים כ"ח שהם ג' פעמים נ"ו, והם הג' נ"ו של שהחיינו וקיימנו והגיענו, וצריך לכוין בו' שמות שביסוד ז"א, שבאים לו הג' אהי"ה מנה"י דאימא, והג' הויו"ת מנה"י דאבא שהם מלובשים בנה"י דאימא. וכשיאמר והגיענו, יכוין שהגיע עולה פ"ח, הע"ח הם ג' הויו"ת שאמרנו שעולין ע"ח, והי' של הגי"ע עם ב' כוללין, הם כנגד י"ב אותיות של ג' הויו"ת, עד כאן מצאתי כתוב.

שמות הקודש היוצאים מפסוקי מגלת אסתר³⁶

היא וכל הנשים יתנו, ר"ת הוה"י.
 לבדו עותה ושתי המלכה, ס"ת והי"ה.
 ושתי המלכה לפניו ולא באה, ס"ת יהו"ה.
 ומלכותה יתן המלך הטובה, ר"ת ויה"ה.
 יום ובמלאות הימים האלה, ר"ת יוה"ה.
 יהודי היה הבירה ושמו, ר"ת וס"ת יהה"ו.
 ראה כי כלתה אליו, ס"ת היה"ו.
 כי כלתה אליו הרעה, ס"ת יהו"ה.
 יבוא המלך והמן היום, ר"ת יהו"ה.
 זה איננו שוה לי, ס"ת הוה"י.
 וגדולה למרדכי על זה ויאמרו, ס"ת היה"ו.

³⁶ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קמ. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעב. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' ריא. קיצור כונות לרמח"ל כונות פורים ע' קעג. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר פ"ז ע' תרכ. סדור האר"י קול יעקב כונות פורים סא, ב. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' תט. סדור האר"י ר' אשר כונות פורים ע' תתקז.

יצא מפני המלך ופני המן, ר"ת יהו"ה.
המלך והמן אל המשתה ר"ת הוא"ה.
אחשדרפני המלך ואל הפחות, ר"ת אהו"ה.
את הלבוש ואת הסוס, ר"ת אהו"ה.
אל היהודים ואל האחשדרפני, ר"ת אהו"ה.
הבירה אל יד הגי, ר"ת האי"ה.
אשר ישלטו היהודים המה, ר"ת איה"ה.
הנשים אל יד הגי, ר"ת האי"ה.
את ימי הפורים האלה, ר"ת איה"ה.
מדינה ומדינה ככתבה, ס"ת הה"ה.
ובזה הנערה באה, ס"ת הה"ה.
אביה ואמה לקחה, ס"ת הה"ה.
ומה יעשה בה, ס"ת הה"ה.
הפורים הזאת השנית, ר"ת הה"ה.
והשרים ויעש המלך, ר"ת וו"ה.
ותמאן המלכה ושתי, ר"ת וה"ו.
המלך ודתו ובהקבץ, ר"ת הו"ו.
המלך וישניה ואת, ר"ת הו"ו.
ויבקש הדבר וימצא, ר"ת וה"ו.
יבא המלך והמן ר"ת יה"ו.
ויבא התך ויגד, ר"ת וה"ו.
פני המלך אחשורוש, ס"ת יכ"ש.
מלפני המלך בלבוש ס"ת יכ"ש.
יעשה בכל מלכותו, ר"ת יב"ם.

יד איש משרי, ס"ת שד"י.
כי גדול מרדכי, ס"ת יל"י.
יתנו יקר לבעליהן, ר"ת יי"ל.
לעשות יקר יותר ר"ת לי"י.
נופל על המטה, ס"ת לל"ה.
מרדכי ולהסיר שקו, ס"ת רי"ו.

משם האר"י זלה"ה

טעם³⁷ שהסכים המן לגזור גזירה על ישראל באדר, יותר מבשאר חדשים, מפני כי י"ב חדשים הם כנגד י"ב הויו"ת, וזה החודש הוא הויו"ה בהיפוך, הוה"י, אשר היא סוד הדין, ולכן הזכיר הוא השם מהופך, זה איננו שוה לי, הוה"י. ואסתר רצתה להמשיך הרחמים, והזכירה הויו"ה ביושר, יבא המלך והמן היום, יהו"ה. והקב"ה הסכים עם אסתר בבחי' א', ועם המן בבחי' אחרת, להורות על הרחמים לישראל, ועם הדין להמן, שנאמר כי כלתה אליו הרעה, ס"ת יהו"ה, שהוא דין, והוא רחמים כי היא ביושר. ואם תדקדק בשני תיבות הקודמין, כי ראה, הם י"ה, לומר כי בשיתוף שני שמות אלו נפעל הכל, כנודע מפסוק אם עוונות תשמר י"ה אדנ"י מי יעמוד.

מע"ח³⁸ רזא דאסתר. הנה נודע כי ג' אינון, אמה עבד ושפחה, ואמה מקננא בכרסייא, ועבד במטטרו"ן, ושפחה בעשיה. פי' כי כ"ז בנוקבא דז"א, דאחר המיעוט נסתרה בכרסייא, ולא נסתרה רק המלכות שבה, והמלכות שבה עדיין ראשה מגולה, דהיינו הכתר שבמלכות שבה, והוא כאין סוף לבריאה. ואימא מקננא, היינו אימא, ואבא כלול בה, דלא פסק, ונשאר הכתר שלה מגולה, כדפירוש דמות כמראה אדם, דהיינו יצירה דבריאה, וזהו שצפה יחזקאל בבריאה שביצירה, דהיינו דמות הכסא ולא

---

³⁷ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קמא. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעב. ספר הכונות הישן דרוש פורים ע' רי. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעט. סדור ע"פ משנת חסידים מסכת אדר ב, א. ע' תריז.

³⁸ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קמא. ספר הכונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רעט.

הכסא, וכן דמות כמראה אדם, דהיינו מלכות שבה, ואדם היינו ת"ת, וז"ס אסתר שנסתרה בכסא.

וז' הנערות הראויות, אינון שבע עולמתן, דהיינו ז' בחי' של מלכות שבמלכות שבה, שהם הנסתרות לגמרי, דראש, היינו ג' ראשונות, יש בהם קצת גילוי. והקליפה נגד הבריאה, כדי שלא תתערב באצילות, לא יכיל לאתערבא. ובחי' אחשורוש הוא דכורא דקליפה שהיה לו אחיזה כנגדה, ועכ"ז לא היה משמש בה, כמ"ש רז"ל שנודמן לה שדה כדמותה, דהיינו נוקבא דקליפה.

והיה ביום ההוא הסתר אסתיר פני. ביום ההוא הוא בינה, ולכן אינן נסתר אלא מאימא, וביום ההוא נמי שייך בבריאה, שהיא בעולמות נגד בינה. ובתוך היום ההוא הוא ההסתר. ומצאוהו כו' היינו הקליפות שכנגדה. וכוס של ברכה היינו הבריאה, דכוס היא כמו הכסא, והיין היינו ה' גבורות שבה מתלבשות בבריאה, וגם ה' חסדים הנשפעים מז"א הם שם, רק שנבררים (ס"א שנפרדים), ובינה שבבריאה משפעת ה' גבורות לעולם העשיה, ות"ת שבבריאה משפיע ה' חסדים לעולם היצירה, וזהו דת"ת מקנן במטטרו"ן.

ונראה לי ששמעתי, כי לזה מקבלו בשתי ידיו, ושורה בה' אצבען דימינא שהם ה' חסדים, וזהו כוס ישועת אשא, כמו ותושע לו ימינו, למתק הגבורות עם החסדים. קליפה באצילות אינה מושגת כלל, ובבריאה היא כנגדה, וביצירה דבקה, ובעשיה מעורבת. אסת"ר גימטריא שושנ"ה, גם אסתר גימ' תרע"א פחות י', והוא סוד הנקודה עצמה הפנימית המסתרת, והוא י' של אדנ"י גימ' תרע"א במלואו.

משארז"ל³⁹ אסתר ירקרקת היתה, הכוונה כי ישראל כשעונים קדיש ואומרים אמן, מקבלים אז הארה משני א"ל, א' מז"א שהוא אל רחום וחנון, וא' מאריך אנפין, והוא מי אל כמוך. ופי' כי הא"ל של א"א מאיר בא"ל של ז"א, ואז ז"א מאיר בנוקבא פב"פ, לפי שהא"ל הוא בפנים, והארה היא בפנים, ואלו הב' א"ל הנזכר מליאים עולה ש"ע נהורין, וההארה הנזכר היא בעניית אמן. ולכן אמר דהע"ה מלא פניהם קלון, ס"ת אמן. כי מאחר שהם לא האירו באמן, השני א"ל דאריך אנפין ודז"א, מלא פניהם קלון, שלא רצה לקבל הארה מא"ל מלא שעולה קפ"ה, יהיה לו קלון"ן שעולה ג"כ קפ"ה וכולל. ויבקשו שמך ה', ר"ל שמך אדנ"י והוי"ה, שעולה אמ"ן. ואסתר המלכה

³⁹ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קמב. פע"ח שער הפורים פ"ו ע' תעו. ספר הכוונות הישן דרוש פורים ע' ריב. ספר הכוונות הישן עם הגהות הרמ"ז ענין פורים ע' רפ. ספר הכוונות טרינקי (מהד' שובי נפשי) ע' ריז.

כשלבשה בגדי המלכות ובאה לדבר אל המלך, כשנכנסה לבית ע"ז מקום הקליפות, הוסר ממנה הארת א"א, ולא נשארה בה רק הארת ז"א, ולכן היתה ירקרקת, על שאין לה הארת א"א, שאם לא היה לה הארה גם מז"א, היה ראוי לומר כי אסתר שחורה היתה, אבל אמרו ירקרקת, לפי שלא היה לה אלא הארה אחת מז"א, ולכן אמרה אלי אלי למה עזבתני, שהוא חד מאלו האלי הוא חול, ר"ל הא"ל של א"א, אלי למה עזבתני.

מהרי"ם⁴⁰ מלכותו בגימטריא היפ"ה בנשי"ם, וגימ' בשר, הרמז לרחל אחר התיקון שהיא לבדה פרצוף שלם כמו הז"א, דקארי לה בשר מבשרי, וכתוב לבד בך נזכיר שמך, וכן אשר נשבעת להם בך, וכשנמנה ך' רבתי באי"ק, גימ' ת"ק, הרי בש"ר. וכן ברו"ך מרדכ"י דאתי מרחל, וזשרז"ל שמצוה לבסומי בפורי"א עד דלא ידע בין ארו"ר המ"ן לברו"ך מרדכ"י, שמספרן שוה, ע"כ מצאתי.

פורים⁴¹ הוא בהוד שהוא ענף הבינה, ובה סוד היין הרומז בגבורה, ולכן הנס היה בדם, שהרגו בשונאיהם, והשמחה הוא ביין. והנה בין חנוכה שהוא בנצח, ובין פורים שהוא הוד, יש ביניהם ט"ו בשבט שהוא היסוד, ראש ודאי לשנה, שהיא מלכות, לגבי אילן שהיא ת"ת.

מהאר"י זלה"ה מהדורא בתרא

הנה⁴² אחר בנין בית ראשון, נתפשטה בינה עד הוד השני דז"א, והם עתה ז"ס שמתפשטת בהם הבינה בתוך הז"א. ואח"כ כשגרמו העוונת ונחרב הבית הראשון, הנה בעת החורבן עצמו, ירדה המלכות תחת אחורי היסוד דז"א, אמנם הט"ס העליונות שבה לא ירדו לקליפות, כמו שהיה בחטאו של אדה"ר, אמנם ט' ספירותיה העליונות עלו למעלה בתוך ז"א בשרשיהם אשר שם, כמ"ש בענין מיעוט הירח. ואילולי שנתמעטה מיעוט זה הגדול, לא היה יכולת אל הקליפות ולאומות

⁴⁰ ראה כנפי יונה ח"ב סימן פה. מחברת הקודש שער הפורים ע' קמב.

⁴¹ ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קמ. כנפי יונה ח"ב סימן לג. פע"ח שער הפורים פ"ה ע' תסז. נגיד ומצוה כונות פורים ע' קעב. סדור האר"י ר' שבתי כונות פורים ח"ב ע' שצח.

⁴² ראה מחברת הקודש שער הפורים ע' קמה. ע"ח שער מיעוט הירח שער ל"ו פ"ב. ודרוש זו היא לכאורה ראייה לשיטת ר' ישראל בנימין ור' נתן שפירא הנ"ל, אבל אפשר שדרשו האחרים על סוד ז' הארות שירדו, ואלו ואלו דא"ח, וצע"ג.

העולם להחריב בית המקדש. אך אמנם חזרו תשעה ספירותיה להתעלם בז"א, ולא שלטו בהם הקליפות.

אמנם תכף אחר החורבן, חזרה הנקבה בבחי' השלישית, ונעשית פרצוף של י"ס אחר באחור מן החזה ולמטה, ואף גם אז היו מאירים בה' ספירות עליונות, חב"ד ח"ג של ז"א. והכתר אינו נמנה, מפני שהכתר והדעת הכל א' כנודע. וכל זה הוא בחול, כי בשבת היתה פב"פ בבחי' ששית.

ונמצא כי בעת החורבן בית ראשון, באותו גלות של ע' שנה דבבל, היתה הנוקבא ממש כמו שהיתה ביציאת מצרים ודור המדבר, וז"ש הפסוק המדבר הייתי לישראל וגו'. ומה שהיתה אז בחי' גאולת מצרים, נחשב עתה לגלות, לפי שבתחלה בגלות מצרים היה גלות גמור, שאפילו בהיותה באחור בימי החול, לא היה אור ה' ראשונות שלו מאירים בה, ולכן כאשר ניתוסף הארת ה' ראשונות, נחשב לגאולה. אבל עתה, שאפילו בימי החול היו פב"פ וקומתם שוה, ואח"כ חזרה לבחי' שלישית דאב"א, אעפ"י שהיו ה' ראשונות מאירים בה, נחשב לגלות גמור. ואמנם הגרעון שהיה עתה בגלות בבל, הוא כי אותן הארות שהיו מאירים שבעה ספירות עליונות, שבהם נתפשטה הבינה בז"א, כנ"ל בימי בה"מ הראשון, וכולם היו מאירים בה בבחי' פב"פ כנזכר, הנה אלו ההארות כולם ירדו ונמשכו אל הקליפות בעו"ה, אך לא ט"ס ראשונות עצמן שבה כנזכר, שעלו בז"א. אך אלו הז' הארות ירדו בקליפות, והיא חזרה אחור באחור כנזכר בימי החול, וזהו ענין גלות בבל ע' שנה, כנגד ז' האורות האלו, שהם בחי' ע', כל אחד כלולה מי'. ולכן ג"כ נקראת גלות בב"ל, שהוא בגימטריא ד"ל כנודע, כי המלכות נבנית ע"י שם בוכ"ו, חילוף אהי"ה, שהוא בגימ' ד"ל, ואז שיעור קומת המלכות הוא אורך היריעה שלשים באמה ורוחב ארבע באמה, כמנין ד"ל, ועתה נתמעט קומתה הראשון שהיתה פב"פ, ונשארת בבחי' פרצוף שהוא בגימטריא ד"ל וכו', ע"ש בדרוש שבעה בחינות שיש לנוקבא.

תם ונשלם שלב"ע

מאמר ויאמר המלך להמן

מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

פורים תקס"ד

ויאמר⁴³ המלך להמן, מהר קח את הלבוש ואת הסוס, ועשה כן למרדכי היהודי. להבין מה שאמר מהר, מהו הזרירות, וגם מהו ענין לבוש וסוס. הנה מפסוק ויקח המן את הלבוש ואת הסוס, יוצא שם אהו"ה, כמו שיוצא שם מהפסוק את השמים ואת הארץ, שבחינת לבוש הוא בחינת שמים, בחינת אש ומים, ובחינת סוס הוא בחינת ארץ. וזהו הלבוש והסוס, הוא בחינת התבררות שנתברר מהמן ונתעלה לקדושה, שנתהפך מחשיכא לנהורא כו', ואי אפשר להתברר הימנו, זולת בחינת לבוש וסוס כו' בלבד, להלביש את מרדכי כו'.

ביאור הדבר הוא, דהנה כתיב, אלה המלכים אשר מלכו, לפני מלוך מלך לבני ישראל, אך אחר כך מתו, שהיה בהם שבירה ומיתה, מחמת רוב האור ומיעוט הכלים כנודע. והוא כמשל שליית הולד, שהולד מונח בו. והנה הוולד הוא העיקר, והשליא הוא הפסולת. וביציאת הולד בלידה, השליא שהוא הפסולת, בראשונה, והיא המעכבת את הולד מלצאת. ואחר כך, בצאת הולד עצמו, חותכים השליא ונופלת לארץ. כמו כן על דרך משל למעלה, דכתיב אלה המלכים כו' לפני מלוך מלך, שהרי הם בחינת השליא היוצא בראשונה לפני הולד כו', ואחר כך נפלו ונשברו כו' בנפילת השליא אחר כך כו', ודי למבין.

והנה עתה, צריכים לבררם, ולהעלות הטוב שמתברר מהם לשרשם הנעלה, לפני מלוך מלך לבני ישראל כנזכר לעיל. וזהו ויאמר המן, יביאו לבוש מלכות, ואשר ניתן כתר מלכות בראשו, שזהו הכל מיני ברורים שמתבררים השבעה מלכין קדמאין שנפלו בשבירה למטה, להיות על דרך משל, הכתר שעל ראש המלך. דהנה באמת העטרה והכתר הוא מאבנים טובות וזהב כו', שהם הכל בחינת דומם. ובראש המלך, ימצא בחינת שכל מלובש ושורה. על כן הוא נראה, שהראש של המלך, נעלה מהנזר שעל ראשו. ואף על פי כן, הנזר חופפת על ראשו מלמעלה, (הגהה, ובזה הוא מתפאר כו'). וזהו בחינת ההתבררות של שבעה מלכים שנפלו בשבירה למטה, (הגהה, שאף כמו

⁴³ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' נט.

שהן עתה הם נמוכים במדריגה, הרי שרשם נעלה, ויש בחינתם בדומם זה שמקיף הראש כו'), שמתבררים ומתעלים לשרשן. וזהו אשר ניתן כתר מלכות בראשו, ודי למבין.

והנה בחינת המן דקליפה, הוא בחינת התנשאות והגבהה בחוצפא וגסות הרוח, בלי טעם, דאפילו כלפי שמיא מהני, כמו שנתבאר במקום אחר. לכן, כשנצטרך להתברר מהמן דקליפה את בחינת הטוב שבו, ולהעלותו לשרשו הנעלה שלפני מלוך מלך לבני ישראל, על ידי שיתהפך מחשוכא לנהורא, אי אפשר לברר ממנו זולת בחינת לבוש וסוס, להלביש את מרדכי, בהיות ידוע, שבחינת הלבושים, הוא גם כן בחינת התפארות והתנשאות, כנראה מאדם הגשמי, שמלבושו הנאה, מפארו ומגביהו ומנשאו לעיני כל רואיהו, (הגהה, וכנזכר לעיל, שבחינת לבושים הוא מתפארת דזעיר אנפין, בכמה מקומות, עיין שם). ולכן, כשמתבררים הטוב מבחינת המן דקליפה, שהוא בחינת הגבהה והתנשאות, על ידי שמתהפך מחשיכא לנהורא, אי אפשר להעשות ממנו בקדושה, זולת בחינת לבוש כו', להלביש את מרדכי, שהוא גם כן בחינת התפארות והתנשאות, רק שהוא בקדושה, ודי למבין.

ומה שאמר, מהר, קח, הוא ענין הזרירות. דהנה כתיב, קץ שם לחשך. פירוש, שיש לבחינת חושך, שהוא הסטרא אחרא, בחינת קץ וגבול, שכשיגיע זמנו וקצו, מוכרח לנהורא, כי אם הוא נשאר בחינת חשך, אף על פי כן, בהגיע קצו, אזי יכולע המות לנצח, ויעבירונו ה', שיתבטל מכל וכל, וכמו שכתוב בלע המות לנצח, והיינו לעתיד לבא, שאז יבא הקץ אל החשך, שרוח הטומאה יעביר מן הארץ בהכרח, אף שלא נתהפך כו'. וכמאמר רז"ל על פסוק, אני ה' בעתה אחישנה. זכו, אחישנה. לא זכו, בעתה. פירוש, כשזכו להתברר ולהתהפך מחשיכא לנהורא, על ידי מעשה ישראל, אזי אחישנה, קודם זמנו וקצו, יתעלה לקדושה כו'. לא זכו להתברר ולהתהפך ממרירו למיתקא ומחשיכא לנהורא, כי אם נשאר בחינת חושך וצלמות, אזי בעתה, היינו בהגיע הקץ אשר שם לחשך, שהוא לעתיד לבא, יעבירונו ה' יתברך, ויבטלנו מכל וכל, כמו שכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ בלע המות לנצח, (הגהה שאף שלא זכו כו', הרי שם לו קץ, וכשיגיע קצו, יתבטל, ולא יהיה ממנו, בעל כרחו, ודי למבין.

וזהו שנאמר, מהר, קח את הלבוש ואת הסוס ועשה כן למרדכי כו'. פירוש מהר, קודם שיגיע זמנו וקצו, אשר שם ה' לחושך, שיבלע המות לנצח, אז בהכרח, אף שלא זכו כנזכר לעיל להתברר ולהתבלע בקדושה, להעשות ממנו בחינת לבוש וסוס למרדכי כנזכר לעיל, שאז נאמר אחישנה, שזכה להתברר ולהתעלות בקדושה, קודם הגיעת הקץ אשר שם לו כו', [כשלא יתברר], שמתהפך מחשוכא לנהורא, קודם הקץ, כנזכר לעיל. וזהו לטובתך, שתמהר בהתבררות שלך, תיכף יגיע קצך אשר שם לך, ותתבטל

מכל וכל בהכרח, ותהיה נקראת לא זכה, בעתה, הנזכר לעיל. על כן, טובתך למהר בעשיית הלבוש והסוס להלביש את מרדכי, בשביל שיחיה, ונקראת עליך זכה, אחישנה, קודם זמנה. וזה מהר לטובתך ממש, קח את הלבוש וגו', ודו"ק היטיב.

והנה הרשעים נדמו לגלי הים, כמו שכתוב כשאון מים כבירים ישאון כו'. והטעם הוא, שכמו גלי הים, נגבהים על ידי סערת הרוח המגביהם, [שמעצם אין להם כח זה]. ואחר כך, זה הרוח תניחנו בנפילה וירידה, כשנח הרוח מלסער כו'. וככה יעשה כל הימים, הולך הרוח וסוער גליו, ונגבהים על ידי זה. ואחר כך, בנחו מלסער, יפלו למטה כמקדם כו'. כמו כן ממש הם הרשעים, אשר בכל דור ודור עומדים עלינו כו', והקדוש ברוך מצילנו מידם. שהם דומים לגלי הים ממש, אשר לא יחשו, תמיד הם בהגבהה, ותיכף הנפילה. והכל מצד הרוח הסוער בהם, אבל מצד עצמם, אין בהם שום ממשות. כמו כן הרשעים, השקט לא יוכלו תמיד להגביהם, ונופלים כנזכר לעיל. שהגבהתם אין בהם שום ממשות, זולת גס הרוח, שהוא רק כח הרוח הסוער בהם, ואין בהם עצמם שום ממשות, כמו בגלי הים, ודי למבין. והטעם [שהם תמיד בהגבהה, ותיכף הנפילה כגלי הים], הוא מצד שורש שרשם, דכתיב אלה המלכים וימת וימלוך וימת, ודי למבין כנזכר לעיל. אך הנה כתיב, אשר שמתו חול גבול לים, חק עולם ולא יעברנהו, ויתגעשו ולא יוכלו, והמו גליו כו'. שכשרואים את החול, מתבטלים מפניו, ולא יוכלו לעבור עליו, ודי למבין.

מאמר מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

הנחת המהרי"ל אחיו

פורים שנת תקס"ה לפרט קטן

ובבואה⁴⁴ לפני המלך, אמר עם הספר וגו'. כי הנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה, שית אלפי שנין הוי עלמא, וחד חרוב. פירוש חד חרוב, שהוא בבחינת מנוחה, שאין בו עליות וירידות. כי כל ימות העולם הזה, שית אלפי שנין, הן בחינת עליות וירידות, הן בנשמות, הן בגופות. שכמה פעמים היו ישראל בשלוה, ואח"כ ירדו. והנה, ירידה צורך עלייה היא, ועלייה זו בכללה נחלקת לשתיים, שהן ארבע, דהיינו שתיים לנפשות, שהן גן עדן תחתון ועליון, ושתיים לגופות, שהן ימות המשיח ותחיית המתים.

ועל עליות הללו נאמר, ילכו מחיל אל חיל, שיש כמה מיני מדרגות שונות דעליות הנפשות, וכמה מיני היכלות, בית הנשים ובית הנשים שנית, גן עדן תחתון וגן עדן עליון, ויש נהר דינור המפסיק בין עליות, כי בעליית הנשמה מבחינה זו לבחינה ומדרגה אחרת למעלה הימנה, טובלת בנהר דינור, שהוא בחינת המבטל ומשכיח מעלתה הראשונה, להחשיבה פְּלֵא וְכַאֲיֵן, בכדי שתהיה בבחינת ביטול והתכללות בעלייה אחרת שלמעלה ממנה, וכמו שכתוב, ובזה הנערה באה אל המלך, ובזה, הוא העמוד שבין עולם לעולם, שבו ועל ידו נכללות הנשמות להיות בבחינת ביטול, כי זה השער לה' כו', וכן על דרך זה בעליות הגופים בימות המשיח ותחיית המתים.

אבל וחד חרוב, הוא אלף השביעי, שבו תכלית השלימות של כל העליות, עד שאין עלייה למעלה הימנה, שהוא סוף וקץ לכל המדרגות והעליות שאפשר להיות, לפי מזג ותכונת השמיטה ההיא, שית אלפי שני, וחד חרוב. ובכל שמיטה ושמיטה, לפי מה שהיא, כך הוא עליית אלף השביעי שבה, שהיא תכלית השלימות של כל העליות, ונקרא בחינת מנוחה, שהיא בחינת עלייה, שאין למעלה הימנה עוד עלייה, וזהו וחד חרוב, שהוא בחינת מנוחה.

והנה כתיב, לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שְׁמוֹת בארץ, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, אֵל תִּקְרִי שְׁמוֹת אֵלָא שְׁמוֹת. והענין, כי הנה בחינת שְׁמוֹת, הוא ענין חד חרוב,

---

⁴⁴ המאמר נדפס בתורה אור, מגילת אסתר צו, א. ועתה מוגה מחדש מצילום כתב יד מעתיק.

דהיינו בחינת מנוחה, סוף ותכלית כל העליות. אף על פי כן, כל זה הוא רק בחינת שְׁמוֹת, שאין זה אלא בחינת שמו, הוא מדת מלכותו יתברך, וכמאמר יחיד חי העולמים מלך, כלומר, שהוא יחיד ומיוחד לבדו, כמו קודם שנברא העולם, שאינו בגדר עלמין כלל. ומה שהוא חי עולמים, הנה החיות המתפשט בכל העולמות, אינו אלא בחינת מלך, מלכותך מלכות כל עולמים כתיב. שכל העליות עד רום המעלות, בכל שמיטה ושמיטה, וכמה שמיטין ויובלות כו', הן הנה רק בחינת מלכותו יתברך, שמתענגין ונהנין מזיו השכינה, ובעונג זה יש כמה מדריגות ועליות, עד רום המעלות, וכל זה הוא רק התפשטות זיו כבוד מלכותו יתברך. אבל בו יתברך, בכבודו ובעצמו, לית מחשבה תפיסא ביה כלל.

והנה, בחינת ענג זה בכלל, הוא בחינת למחר, לקבל שכרם. והיום לעשותם, הוא בחינת התפשטות רצון, שהרצון הוא חיצונית עונג, כנודע בחוש, שכל דבר שיש בו תענוג, לזה נוטה הרצון, והיינו התפשטות רצונו וחכמתו יתברך בתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן, שהם תר"ך עמודי אור, הנמשכים מעונג העליון. וכל המצות צריכים כוונת הלב, שהוא נקודת פנימיות הרצון שבלב, לדבקה בו יתברך על ידי מצותיו, כמאמר אשר קדשנו כו'.

והנה, כמו שיש בעונג, עילוי אחר עילוי, עד רום המעלות, כך ברצון נקודת פנימיות הלב, עומקא דליבא, הנקרא בשם כנסת ישראל, כמו שמבואר במקום אחר, יש גם כן עילוי אחר עילוי, עד שיהיה גלוי הרצון נמשך למטה בנפש האדם ועומקא דליבא, בבחינת מאד מאד, עד רום המעלות, להיות בבחינת כלה שארי ולבבי, ומי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ. ובארץ, הוא בחינת שְׁמוֹת בארץ, שלא יהיה חפץ זה בתערוכות עם עמך, רק אליו לבדו יתברך, כלתה נפשו ולבבו.

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי עולם הבא. שכל חיי העולם הבא, שהם עליות עד אין קץ, בבחינת עונג העליון, להתענג בהוי"ה, וליהנות מזיו השכינה, הוא בחינת מלך בלבד, ובחינת שְׁמוֹת בארץ. אבל תשובה ומעשים טובים, שעיקר התשובה הוא בנקודת הלב פנימיות הלב מעומקא דליבא, ופנימיות הלב הוא מלובשת במעשים טובים, שהם תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן, שהן הן גלוי רצון העליון ברוך הוא, הוא העולה למעלה מעלה מבחינת העונג. כי העונג הבא לנשמות, הוא על ידי התלבשות בהשגות הנשמה, שתהיה הנשמה מתענגת לפי השגתה. אבל הרצון, הוא למעלה מהשגתה, שהוא בחינת גולגלתא, דחפיא על מוחא, וכמו שמבואר במקום אחר, על פסוק אשת חיל עטרת בעלה.

וזהו ובבואה לפני המלך, היא עליות כנסת ישראל, לפני בחינת המלך, ולמעלה הימנה, בהתעלות הרצון לדבקה בו יתברך, בכבודו ובעצמו, למעלה מעלה מבחינת שמו מלכותו. ואזי אמר עם הספר, ישוב מחשבתו וגו'.

וביאור הענין, כי הנה עבודת האדם בעולם הזה, הוא לברר הטוב מהרע, ויש בירור אחר בירור, עד רום המעלות. והבירור, הוא על ידי חכמה, כ"ח מ"ה, שהוא בחינת הביטול, ליבטל וליכלל אליו יתברך, והוא לפני המלך, כי בחינת המלך, הוא בחינת העולם, לשון העלם והסתר פנים, להיות כמה צמצומים רבים ועצומים, שיהיה בחינת עץ, עוממות, דברים זרים ונפרדים כו', כי אין מלך בלא עץ. ובחינת חכמה, הוא כ"ח מ"ה, דהיינו להעלות מעלמא דפרודא, לקשר ולייחד אליו יתברך בבחינת ביטול, אליו לבדו. והנה, הבירור הוא במחשבה, כמו שנראה בחוש בגשמיות, שכאשר יפול לאדם איזה ענין, הוא חושב ומהרהר, ואת הטוב יקבל ויקלוט במוחו ומחשבתו, להיות גומר בדעתו כך, שיגמור הדבר ויהיה כך, ואת הרע דוחה לחוץ. ובחינת המחשבה, הוא נקרא ספר, בחינת צירופי אותיות.

והנה, באתערותא דלתתא, בבואה לפני המלך, בבחינת חכמה ובבחינת בירור כנזכר לעיל, אזי אתערותא דלעילא, להיות אמר עם הספר, שיהיה בחינת בירור, בחינת חכמה, במחשבה עליונה, בחינת ספר, צירופי אותיות, שידחה הרע לחוץ, הוא פסולת וסיגים, שלוחי הדין וקטרוגים, המעכבים ומונעים את האדם מעבודת ה', מבית ומבחוץ, בגשמיות וברוחניות, וישוב מחשבתו הרעה על ראשו. ובירורים, הוא על ידי העלותם לבחינת מחשבה עליונה דייקא, שעלייה זו גורמת להם הירידה והדחיה לחוץ, כי הנה בהיותם למטה, אין תופסין מקום, כמו שכתב, שממית בידים תתפש וגו', והם כמשל השמרים שהם ביין, וכמו שכתב, ויגר מזה אך שמריה ימצו וגו', שהם הם בחינת שמרים, שכשהם למטה, כך יפה להם.

וזהו הסיבה שכל הרשעים שהגביהו את עצמם קודם מפלתם, וכמו שהיה בהמן, שגדלו ונשאו על כל השרים וגו', וכמו שכתב, לפני שבר גאון כו'. והיינו דכתיב, אם יגביה כנשר, משם אורידך, משם דייקא, שהגבהתם ועלייתם למעלה, היא גורמת להם ירידה השפלתם ומפלתם, לפי שלא יוכלו לעמוד במקום גבוה ומדריגה עליונה, בחינת ספר, לפיכך ימחו מספר חיים כתיב. מה שאין כן כשהם למטה, אין תופסין מקום כלל, וכמשל צואה, שכשהיא בבית הכסא ובאשפה, הוא מקומה הראוי לה, מה שאין כן כשמכניסין אותה בבית, דוחין אותה לחוץ.

והנה, התעלותם לבחינת ספר ומחשבה העליונה, הוא אחרי התעלות כנסת ישראל, שהיא בחינת נקודת פנימיות הלב, לבחינת ומדרגת לפני המלך, מה שאין כן כשהיא

למטה, צריכה היא בעצמה להתברר, עדיין אי אפשר להיות בירור אחר מדריגות השמרים. וככה הוא ממש בנפש הבהמית הפרטית, שבכל אדם בפרטות, אי אפשר לה להתברר בה, דהיינו להפריד הרע שבה מהטוב, ולהפך הטוב שבה, מחשוכא לנהורא כו', לסטרא דקדושה, אם לא שתתברר תחילה נפש האלקית, ותתעלה למעלה למעלה, על ידי בירור לבושין דקדושה, שהם מחשבה דבור ומעשה, המתבררים על ידי עסק התורה ומצותיה, שהן התפשטות והשתלשלות רצון העליון ברוך הוא.

וזהו והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' וגו', הוא רצון העליון, המלביש הנפש, ומעלה אותה למעלה מעלה, לבחינת גלגלתא כו', וכמו שמבואר במקום אחר, על פסוק שאו את ראש כל עדת בני ישראל לגלגלתם. סליק

ביאור מכ"ק אדמו"ר האמצעי

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

פורים שנת תקס"ה לפרט קטן

לכו⁴⁵ חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ. הנה אלקים הוא מלכות, בחינת כח ההתחדשות מאין ליש, לא כמו שמשפיע הרב לתלמיד, משכל גדול לשכל קטן, שהוא אינו דבר התחדשות ממציאיות, אלא הוא כמו למשל בארץ, נראה דבר המצמיח כל עשב הארץ וכדומה, שלא יהיה נראה הדבר מקודם, שהוא כמו בריאה חדשה, אף שהוא למטר השמים תשתה מים, אך ששם אינו נראה הדבר ההוא, וזה נקראת בחינת אלקים, מפעלות אלקים, הוא בחינת העושה אלקים, כי הנה בחינת דומם בדרך פרט הוא בעשיה, ובדרך כלל הוא בכל ארבע העולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, ובדרך כלל דכלל הוא אפילו באצילות, כי אצילות בריאה יצירה עשיה הוא בחינת דומם צומח חי מדבר, וכמו שיש בחינת מדבר בעשיה, כמו כן יש באצילות בחינת דומם, וזהו מלכות דאצילות, כי כמו בעשיה, שהמלכות הוא בחינת התחדשות ממציאיות, כמו כן באצילות, אף שאינו בגדר ומהות בחינת יש לגמרי, אך שהוא בחינת כח מבריאה, אף שהוא בחינת עתיק דבריאה, כמו כן במלכות דבריאה, אף שהוא בחינת עתיק דיצירה וכו', וזהו בחינת התחדשות ממציאיות, שבעצמותו ומהותו אינו מערכו כלל להיות נמשך הכח מהעולם, שהוא בחינת מקום זומן והשגה, שהוא אנת חכים כו', והוא בחינת דומם, שהוא בחינת התחדשות, כמו כן וכו' ודי למבין.

וזהו שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב, כי להיות שמתחילה היה צמצום כללי, כל שית אלפי שנין, שאצלו יתברך, עבר והוה ועתיד הוא שוה, ולהיות גם זה הוא צמצום גדול, שבעצמותו ומהותו יתברך אינו ממהות וגדר כלל, להיות לומר עליו ששוה אצלו, וגם זה הוא בחינת יש וכלי, אך שהוא בחינת כח כללי, להיות נמשך שית אלפי שנין, ובדרך פרט, כי אלף שנים בעיניך כיום, וזהו נמשך מבחינת שש קצוות. והאלף

---

⁴⁵ הביאור נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. ורשום עליו ביאור מבן הרב שיחיה. ובמאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' שצט ואילך, נמצא מאמר זו בהנחת אדמו"ר האמצעי עם ביאורים באריכות יותר, ונראה שהביאור שלפנינו של אדמו"ר האמצעי, היה נאמר סמוך ממש לזמן אמירת המאמר של אדמו"ר הזקן בפורים תקס"ה, ואחר כך נערך ונתבאר באריכות על ידי אדמו"ר האמצעי ונדפס במאמרי אדמו"ר הזקן הנ"ל.

הראשון נמשך מבחינת חסד, ולכך האריכו ימים ושנים, והאלף השני נמשך כו', ונשתלשל בפרט, ופרט דפרט, עד שנשתלשל בבחינת שנה וחדש ושבוע ויום עד רגע, כי רגע באפו כו', וזהו כיום אתמול כי יעבור, כמו למשל באדם, שבחינת אתמול הוא בחינת עבר, כמו כן אצלו הוא, כי אלף שנים שיהיה, הוא בחינת עבר. ואך בעצמותו ומהותו יתברך לא שייך כלל וכלל בחינת זאת, שאינו מערכו ומהותו כלל, אך שהוא בחינת כח וצמצום גדול, ודי למבין.

וחד חרוב, הוא בחינת ביטול, שלהיות בחינת שית אלפי שנין הוא בחינת ירידות, שאינו מערכו ומהותו כלל, לכו חזו מפעלות אלקים, אשר שם שמות בארץ, אל תקרי שמות אל שמות, שאינו אלא בחינת שם וזיו והתפשטות, ואינו מעצמותו, כמו למשל השם באדם, שאינו מעצם האדם כלל, וזהו שית אלפי שנין הוי עלמא, מבחינת הוי"ה, כי בחינת שם הוי"ה, הוא היה הוה ויהיה, שאצלו שוה בחינת היה כו'. אך אצלו יתברך, לא שייך לומר זה כנזכר לעיל, ומפני זה, שם הוי"ה הוא נמנה עם שמותיו וכינויו, אף שהוא למעלה מכל השמות וכינויים, עם כל זה הוא בחינת שם לבד. וחד חרוב, הוא עליות, שהוא ביטול השגה, ומחמת שאי אפשר לבוא מהשגה אל השגה, אם לא שיהיה בחינת ביטול לגמרי מהשגה הראשונה, שהוא בחינת יש, לגבי השגה השנית, ולזה, מגן עדן התחתון לגן עדן העליון, יש בחינת נהר דינור, שלהיות גן עדן הוא בחינת השגת אלקות, שנהנין מזיו השכינה, שמשיגין איך שהתחתון בטל לעליון, ומגן עדן התחתון, להיות בחינת השגה יותר גבוה, שהוא מידי חדש בחדשו ומידי שבת בשבתו כו', על זה צריך להיות בחינת נהר דינור, שהוא בחינת ביטול ושכחה מהשגה ראשונה. כמו כן מבריאה לאצילות, הוא נקרא בשם אחר, מיכאל עומד ומקריב נשמות ישראל על גבי המזבח, ואפילו בחינת זו בחינת וחד חרוב, הוא בחינת שם והתפשטות, אל תקרי שמות אלא שמות, שמות הוא בחינת ביטול, אף גם זאת הוא בחינת שמות, בחינת שם וזיו והתפשטות.

אך צריך להבין, איך נתהווה בחינת זו, שהוא למעלה מעלה, שאינו מערכו, אפילו בחינת למעלה מהזמן, ואיך נתהווה בחינת זמן ומקום והשגה. אך שהוא רצונו יתברך שיהיה בחינת מלכות, כמו למשל, מלך, שיש לו תענוג, כשיש לו התפשטות וממשלה. כמו כן בנמשל, אצלו יתברך, יש לו תענוג, שהוא בחינת אין מלך בלא עם, מלשון עוממות כידוע. אך אין המשל דומה לנמשל, כי במלך בשר ודם, הוא התפשטות על כערכו ולזולתו, מה שאין כן אצלו יתברך, ודי למבין. אך התענוג הוא ירידה צורך עליה, שהוא מאין באת ולאן אתה הולך, כי הנה כתיב היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, כי כמו למחר לקבל שכרם, בחינת נהר דינור הנזכר לעיל, כמו כן בהיום

לעשותם, כי הנה יש בחינת רצון ובחינת תענוג, כי הרצון הוא לבוש להתענוג, והתענוג הוא פנימיות מהרצון, שהרצון של אדם הוא מחמת שמיג שיהיה תענוג.

אך יש בחינת רצון שהוא למעלה מתענוג, והוא רעותא דליבא, שהוא בלי טעם ודעת, למעלה מהטעם ודעת והשגה, והוא נקודת פנימיות הלב, ואי אפשר לבוא לזה, כי אם על ידי בחינת נהר דינור, והוא כשיתבונן בגדולת אין סוף ברוך הוא, ואחר כן יתן לבו למטה, גודל היש שלו, ומחמת זה יהיה הצעק לבם אל ה', שבלי זה, כשהאהבה יהיה מחמת ההתבוננות לבד, יכול להיות שאחר התפילה יהיה האהבה אל ההיפוך, מה שאין כן כשיתבונן בגדולת אין סוף ברוך הוא, ואחר כך יראה ההיפך שלו, וזהו בחינת נהר דינור, מחמת זה יתברר הרע מהטוב, ויפול הרע למטה. וזהו ובכואה לפני המלך, שאיך יכול לבחינת לפני המלך, למעלה מבחינת מלכות, אמר עם הספר, שבספר הוא בחכמה אתברירו, ששם נתברר הרע מהטוב, שהוא בחינת חד חרוב, שהוא בחינת ביטול השגה. ואחר כך ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו, ופירוש, שהרע נופל למטה, ונתברר הטוב מהרע, ודי למבין.

סליק.

ובכואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו. ולהבין כל זה, צריך להבין מהו בחינת מלך, מלכות כל עולמים, בחינת העלם, כמו שכתוב ועלמות אין מספר, שבכל עולם הוא רק בחינת מלכות, שהוא בחינת גילויים, גילוי אחר גילוי, למשל כמו מלכות, שמלביש את עצמו בכמה מיני לבושים, עד שמתלבש בלבוש עב, אף לדבר עם (ב) ערל בדיוטא תחתונה, אך נגדו, בהמלך עצמו, אין שום שינוי כלל. ולמשל מנפש האדם שמתפשט בכמה לבושים בגילויים רבים עד למטה מטה, שאף ברגל, כח ההילוך, יש בו גם כן בחינת נפש, ואף על פי כן, אין בנפש שום שינוי. כך למעלה, נקראת בחינת מלכות כל עולמים, ירידת העולמות, גלויים רבים, ונקראת בחינת אלקים כו'. כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, אצילות בריאה יצירה עשיה, שאף אצילות נקראת בחינת שמו, שהוא רק בחינת מלכות, אך שם, איהו וגרמוהי חד, ומתפשט בבריאה יצירה עשיה, מלכות דאצילות עתיק דבריאה כו', ירידת העולמות, ונקראת שית אלפי שני הוי עלמא, שהוא בחינת ירידת העולמות.

כי יש שני בחינות, עליות העולמות וירידת העולמות, שאף ימות המשיח ותחיית המתים, נקראים ירידת העולמות, שית אלפי הוי עלמא, בחינת ירידה, שמיטה ויובלות, כולם הוא כו'. ועליות העולמות הוא בחינת גן עדן התחתון וגן עדן העליון, כמו

שכתוב ילכו מחיל אל חיל, בחינת ביטול העולמות, וכמו שכתוב, ובזה, שהוא בחינת שער להוי"ה, הנערה באה אל המלך כו' מבית הנשים עד בית המלך. בית הנשים, הוא בחינת גן עדן תחתון. ובבקר היא שבה אל בית הנשים שני, הוא בחינת גן עדן העליון, ביטול מחיל אל חיל, אך אינו יכול לבוא אל בחינת ביטול, בחינת עלייה, עד שנופל ממקומו הראשון, לכן יש בין כל עולם ועולם בחינת נהר דינור, שטובלת הנשמה שם כידוע, שזוקרת מקומה הראשון שהיתה מתחילה, ועל ידי נהר דינור זה, יכול לבוא לבחינת ביטול, ובחינת זו נקראת זיו השכינה. שכל העולמות בריאה יצירה עשיה, נקראים בחינת שכינה, ששוכנת בתוכם כח הפועל בנפעל, דדומם צומח חי מדבר, ונקראת בחינת אבן מאסו הבונים. ושאר שמהן, ולמעלה ממנו ארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, ובכל עולם ועולם, יש בחינת שכינה כו', אפילו בחינת מלכות דאצילות נקראת בחינת עפר שבקרקע המשכן, ונקראת בחינת עתיק דבריאה, כי הפועל בנפעל, וכל זה נקראת בחינת שכינה.

ויש בחינת זיו השכינה, בחינת תענוג, דהיינו כתר דאצילות, נקראת בחינת תענוג, וכן בכל עולם כו'. וכן גן עדן תחתון ועליון נקראים בחינת זיו, בחינת ביטול, תענוג עליון, ונקרא עמך מקור חיים, בחינת תענוג. וכל זה הוא בחינת שית אלפי שנין הוי עלמא, ואלף שביעי הוא חד חרוב, שזה הבחינה, בעת הגלות, אי אפשר להשיג, שהוא למעלה מבחינת זיו ותענוג, שהוא חד חרוב. אך, אף זה אלף השביעי נקרא בחינת [שבת], ונקראת בחינת מנוחה לחי עולמים, יחיד חי וגו', כי שתא אלפי שנין נקרא בחינת ששת ימי המעשה, ששת ימי החול, שש ספירות כו', אך נגדו יתברך, הכל בטל, נקרא בחינת אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור כו', ואלף השביעי נקרא מנוחה כו', שכעת, אי אפשר להשיג, ודי למבין.

אך, אף על פי כן, נקרא בחינת שמות, מלך יחיד, כמו שכתוב לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ, אל תקרי שמות אלא שמות, אל תקרי שמות, לשון שממה וחורבה, אלא שמות, לשון שם, שאף אלף השביעי, בחינת חרוב, נקראת בחינת שם, לכו חזו כו' הוי"ה אלקים, שאלקים נקראת בחינת כח הפועל בנפעל כו'. ויש למעלה בחינת הוי"ה, עבר והוה ועתיד, שכולם הם בחינת זמנים ורגעים, שאף הוי"ה נקרא על בחינת עבר והוה כו'. אך לכו חזו מפעלות הוי"ה אלקים, שלמעלה ממנו. ואף זה נקראת אשר שם שמות בארץ, אל תקרי שמות אלא שמות, בחינת שם, שכולם הם שמות נגדו יתברך, וכולא כלא חשיבי, אין ערוך לו כו'.

וזהו ואלה המלכים שמלכו בארץ כו', שכל העולמות הם בחינת מלכות. ומי מעלה אותם שיהיו בבחינת לפני מלוך מלך, כמו שכתוב, ובבואה לפני המלך, למעלה ממלך, הוא על ידי ישראל, שישראל עלו במחשבה, ששורש כללות נשמות ישראל הוא

למעלה מעלה מכל העולמות, ויכולים לבוא לבחינת לפני המלך, ומעלה את כל העולמות עמו, שבבחינת ישראל יש גם כן תענוג ורצון, שרצון הוא בחינת חיצוניות תענוג, שמהתענוג נמשך הרצון, למשל, כשיש איזה תענוג על איזה דבר, אזי נמשך הרצון לזה הדבר. אך יש בחינת רצון שלמעלה מתענוג, כי הרצון שנמשך מתענוג, הוא לפי התענוג, כן הרצון, פעמים יש לו רצון לזה ולזה, אף להיפך, כפי התפשטות התענוג.

אך יש בחינת רצון שלמעלה ממנו, שנקראת עמך לא חפצתי בארץ. למה נקראת שמה ארץ, שרץ לעשות רצון קונו, בחינת רצוא, כלה שארי ולכבי, בחינת כלות הנפש ממש, כי עמך מקור חיים, אפילו מקור החיים שנקראת בחינת תענוג, הוא רק עמך, שנקראת בחינת בכל מאדך, רעותא דליבא, שבכל אחד ואחד מישראל, בחינת לאהפכא חשוכא לנהורא.

אך מתחילה צריכין על ידי התבוננות, בחינת לאכפייא, עד רום המעלות, עד שיבוא לבחינת לפני המלך, בחינת ביטול ממש, כלות הנפש ממש, אזי ממילא נופל הסטרא אחרא לארץ, ישוב מחשבתו הרעה על ראשו, ונמשך תענוג מלמעלה למטה גם כן, יהי כבוד הוי"ה, וזהו היום לעשותם ומחר כו', היום לעשותו דייקא, הוי"ה לעולם, ישמח ה' במעשיו, ושעשועי את בני אדם, דייקא מלמטה, בחינת אסתר המלכה, בחינת הסתרה, מלשון הסתר אסתיר פני, דייקא מהסתר שלמטה, יכול לבוא לבחינת שלמעלה, כמו שכתוב, לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, כלתם, חסר כתיב, כמו שכתוב בזהר הקדוש, כלתם חסר, למשל מבורסקי כו', דייקא למטה באורייתא, שאורייתא וקודשא בריך הוא כו', כשר ומותר, זכאי וחייב, כי דייקא למטה הוא רצון העליון.

צעק לבם אל הוי"ה, שרואה בבחינת התבוננות בתפילה, ההיפך, ובאמת הוא אין עוד ממש, ומזה יגיע למקורו העליון, ונמשך גם כן עליו תענוג עליון. וזהו, אמר עם הספר, מלמעלה למטה. וענין בחינת ספר, הוא שיש בחינת ספר וסופר וסיפור. וספר נקראת בחינת חכמה, בחכמה אתברירו, למשל מנפש האדם, שבחכמה מברר כל דבר על בריו, אפילו על דבר שאינו נוגע לעצמותו, נמשך ממחשבתו על דבר הנזכר לעיל, ומברר. כן הוא, בחכמה אתברירו, כמו שכתוב, ה' בחכמה יסד ארץ, בדעתו תהומות נבקעו, שעל ידי רבוי הכלים, נראה האור. שמקדם, היה רבוי אור, ומיעוט כלים, ולא נראה האור כלל. ומחמת רבוי כלים, נראה האור. וכמו למשל מנפש האדם, שבמוח נכלל הכל, אך שם אינו נראה, מחמת רבוי. אך בהתפשטותו למטה בריבוי הכלים, נראה האור, ודי למבין.

וזוהו כולם בחכמה עשית, בבחינת אותיות, דייקא למטה, בחכמה אתברירו הכל. וכן הוא בתפילה, על ידי חכמה, שמברר, בחינת בירור אחר בירור כו' ודי למבין. ומזה נופל ממילא הסטרא אחרא למטה. וזהו מעשה אסתר עם המן, כמו שכתוב, יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, בחינת שבעים שרים, שבעים אומות, ונקראים בחינת שמרים, למשל, משמרים שמחזק את היין, אך כשהיין עם השמרים הם ביחד, אזי היין הולך לאיבוד, וכשמגביה הכלי עם היין והשמרים, בעת שהם ביחד, אזי השמרים נופלים למטה. כמו כן האומות, כשהם למטה, אזי, ומשפטים בל ידעום כתיב, ועושים על ישראל כל מה שירצו, ואין שורים עליהם דינים מלמעלה, ולא משגיחים עליהם, כמו בית הכסא וצואה, מחמת שישראל למטה. אך כשישראל באים למקורם לרצון העליון, אזי הם מעלים את האומות גם כן למעלה, לבחינת ספר, אזי שורים הדינים עליהם, ומורידים אותם למטה, כמו שכתוב, לפני שבר גאון, אם תגביה כנשר כו' משם אורידך נאום ה'. מתחילה, צריך להגביה אותם, וכשמגביה אותם, אזי כתיב, לא יגורך רע, הדינים שורה עליהם, ומורידים אותו ומפילים לארץ.

וזוהו מעשה המן אם אסתר, כמו שכתוב, אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמא השקהו מים. אך אסתר עשתה ביותר בחינת יין, יבוא המלך והמן היום אל משתה היין, ומחר אעשה כדבר המלך, דהיינו מחה אמחה את זכר עמלק. וזהו בכואה לפני המלך, לבחינת פנימיות עליון, אמר עם ספר, ומעלה אותם גם כן למעלה, לבחינת ספר, ואזי ישוב מחשבתו הרעה על ראשו, ומפילים אותו, ותלו אותו כו'. וזהו בחינת שעיר המשתלח, ופרי החג, שבכל יום הם מתמעטים והולכים. שמתחילה, מגביהים אותם, ואחר כך הם מתמעטים והולכים.

וזוהו כל ההתבוננות בתפילה. מתחילה, צריך לאכפייא לסטרא אחרא, שיפול ממקומו. ואחר כך הוא על ידי ההתבוננות בתפילה, בחכמה אתברירו, לברר בירור אחר בירור, עד רום המעלות, לבוא לבחינת ובכל מאדך, רעותא דליבא, רצון העליון. ואחר כך, ברוך אתה הוי"ה, בחינת מלמעלה למטה. ואחר כך, תורה ומצות, שממשיך רצון העליון למטה, בתורה ומצות, ומזה הבחינה יוכל לעבוד ה' למחר כו', ודי למבין.

מאמר המגיד מראשית אחרית

מכ"ק ר' הלל הלוי מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

המגיד⁴⁶ מראשית אחרית כו'. הנה במקום אחר מבואר בענין אחשוורוש, שהוא מלשון אחרית וראשית. כי המלך, הוא מלכו של עולם. ואחשוורוש, הוא מי שאחרית וראשית שלו כו'. ולהבין ענין ביאור אחרית וראשית, יש להקדים ענין וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באַל שדי ושמי הוי"ה לא נודעתי להם.

וביאור הענין, הנה יש שני בחינות באור אין סוף. הראשון, בחינת אור אין סוף אשר הוא מקור הגבול, (כי אף על פי שהוא אור אין סוף ממש, מכל מקום, היא הנותנת, שהוא כל יכול, ולכן יכול גם כן להגביל ולצמצם את עצמו, כמבואר במקובלים, אשר אין סוף הוא שלימות בלתי חסרון, ולא נחסר ממנו גם כח הגבול כו'). והשני, בחינת אור אין סוף אשר הוא קדוש ומובדל מלהיות מקור, או אפילו מקור למקור, לבחינת גבול. והיינו בחינת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין.

כי בחינת ממלא כל עלמין, הוא אור המתלבש בבחינת כלים דאצילות, שעל ידם נעשה מקור להשפעה גבולית, והוא בחינת שבעה שמות שאינן נמחקים, כמו שם אַל במדת החסד דאצילות, הוא מקור להשפיע חסד בבריאה יצירה עשיה, שהחסד הנמשך בבריאה יצירה עשיה, הוא בחינת חסד גבולי, נגבל במדה ושיעור לפי ערך המקבלים. ונמצא שהחסד דאצילות הוא מקור לבחינת הגבול. אבל בעצם, אינו גבול, כי יכול להשפיע ריבוי מיני שפע בלי שיעור, והכל בבחינת החסד, (כי זהו כח הכלי, המגביל את האור, שלא ישפיע השפעה אחרת, רק בחינת חסד כו').

וכן על דרך זה שם אלקים, שהוא מלשון דיין ושופט, הוא במדת הגבורה דאצילות, הוא מקור להשפיע גבורה בבריאה יצירה עשיה, כמו גבורות גשמים, או השפעת היראה, שהוא גם כן העצם בלתי מוגבל, רק מקור להשפיע שפע גבולית בבריאה יצירה עשיה כו'. וכן על דרך זה הוא כל השבעה שמות, הוא בחינת אור אין סוף המלוכש בכלים דאצילות, כמו אהי"ה בכתר כו'. וזהו בחינת ממלא כל עלמין, כי

---

⁴⁶ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק.

ממלא, הוא אור הבא בדרך התלבשות בכלים, שעל ידם נעשה מקור להשפיע שפע גבולית.

והנה כללות האור המלוּבש בכלים, אף על פי שיש בו שבעה בחינות, שהוא ענין שבעה שמות הנזכר לעיל, מכל מקום, בדרך כלל, נכלל בשם אֵל שדי, (כי אֵל הוא מקור כל מיני אור, כמו שכתוב אֵל הוי"ה ויאר לנו כו', כי הוא בחסד, וחסד הוא בחינת טוב, כמו שכתוב כי טוב חסדך כו', וטוב הוא בחינת אור, כמו שכתוב וירא אלקים את האור כי טוב. ולכן החסד נקראת יומם דאזיל עם כולהו יומים, כי הוא מקור כל מיני אור כו'), כי שדי יש בו שני פירושים, הראשון מלשון כח המגביל, כמאמר רז"ל מתחלה היה העולם נמתח עד בלי די, עד שאמר לעולמו די. והשני מלשון די והותר, שמורה על בחינת אין סוף בלתי גבול דוקא. והיינו להיות שאור הזה המרוּמז בשם זה, הוא בחינת אין סוף, ואף על פי כן, נעשה מקור לגבול, ולכן נקראת כן כו', ודי למבין.

אך בחינה השנית, זהו בחינת סובב כל עלמין דוקא, והוא בחינת אור אין סוף הבלתי מתלבש בכלים כלל, רק הוא נמשך בהעלם בבחינת כל העולמות ובהשוואה, שזהו פירוש ענין סובב. שאין הכוונה, מקיף מלמעלה חס ושלום, רק, על דרך העיגול, שאין בו מעלה ומטה כו', כן אור הסובב כל עלמין, לא שייך בו כח העליה וכח הירידה, שכל זה שייך בבחינת ממלא כל עלמין, שהתלבשותה בעולמות הרוחניים העליונים נקראת כח העליה, והתלבשותו בעולמות התחתונים הגשמיים נקרא כח הירידה שבו, מה שאין כן גבי אור הסובב, שזה הרוחני עם הגשמי בהשוואה אמיתית, והתלבשותו בכלים הוא רק בהעלם ולא בגילוי, ולכן אינו נקראת בשם התלבשות, רק בשם השראה כו', ולכן לא שייך לחלק בחינת כח העליה מכח הירידה, רק הוא אור פשוט הנמצא בכולם בהשוואה כו'. וזהו והקדוש בשמים ובארץ, כי להיותו קדוש ומובדל מכל העולמות, כי כולם אין ערוך לגביה בשוה, לכן, היא הנותנת, שנמצא בשמים שהוא בחינת עולמות הרוחניים, ובארץ שהוא בחינת עולמות הגשמיים, בהשוואה כו'.

והנה בחינת זאת דבחינת סובב כל עלמין, הוא בחינת שמי הוי"ה, שמי העצמי דוקא, כי הנה שם הוי"ה נקראת שם העצם. ושמעתי מאדמו"ר [הצמח צדק] שליט"א, שיש שני פירושים בשם העצם. הראשון, פירוש הרמ"ק, שאינו שם לעצמות ממש, שאין שם שיכילהו, רק הוא שם לעצם המתפשט בספירות, והוא האור הנמשך בכלים דאצילות, כידוע דכל השמות הם בבחינת הכלים של כל הספירות, ובחינת שם הוי"ה הוא בבחינת האור של כל ספירה. וגם כללות האור המתלבש בכל הספירות בהשוואה, הוא גם כן בחינת שם הוי"ה, רק שהוא בלי ניקוד, והוא בחינת שם מ"ה מלגאו, דאיהו

אורח האצילות כו'. ובחינת שם הוי"ה הזה, הוא מרומז בבחינת אַל שדי, שהוא בחינת ממלא כל עלמין כנזכר לעיל.

והשני, הוא פירוש האריז"ל, שהוא שם לעצמות ממש, רק אינו מכיל את העצם חס ושלום, רק הוא שם המורה על הפעולה, שלא יפעול אותה רק העצם, והוא בחינת התהוות מאין ליש, שלא יוכל להיות שפע פעולה זאת, רק מכח עצמותו. וזהו פירוש הוי"ה, שהוא מהווה מאין ליש, והיו"ד מורה על תמידית הפעולה, כמו שכתוב בלקוטי אמרים כו'. ובחינת זאת הוא מה שאמר ושמי הוי"ה, שהוא בחינת סובב כל עלמין כו', ודי למבין.

והנה כללות התורה ומצות שנתן לנו בהר סינו בגשמיות, בכדי שעל ידי זה יהיה נמשך בחינת שם הוי"ה הסובב כל עלמין, לבא לידי גילוי. מה שאין כן האבות, הגם שקיימו כל התורה ברוחניות, מכל מקום, לא המשיכו רק מבחינת זאת דאור אין סוף, שהוא מקור לבחינת הגבול, והיינו שהמשיכו תוספת אורות מבחינת שם הוי"ה המלוכש בכלים דאצילות בהעלם, רק הארה בעלמא מאיר ממנו תוך הכלים, והמשיכו הם, שיאיר בבחינת תוספת אור בהכלים עצמן. וזהו וארא אל אברהם באל שדי כו'.

מה שאין כן תורה ומצות שנתן לנו בגשמיות, הוא בכדי להמשיך בחינת סובב כל עלמין, שהוא בחינת ושמי הוי"ה, שלמעלה מבחינת התלבשות תוך הכלים, ועל ידי המצות, נמשך בבחינת ממלא כל עלמין בבחינת גילוי כו'. (וזהו ענין לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, שאומרים לפני כל מצוה, שהוא ענין יחוד סובב וממלא כו', ודי למבין).

והנה זהו גם כן ענין הַמָּן, שניתן לישראל קודם מתן תורה, בכדי שיהיה על ידי זה הכנה לקבלת התורה. ולכן כתיב אצל המן, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כו', דבר יום ביומו, כי הנה כאשר השפע נמשך מבחינת ממלא כל עלמין, אז נמשך על פי סדר ההשתלשלות, מחכמה לבינה ומבינה למדות, ובמדות גופא, כל מדה מקבלת מחברתה, כמו החסד משפיע לגבורה ומגבורה לתפארת כו', וזהו ענין לחם מן הארץ, שנעשה על ידי הכנה מיום אחד לחבירו, כמו מזמן הזריעה לזמן הקצירה. מה שאין כן לחם מן השמים, שהוא בחינת שפע מבחינת סובב כל עלמין, ובבחינת זאת שהוא למעלה מהשתלשלות לגמרי, אין יום אחד מקבל מחבירו, רק כל אחד ואחד מקבל שפע מבחינת העצמיות. ולכן המן, שהוא שפע ומזון שנמשך לישראל מבחינת הסובב כל עלמין, בכדי לעשות בנפשם הכנה לקבלת התורה ומצות, שהוא גם כן ענין גילוי שפע הסובב כו', וכמו שכתוב למען אנסנו הילך בתורת כו', לכן נמשך דבר יום ביומו, מבלתי הכנה מיום לחבירו כו', ודי למבין.

ועל זה יובן ענין אחשוורוש, שהוא מי שאחרית וראשית שלו, שהוא בחינת סובב כל עלמין, אשר שם האחרית והראשית שוין, שכולם מקבלים מבחינת העצמיות, מפני שזהו למעלה מהשתלשלות כו', ודי למבין. וזה המגיד מראשית אחרית, דקאי על בחינת הסובב כל עלמין, שהוא אמיתית הכח להמשיך מראשית לאחרית. והגם שלגבי בחינת הסובב, שוין הראשית והאחרית כנזכר לעיל, מכל מקום, להיות שהסובב מתלבש בבחינת ממלא כל עלמין, להמשיך על ידו מבחינת ראשית לאחרית, ואם כן, בגילוי, נראה ההמשכה מראשית לאחרית על ידי ההשתלשלות, אף על פי שבהעלם, עיקר המשכה הוא מבחינת עצמות הסובב כו'. ומה שאמר ומקדם אשר לא נעשה כו', היינו בחינת עצמות הסובב, שאינו בא בדרך התלבשות בממלא כל עלמין. ועיין במאמר אנת הוא שלימו דכולהו, הנרשם אצלי כו', אשר מבואר שם שיש שני בחינות גם בבחינת סובב כל עלמין. עצמות הסובב, שהוא בחינת עצמות אור אין סוף ממש שלפני הצמצום כו', ובחינת הארת הסובב בממלא, שהוא בחינת הרשימו כו'. ובחינת הממלא גופא, הוא בחינת הארת הקו וחוט כו', ודי למבין.

סליק.

מאמר מכ"ק אדמו"ר שלמה זלמן מקאפוסט

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

בסייעתא דשמיא נאמר בקאפוסט

פורים תרל"ט

איש⁴⁷ יהודי היה בשושן הבירה, ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש כו', ויהי אומן את הדסה היא אסתר. איתא במדרש, כל מקום שנאמר היה, מתוקן מתחילת ברייתו לכך, ומשה היה רועה, משה מתוקן לגאולה, ומרדכי מתוקן להצלה.

להבין זה, צריך מתחילה להבין פירוש הפסוק, ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור. ואיתא בגמרא, מר דרור, זה מרדכי, שהיה ראש לכל הבשמים, ופירוש רש"י, שהיה ראש לכל הצדיקים הגדולים אנשי כנסת הגדולה. מבואר מהגמרא, שהצדיקים הגדולים אנשי כנסת הגדולה, שהיה שורה עליהם רוח הקודש, ונקראים בשמים, ומרדכי הוא ראש לכל הבשמים.

להבין הטעם, מפני מה נקראים הצדיקים בשמים, הנה כתיב, באתי לגני אריתי מורי עם בשמי. פירוש באתי לגני, הוא ענין המשכת גילוי אלקות בגן עדן, כמו שכתוב בזוהר, קודשא בריך הוא אתחזי על גינתא, קודשא בריך הוא לאשתעשע כו'. אך עיקר פירוש באתי לגני, קאי על המשכת אור אין סוף בעסק התורה, וזהו לגני, הוא ג"ן סדרים דאורייתא, וכמאמר רז"ל, כל הקורא ושונה, הקדוש ברוך הוא קורא ושונה כנגדו.

ופירוש ענין המשכת גילוי אלקות, הוא שמצד עצמו, הוא בבחינת העלם, ועל ידי העבודה, כמו שכתוב ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, על ידי זה ממשיכים זה בבחינת גילוי. ולהבין זה באלקות, צריך מתחילה להבין זה בנפש האדם, כמו שכתוב נעשה אדם בצלמינו כו'. הנה באדם, מדות ודבור הוא בבחינת גילוי, כי הדבור הוא גילוי לזולתו, וכן המדות הם בבחינת גילוי, כמו בעת הכעס, ניכר בפנים של אדם, וכן בעת השמחה, כמו שכתוב לב שמח ייטיב גיהה, גם המדות מתגלים בדבור, בעת כעס, הוא מדבר דיבורי כעס, וכן דיבורי שמחה ודיבורי אבל. מה שאין כן המחשבה, הוא

---

⁴⁷ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק.

בהעלם, שהמחשבה אינו מתגלה לזולתו, אם לא על ידי הדיבור, אבל מהות המחשבה, אינו מתגלה לזולתו.

וכן על דרך משל, יובן זה למעלה, כי למעלה יש גם כן בחינת מחשבה, רק כמו שכתוב כי לא מחשובתי מחשבותיכם, ויש בחינת מדות ודבור. והנה כתיב, מאד עמקו מחשבותיך, הוא בחינת חכמה ובינה, כי בינה הוא הבנת והשגת השכל, ושם הוא התגלות אותיות. וחכמה, הוא גם כן כח מ"ה, בחינת חשב מה, הוא גם כן בחינת מחשבה, כי בחכמה יש גם כן בחינת אותיות. ופירוש עמקו מחשבותיך, הוא כי ענין עומק, הוא דבר שאינו נגלה, כמו שאומרים על איזה שכל שהוא שכל עמוק, שהכוונה הוא שאינו מושג, או הים הוא עמוק, הוא גם כן שאין רואים התהום. כן על דרך משל, נאמר על חכמה ובינה, עמקו מחשבותיך, היינו שהם בבחינת העלם מהעולמות, ועליהם נאמר הנסתרות לה' אלקינו, כי בחינת מדות ודבור הוא בחינת והנגלות, כי על ידי המדות הוא הנהגת העולמות, כמו שכתוב כי אמרתי עולם חסד יבנה. ולכן היה התהוות העולמות בששת ימים, דהיה יכול להיות ההתהוות ביום אחד, רק משום דהתהוות העולמות הוא על ידי ששה מדות, והמדות נמשך בדבור בעשרה מאמרות, שהוא בחינת דבר הוי"ה, והוא בחינת גליא דקודשא בריך הוא, כי הוא סתים וגליא, אבל חכמה ובינה, הם בחינת נסתרות, שאינם מתגלים בעולמות, ולכן נאמר בהם עמקו מחשבותיך.

ופירוש, מאד עמקו, הוא כי יש בחינת עומק סתם, כמו שכל עמוק, שבתחילה אי אפשר להשיגו, ומכל מקום, על ידי יגיעה, אפשר להשיגו. ויש בחינת עומק, שאי אפשר להשיגו כלל. והנה בחכמה ובינה, הוא השראת אור אין סוף, שהוא בחינת הוא לבדו הוא ואין זולתו, שלמעלה מגדר עלמין, אשר קמיה, לא שייך כלל בחינת עלמין, לכך אי אפשר להם להתגלות בעולם כלל, לכן נאמר עליהם מאד עמקו.

והנה תורה הוא גם כן בחינת חכמה ובינה, כי אורייתא מחכמה נפקית, וכמאמר אלפיים שנה קדמה התורה לעולם, שהוא בחינת אאלפך חכמה אאלפך בינה, והוא ענין שתורה שבכתב נקרא מוסר אביך, ותורה שבעל פה נקרא תורת אמך, לכן על ידי עסק התורה, מתגלים בחינת חכמה ובינה בעולם, וזהו ממעמקים קראתיך הוי"ה. פירוש ממעמקים, שני עומקים, הוא בחינת חכמה ובינה, כי חכמה נקראת עומקא דכולא, ובינה נקראת עומקא דבירא, כי בחכמה הוא השראת אור אין סוף, ובבינה הוא התגלות אור אין סוף.

ופירוש קראתיך הוי"ה, היינו שאני קורא וממשיך אותך מההעלם אל הגילוי, על ידי עסק התורה. למשל, כאדם הקורא לחבירו, שהוא סגור בהיכלו, שיתגלה לחוץ. והנה

כדי שיהיה הגילוי דחכמה ובינה בעולמות, הוא על ידי המשכת אור אין סוף, שלמעלה מהאור המלוכש בחכמה ובינה, שיתגלה בחכמה ובינה, ועל ידי זה יהיה הגילוי דחכמה ובינה בעולם, כמאמר אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון. בחינת אנת, הוא אור אין סוף עצמותו, כמאמר אנת הוא עילת העילות, אנת הוא חד ולא בחושבן כו'.

וזהו באתי לגני, שהוא המשכות התגלות אור אין סוף, על ידי עסק התורה, הוא על ידי אריתי מורי כו'. כי ענין הריח, הוא שמחזק את המוחין ומשיב את הנפש, ולכן הריח חזק וחרוף, מעורר את האדם מן השינה והתעלפות, כי בעת השינה הוא התסלקות השכל בעצם נפש המשכלת, וכן בעת התעלפות, ועל ידי הריח, מעוררים אותו, היינו שנמשך המשכה מעצם הנפש להמוחין, והוא מחמת חריפות הריח. והנה בכאן נאמר אריתי מורי, פירוש מור, הוא דם חיה ידוע, שנקרש ונהפכת לבושם, והוא ענין תגבורת אתכפייא סטרא אחרא, בסור מרע, להזהר מכל לא תעשה דאורייתא ודרבנן, אפילו מנדנד קל של דברי סופרים, שהוא גם כן בחינת ריח הבא מן ההיפוך, כי טבעית נפש הבהמית שבאדם להתאוות לכל הרצונות של עניני עולם הזה, ואפילו של איסור, על דרך מים גנובים ימתקו, והוא דוחה ומרחיק כל הרצונות בכל הפרטים, הן בראיה, כמו שכתוב עוצם עיניו מראות ברע, ולא תתורו אחרי לבבכם כו', וכן בשמיעה, כמו שכתוב ויתד תהיה לך על אזנך, שלא יכנסו דברים בטלים באזנך, וכן בדבור, להזהר מדברים בטילים, ומארבע כתות שאינם מקבלים פני שכינה, כמו חנפים כו'. וצריך לזה התגבורת יתירה, להיות זהיר בזה תמיד בכל עת, ולא לכשל חס ושלום אפילו פעם אחד, זהו מורי.

ובשמי, הוא בחינת אתכפייא שבעשה טוב, היינו כמאמר רז"ל על פסוק ושבתם וראיתם בין צדיק כו' ובין עובד אלקים לאשר לא עבדו, תרוויהו צדיקים גמורים נינהו, רק אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים, לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, והוא ענין עול תורה, לשנות טבעו ורגילותו, ללמוד הרבה יותר מרגילותו. ולכן במעשה המצות, להיות עול מצות, כמו בצדקה, שיש מעשה הצדקה ועבודת הצדקה, היינו ליתן צדקה, יותר מכחו וטבעו, והוא מצד התגבורת יתירה, וכמו שכתוב אשרי איש ירא את ה', אשרי מי שהוא גבור כאיש, איזהו גבור הכובש את יצרו. ונקראת מסירת נפש, כי נפש הוא רצון, כמו שכתוב אין נפשו כו'. ועל ידי שמוסר כל רצונותיו לה', בסור מרע ועשה טוב, נקראת מסירת נפש, מה לי קטלא כולא, מה לי קטלא פלגא.

ולכן, יש באתכפייא, מעלה יתירה, על אתהפכא, כמו שכתוב הזוהר הקדוש, כד אתכפייא סטרא אחרא, אסתלק יקרא דקודשא בריך הוא לעילא יתיר על כולא. כי ענין אתהפכא, הוא שהרע, שנאו ומאוס אצלו, כמו שכתוב אוהבי ה' שנאו רע, תכלית שנאה שנאתים, ואין לו עסק עם הרע, כיון שהוא מאוס אצלו. מה שאין כן אתכפייא,

שתמיד כופה את יצרו, לבטל רצונותיו לה', לכן ממשיך מבחינת גבוה מאד. וזהו, שכדי שיהיה באתי לגני, היינו שיהיה המשכת אור אין סוף, שהוא דווקא על ידי שיומשך אור אין סוף שלמעלה מהחכמה, בחכמה ובינה, כנזכר לעיל בענין אנת הוא דקשיר לון, לכן אי אפשר להיות זה על ידי סתם עסק התורה, כי הוא רק בחינת חכמה ובינה, כי אם על ידי עול תורה ועול מצות, בבחינת אתכפייא. על זה נאמר אריתי מורי עם בשמי, שהוא בחינת ריח, וכנזכר לעיל בענין הריח שמחזק את המוחין, היינו שממין המשכה מעצם הנפש להמוחין, כן הוא על ידי בחינת הריח של אתכפייא, ממשיכים מעצמות אור אין סוף לחכמה ובינה, ועל ידי זה יוכל להיות התגלות אור אין סוף גם למטה, על ידי עסק התורה, שיומשך גילוי החכמה ובינה במדות ודיבור, שהם בחינת גליא דקודשא בריך הוא.

והנה בזה יובן הטעם, מה שהצדיקים הגדולים נקראים בשמים, והוא מפני האתכפייא כנזכר לעיל, וכנזכר בזהר בענין הינוקא, קודשא בריך הוא בעי לארחא בתפוחא דא. ועוד נקראים צדיקים בשמים, מפני שיש להם מסירת נפש באחד, והוא ענין אהבת ככל מאדך, שהוא גם כן בחינת ריח, שהוא בחינת מקיף. כי אהבה הנזכר לעיל, הוא למעלה מהשכל ולמעלה מהטעם ודעת, והוא בחינת מקיף, היינו שאין שום שכל יכול להשיג את האהבה ולהכילה, והיא מתלהבת ומתלהטת כאש בוערה, יציאת הנפש מנרתקה, לצאת מלבושי נוגה, ולא מלבושי נוגה בלבד, כי אם כמו שכתוב מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, כלה שארי ולבכי. לכן נקרא גם כן בשמים.

וענין בשמים ראש, הוא כי הכח לשני הבחינות הנזכר לעיל, הוא מן בחינת המקיף דנשמה. כי יש בחינת נפש רוח נשמה המתלבשים בגוף, ונקראים בחינת יעקב, יו"ד עקב, כמו על דרך משל הרגל, אין לו ערך לעצמות האדם, כן על דרך משל, בחינת נפש רוח נשמה, הוא רק בחינת הארה, מעצמות הנשמה, שהוא בחינת מזליה, מקור ושרש הנשמה, ונקרא ישראל, לי ראש. ובהצדיקים, מתגלה בחינת מזליה, ומאיר להם בהגוף, לכן נקראים בשמים ראש, (לכן בושם הוא גימטריא שני פעמים בצלמו).

ומרדכי הוא ראש לכל הבשמים, היינו שהיה לו כל המדריגות הנזכרים לעיל שבכל הצדיקים, ונוסף לזה, היה לו מסירת נפש בפועל ממש, ולא לו לבדו, כי אם לכל ישראל שבכל הדור ההוא, המשיך להם מסירת נפש, שהיה כל השנה במסירת נפש. והוא גם כן בחינת ריח, כמו שכתוב וירח ריח בגדיו, הוא ריח של מעשה המצות, וריח בוגדיו הוא בעלי תשובה, אשר במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים אין יכולים לעמוד, לכן הוא ראש לכל הצדיקים.

וזוהו שנקרא מר דרור, כי דרור הוא לשון חירות, כמו ציפור דרור, והוא בחינת בינה, שהוא בחינת יובלא, עלמא דחירו. כי מבואר בתורה אור, דרוש המתחיל ראה ריח בני, שיש שני מיני העלאת מיין נוקבין. האחד, הוא לבחינת מלכות, והוא על ידי בחינת אור פנימי, שהוא אהבה המוגבלת בכלי המוח והלב. והשני, לבחינת בינה, הוא על ידי המקיף, שהוא אהבת ככל מאדך כנזכר לעיל. והוא שני בחינות כלה, האחד הוא כלתה נפשי, והשני כלה שארי כו', אשתצי גושמי. ולפי שנתן כח בנשמות ישראל על מסירת נפש, שהוא העלאת מיין נוקבין לבינה, לכן נקראת מר דרור, גם לפי שהמקיף של הנשמה, נמשך מבחינת בינה, שכינתא עילאה.

והנה אמר רז"ל, הדר וקבלוה בימי אחשוורוש. פירוש, הגם דבעת מתן תורה הקדימו נעשה לנשמע, אבל בימי מרדכי, הגיעו לזה המדריגה בעצמם. אך לא היה זה מכח של עצמן, רק נמשך להם הכח מלמעלה, כמאמר כפה עליהם הר כו', הוא בחינת הכח שנמשך להם מלמעלה, שיקדימו נעשה לנשמע. אבל בימי מרדכי, הגיעו לזה המדריגה בעצמם, מחמת המסירת נפש שהיה להם כל השנה. זהו הדר וקבלוה, וזהו ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור, שהוא מרמז על מרדכי, שאז יקח בעצמו כנזכר לעיל.

וזוהו איש יהודי היה, שמתוקן מתחלת ברייתו, לכך ששרש נשמתו היה מתוקן לזה, ששרש נשמתו הוא מבקיעת הפרסא, וכמו שכתוב בכתבי האריז"ל, שהיה גלגול יעקב, לכן הוצרך לתקן מה שיעקב קרא לעשו שמונה פעמים אדוני, והשתחוה לו, שנחשב זה לחטא על יעקב, כמו שכתוב במדרש, ומחמת זה היה שמונה מלכים באדום לפני מלך לבני ישראל, ומחמת זה היה שני חורבנים כו'. ולכן ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, כדי לתקן זה.

ופירוש איש יהודי, כי יש בחינת הלל וברכה והודאה. בחינת הלל, הוא מבינה, היינו שעל ידי הבנה והשגה באלקות, על ידי זה הוא מהלל בשירות ושבחים, ונעשה רצון ותשוקה בהתלהבות והתלהטות כו'. וברכה, הוא בחכמה, היינו כי ברכות תקנו חכמים שנקראים עיני העדה, ואיזהו חכם, הרואה כו', שעל ידי החכמה, הוא בחינת ראייה באלקות, ונעשה מזה ביטול, והוא ענין כריעות והשתחוואות שבשמונה עשרה, קול דממה דקה. ובחינת הודאה, הוא לבחינת עצמות אור אין סוף, שלמעלה מהשגה דבינה ומראיה דחכמה. וזהו שבסוף שמונה עשרה אומרים מודים אנחנו לך. וזהו וכל החיים יודוך סלה, כי בחינת הלל וברכה הוא בחינת חיים, כי בחכמה כתיב והחכמה תחיה, ובינה נקראת אלקים חיים, אבל הודאה הוא לבחינת מקור חיים, חיי החיים. וזהו הטוב שמך, בחינת טוב ואור, הוא שמך, שהוא שם והארה. ולך נאה להודות, שהודאה הוא לעצמות אור אין סוף.

וזהו שמרדכי נקרא איש יהודי, שהביטול שלו במסירת נפש, הגיע לבחינת עצמות אור אין סוף ממש, שהוא בחינת הודאה כנזכר לעיל. ופירוש איש, הוא כמו אישי כהן גדול או איש ירושלים, שהוא בחינת מרי וריבון. בן יאיר, שהאיר עיניהם של ישראל בתורה, שהוא בחינת חכמה, כמו שכתוב ותורה אור. והחכמה נקראת אור, כי הכסיל בחשך הולך. ובן שמעי, הוא בחינת בינה, שבינה הוא בחינת שמיעה. ופירוש בן יאיר כו', הוא על דרך בן עולם הבא. שהפירוש, שהוא מקבל מעולם הבא, לפי שהוא הממשיך את עולם הבא. ועל שם זה נקראת גם כן בן יאיר, שהוא הממשיך האור בחכמה ובינה כנזכר לעיל. בן קיש, שהקיש על דלתי רחמים.

ויהי אומן את הדסה כו'. הדסה הוא מלשון הדס, רק כי הדס הוא לשון זכר, והדסה לשון נקבה. והענין על פי קבלה הוא, כי הדס הוא תלתא טרפי בחד קינא, הוא בחינת תפארת, שכולל חסד גבורה תפארת, שלש אבות. ומלכות, שמקבלת משלש בחינות חסד גבורה תפארת, נקראת הדסה. ולפי המבואר לעיל הוא, שהדס הוא בחינת ריח, והדסה הוא בחינת ריח של כנסת ישראל, על ידי מסירת נפש שלהם, שהוא בחינת ריח בגדיו, כמו שכתוב בגמרא חלק על פסוק והוא עומד בין הדסים, אלו חנניה מישאל ועזריה, על שם המסירת נפש שהיה להם, שהושלכו לכבשן האש על ידי נבוכדנצר, וכמו שכתוב במדרש על פסוק וירח הוי"ה את ריח כו', גבי נח, איזה ריח, ריח של אברהם אבינו שניצול מכבשן האש, וריח של חנניה מישאל ועזריה שניצולו מכבשן האש. ולכן נקראת כנסת ישראל הדסה, בימי מרדכי, על שם המסירת נפש של כללות נשמות ישראל שהיה אז.

ופירוש, הדסה הוא אסתר, הנה אמר רז"ל, אסתר מן התורה מנין, שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. פני, הוא השכינה, כמו שכתוב יאר ה' פניו אליך, ותרגם אונקלס ונהר ית שכינתא לוותך. והנה בזמן בית המקדש היה השראת השכינה בישראל, כמו שכתוב ושכנתי בתוכם, ונתתי משכני בתוכם, ועל ידי זה היה לישראל ברכה והצלחה ברוחניות וגשמיות, וכמו שכתוב פני ילכו והניחותי לך. ובזמן הגלות, הוא שכינת עוזו, מדת מלכותו יתברך הוא בבחינת הסתר פנים, והוא בבחינת אסתר. והנה איתא במדרש רבה על פסוק וחכיתי לה' המסתיר פניו, אין לך שעה דחוקה של חשך ואפילה, יותר מאותה שעה שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני. ועל אותה שעה אמר וחכיתי לה'.

ולכאורה אינו מובן, כיון שהוא שעה של חושך, שהוא בחינת דין, אם כן מהו וחכיתי כו'. הנה כתיב, מי זאת הנשקפה, כמו שחר כו', וקאי על כנסת ישראל. דהנה כתיב ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר, דהגלות נמשל ללילה, כמו שכתוב, אמר שומר אתא בוקר וגם לילה, דכמו שבלילה הוא חשך, כן בזמן הגלות הוא חשך

והעלם והסתור, אותותינו לא ראינו, אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה. ובזמן הגלות הוא מלחמה של הקדושה עם סטרא אחרא, הן בכל אדם בפרט המלחמה עם הרע שלו, והן בכללות העולם, וזהו ויאבק איש עמו עד עלות השחר, שכל משך הגלות הוא המלחמה הנזכר לעיל. ומתחילה כתיב, ויותר יעקב לבדו, ואיתא במדרש, כתיב ויותר יעקב לבדו, וכתיב ונשגב הוי"ה לבדו, והיינו שעל ידי ויאבק איש עמו, על ידי זה זכה לבחינת לבדו, וכן בישראל [כתיב] וישכון ישראל בטח בדד כו', הוי"ה בדד ינחנו, ופירוש לבדו, הוא בחינת אור אין סוף עצמותו, שלמעלה מהשתלשלות, למעלה מאור פנימי ואור מקיף. כי [אור פנימי] הוא שמאיר בעלמין, ואור מקיף הוא שמקיף לעלמין, אבל בחינת לבדו, הוא אור אין סוף שלמעלה מגדר עלמין. ועל ידי המלחמה של משך הגלות, על ידי זה, כשיושלם המלחמה, יבואו לבחינה זו.

והטעם, כי ענין המלחמה הוא לברר ולהפך מחשוכא לנהורא, על ידי המאכלים, ששרשם מעולם התוהו, ועל ידי מצות מעשיות, שהם מדברים גשמיים, ציצית מצמר גשמי, ועל ידי בירור ואתהפכא מחשוכא לנהורא, על ידי זה ממשיכים מבחינת ישת חשך סתרו, שהוא בחינת שלמעלה מגדר אור פנימי ואור מקיף, שהוא הכל בחינת אור, אבל בחינת ישת חשך סתרו, הוא בחינה שלמעלה מגדר אור, והוא בחינת לבדו הנזכר לעיל.

והנה יעקב, אותיות יבקע, כמו שכתוב, אז יבקע כשחר אורך, שבחינת התגלות אור אין סוף הנזכר לעיל, בחינת ישת חשך סתרו הנזכר לעיל, הוא כמשל בקיעת השחר כו'. דהנה השחר, יש פירוש לשון שחרות וחשך, כמו שכתוב עורי שחר מעלי, שחורה אני, אל תראני שאני שחרחורת. ושחר כפשוטו, הוא זהרורית להארת היום שהוא אור. והם שני הפכים זה לזה. והוא, דבקיעת השחר, הוא אחר התגברות החשך, אז הוא מאיר. לכן הוא סובל שני הפירושים.

והנה איתא במדרש תהלים על פסוק למנצח על אילת השחר, זה הקדוש ברוך הוא שקופץ כאיש בשעה שקודם עלות השחר, שאזי הלבנה והכוכבים נכנסים ברקיע, ואז הוא חשך ואופל גדול בעולם, ואז הוא מעלה להם השחר ומאיר להם. נמצא, דאור השחר, הוא מן החשך שקדם לו. והטעם הוא, דכתיב כי יתרון האור מתוך החשך, דלמעלה הוא כך, דיתרון האור הוא דווקא מתוך, כנזכר לעיל, דעל ידי הבירור שמבררים ומהפכים מחשוכא לנהורא, אזי הוא מאיר מבחינת ישת חשך סתרו, והוא ענין יתרון האור. דהאור שבהשתלשלות, הוא סתם אור, ועל ידי הבירור כנזכר לעיל, נמשך יתרון האור, היינו שהחשך שלמעלה מאיר. ולכן למטה גם כן, אור השחר, הוא מהחשך שקדם לו, והוא למשל חבלי לידה, שיומיים קודם הלידה, אינה מרגשת חבלים כלל, וסמוך ללידה, מרגשת חבלים קטנים, וברגע שקודם הלידה, מרגשת

חבלים גדולים, ותיכף הוא הלידה. והנה כתיב, ונדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו. פירוש, כמו שאנו רואים, שקודם עלות השחר, הוא התגברות החשך ביותר, ואז הוא נכון כו', פירוש, ברור בלי שום ספק, שתיכף ומיד יאיר השחר.

כן, כשרואים שמתגבר החשך של הגלות, שהוא חשך, כמו שכתוב החשך יכסה ארץ, שהחשך כפול ומכופל, בגשמיות ורוחניות, אותותינו לא ראינו, ונדמה שעולם כמנהגו נוהג על פי טבע, אין ליפול מזה, שזה הוכחה, שתיכף יאיר הגאולה, וזה וחיכיתי לה' המסתיר פניו, שאין לך שעה של אפילה כשעה זו, ומאותה שעה וחיכיתי לה', כנזכר לעיל בענין כשחר נכון מוצאו. וזהו מי זאת הנשקפה כמו שחר, דהגאולה של כנסת ישראל נמשל לשחר.

ועתה צריך להבין, מהו וחיכיתי. דהנה בשחר, יש עוד פירוש, לשון תפילה ובקשה, כמו שכתוב ומשחרי ימצאנני, ושבו ושחרו אל, אלי אתה אשחרך, אף רוחי בקרבי אשחרך. דהנה איתא בזהר תרומה דף ק"מ עמוד אל"ף, על פסוק זה, ומאן דאתקין נהורה דשחרא דא, אף על גב דאיהו אוכמא, זכי לנהורא חוורא דנהיר, עיין שם. דנהורא דשחרא צריכים לתקן, ופירוש נהורא אוכמא, הוא בחינת מלכות דאצילות שיורדת לבריאה יצירה עשיה. שיש שני בחינות בבחינת מלכות. האחד, הוא פרצוף הפנימי, שהוא בחינת כלת משה, בחינת רעייתי, והוא תמיד באצילות. ופרצוף החיצון, יורד לבריאה יצירה עשיה, ונקראת נהורא אוכמא, דבריאה יצירה עשיה הוא מדת לילה, ואצילות הוא מדת יום. דכמו למטה, ביום הוא אור, שמאיר השמש, ובלילה הוא חשך, שאינו מאיר רק הירח, כן על דרך משל, באצילות, הוא התגלות בחינת שמש הוי"ה, יחודא עילאה, ובבריאה יצירה עשיה הוא העלם והסתר, שאינו מאיר בחינת יחודא עילאה, ועל זה נאמר ומשם יפרד. ופירוש נהורא אוכמא, הוא כמו על דרך משל, בלילה, מדליקין נר להאיר החשך, והוא דעל ידי ירידת המלכות לבריאה יצירה עשיה, עשה בהם העלאת מייין נוקבין, שהוא רצון ותשוקה וחפץ להתגלות יחודא עילאה דאצילות. דמצד עצמם, אינם יודעים כלל מן הגילוי דאצילות, דאצלם אינו מאיר רק בחינת סיהרא, בחינת שם אדנ"י, וְעַד, יחודא תתאה. אך בחינת המלכות פועלת בהם התשוקה והרצון להגילוי דאצילות, והוא ענין השיר של המלאכים, כמאמר כל בעלי שיר יוצאין כו', וזהו נפשי איוותיך בלילה, קומי רוני בלילה לראש אשמורת. ויש בזה שני פירושים. האחד, הוא על השכינה, והשני, על הקדוש ברוך הוא. וזה פועל בהם מדת המלכות, אשר היא בעצמה היא תמיד ברצון ותשוקה ליכלל באצילות, כמו שכתוב למען יזמרך כבוד ולא ידום כו', וכתב איה אלוה עושי נתן זמירות בלילה, לכן היא פועלת גם בנשמות ומלאכים דבריאה יצירה עשיה, התשוקה הנזכר לעיל.

וזהו שנקראת נהורא אוכמא. ובחינה זו צריכים לתקן, היינו ליתן לה כח. וזהו שאמר דוד, חצות לילה אקום להודות לך, כי בחצות לילה הראשון, הוא בבחינת ירידה, ואחר חצות, מתחיל העליה. ודוד המלך עליו השלום, על ידי השירות ושבתות ועל ידי עסק התורה, היה נותן בה כח לעלות, וזה שכתוב כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות, וזהו התיקון של נהורא אוכמא. ועל ידי זה זכי לנהורא חיוורא, הוא בחינת חוט של חסד הנמשך ביום, והוא בחינת גילוי יחודא עילאה דאצילות, וכמו שכתוב ה' אלהי ישועתי וגם צעקתי בלילה נגדך. ופירוש בזהר, אימתי ה' אלהי ישועתי יום, כשצעקתי בלילה נגדך.

וזהו שלשה פירושים דשחר. הראשון, הוא לשון חשך. והשני, הוא לשון בקשה, שהוא הרצון לצאת מהחושך, כמו שכתוב ושיחרו אל כנזכר לעיל. על ידי זה נמשך פירוש השלישי, שהוא בחינת אור היום. וזהו וחיכיתי, שהוא ענין הבקשה כנזכר לעיל. וזהו ויהי אומן את הדסה היא אסתר. פירוש אסתר, הוא בחינת המלכות בזמן הגלות, שהיא בהסתר פנים כנזכר לעיל. והדסה, הוא הריח של מסירת נפש, בחינת ריח בוגדיו, בעלי תשובה, והוא ענין הבקשה לצאת מן החשך.

ופירוש אומן, הוא דבמדרש רבה בתחילתו מביא שלשה פירושים באמון. האחד, הוא אמון פדגוג, כמו שכתוב כאשר ישא האומן את היונק. והשני, הוא אמון מכוסה, כמו שכתוב האמונים עלי תולע. והשלישי, אמון מוצנע, כמו שכתוב ויהי אומן את הדסה, (דהפירוש שהיה מצניע אותה, עיין במתנות כהונה). וענין פדגוג, הוא פרנסה בלחם, והוא בחינת התורה, כמו שכתוב לכו לחמי כו'. ומכוסה, הוא מעשה המצות, שנעשים לבושים להנשמה. ומוצנע, הוא כמו שכתוב והצנע לכת עם ה' כו'. והוא גם כן שארה כתוסה ועונתה. והוא הנותן כח שתהיה בבחינת הדסה כנזכר לעיל.

סליק.

מאמר מכ"ק אדמו"ר שלמה זלמן

מקאפוסט

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

בס"ד בעת סעודת פורים תרמ"ז

יעשו⁴⁸ עץ גבוה חמישים אמה, ואיתא בילקוט, אמר הקדוש ברוך הוא, אותה העצה שנתנו זרש וחכמיו להמן, לא תהיה, כי מה אעשה לאברהם שנאמר בו והוא עומד עליהם תחת העץ, ומה אעשה למשה שנאמר בו ויורהו ה' עץ. ולהבין השייכות, דמחמת העץ של אברהם ומשה, לא תהיה העצה דהמן, ונהפוך הוא, שהמן נתלה על העץ, הנה כתיב ראשית גוים עמלק, ולהבין, הלא השבעה אומות הכנעני והחתי והאמורי כו' הם קודמין בזמן לעמלק, כי עמלק הוא בן אליפז בן עשו, ולמה נקראת ראשית גוים.

אך הענין, דשבעה אומות הם שבעה מדות רעות, כמו תאות רעות וכעס ורציחה והתפארות וכו', והם לעומת שבעה מדות דקדושה, כמו שכתוב את זה לעומת זה עשה האלקים, ולכן הם בטילים ונכנעים לגבי חכמה, היינו שכשהאדם מעמיק דעתו בתפילה, ומתבונן ומשיג גדולת הוי"ה, או כשמקשר דעתו בתורה, שהוא חכמתו יתברך, דאורייתא מחכמה נפקית, אז בטילים ונכנעים כל המדות רעות.

ועמלק, הוא ענין גסות וישות, התפשטות והתנשאות, הוא לעומת דעת דקדושה, כמו שכתוב בכתבי האריז"ל, דשלוש אותיות של עמלק הוא מן בלעם, ובבעלם כתיב יודע דעת עליון, היינו ששרשו הוא בדעת דקליפה, ומשם היה משיג מעט בחינת דעת דקדושה, כמו שכתוב ונוגה לו סביב, וזה שכתוב ויקר ה' אל בלעם, ואמר רז"ל אין ויקר אלא לשון טומאה, כמו שכתוב מקרה לילה, היינו שנתגלה לו על ידי דעת דקליפה. ועמלק הוא גם כן מבחינה זו, לכן אינו מתבטל מפני דעת דקדושה, היינו דגם שיודע אלקות מפי ספרים ומפי סופרים, איך שהוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין כו', והיה צריך למאס בהבלי עולם הזה, ואף על פי כן עושה כל התאוות רעות,

---

⁴⁸ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. התחלת המאמר וסיומה, מיוסד על הגהות הצמח צדק על פרשת תרומה, הנדפס באור התורה שמות חלק ח' עמוד ג'נג. ועיקר המאמר מיוסד על מאמר של הצמח צדק, דרוש המתחיל זכור, הנדפס באור התורה שמות חלק ה' עמוד א'תשפה.

והוא מפני שענין עמלק הוא שאינו יכול לסבול שיהיה חבירו גדול ממנו, והוא חוצפה בלא טעם ודעת, מלכותא בלא תגא, והוא ענין אבירות הלב, יודע רבונו, ומכוון למרוד, וכמו שכתוב ויבא עמלק וילחם עם ישראל, הגם שישראל לא רצו כלל ללחום עמו, רק הוא בא בעצמו לעורר מלחמה עם ישראל, והוא מפני שלא היה יכול לסבול גדלות של ישראל, שיצאו מארץ מצרים ביד רמה, באותות ובמופתים, בעמוד ענן ועמוד אש כו'.

וכן בכל אדם, הוא שאינו יכול לסבול שיהיה חבירו גדול ממנו בעיני אלקים ואדם, וכמו על דרך משל, אדם פחות ונבזה, שהוא בלא טעם ודעת, רק חוצפה בעלמא. לכן קליפת עמלק אינו מתבטל מדעת דקדושה, לא כמו שאר מדות שהם מתבטלים מפני דעת דקדושה, על דרך משל, אפילו אדם שהוא בעל תאוה, כשהוא שומע צדיק מתפלל בהתלהבות ורשפי אש, הוא מתבטל ועושה תשובה לפי שעה, והיינו לפי שהם הלעומת זה דמדות דקדושה.

אבל קליפות עמלק, שאינו הלעומת זה דמדות, רק הלעומת זה דדעת, לכן אינו מתבטל מדעת דקדושה. וכמו שבקדושה יש מדות שהם למעלה מהדעת, כן עמלק הוא למטה מן הדעת כמו בהמה, וזהו שעמלק הוא מלשון ומלק את ראשו ממול ערפו, כי העורף הוא המחבר המוחין עם המדות, היינו המדות יומשך אחר המוחין, ועמלק הוא מכרית המוחין מן המדות, שהמוחין לא יפעלו כלום בהמדות. והנה שרש עמלק הוא מה שנפל בשבירת הכלים משם ס"ג, כמו שכתוב כולו סג, ולמטה נעשה גס, הוא ענין גסות וישות, שהוא שרש ומקור לכל מיני רע, ולכן נקראת בתורה ראשית גוים, הגם שבזמן הוא מאוחר, אך לפי שבשרשו הוא למעלה מכל השבעה אומות, והוא השרש ומקור להם.

והנה למעלה יש גם כן קליפת עמלק, והוא מה שכתוב, אם תגביהי כנשר, שהוא מגביה ומרום את עצמו לבחינת אור אין סוף, שלמעלה משם הוי"ה, לקבל משם השפע, משום דשם כחשיכה כאורה. והנה על זה נאמר למה רגשו גוים כו', נוסדו יחד על הוי"ה. דבאמת, כתיב אני הוי"ה, דכולא חד, רק למעלה משם הוי"ה, הוא קודם שמתצמצם את עצמו להתלבש בזעיר אנפין דאצילות, והוי"ה הוא אחר שמתצמצם את עצמו כו', והוא כולו חד, שהוא הוא המצמצם את עצמו, וכמו שכתוב במקום אחר. וזהו יושב בשמים ישחק למו, פירוש שמים הוא זעיר אנפין דאצילות, כי שמים הוא אש ומים, ויושב בשמים הוא בחינת עתיק יומין, דפנימיות זעיר אנפין הוא עתיקא, ולכן ישחק למו, מזה שמפרידים זה לשני בחינות.

ועמלק יודע זה, ומכל מקום הוא מגביה את עצמו, לפי שהדעת אינו פועל בו כלום. חוצפה, אפילו כלפי שמיא, מהני. והנה כדי להכניע קליפת עמלק, הוא דוקא על ידי קבלת עול מלכות שמים, שהוא ביטול לאלקות, למעלה מהטעם ודעת. ולהבין זה, צריך להבין שני פרשיות דקריאת שמע, דבפרשה ראשונה נאמר ואהבת, שלש אהבות, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. ובפרשה שניה, כתיב גם כן לאהבה את הוי"ה כו', ונתוסף ענין עבודה, כמו שכתוב ולעבדו בכל לבבכם. וצריך להבין, דהלא אהבה הוא גם כן עבודה, כמו שכתוב בזוהר הקדוש, לית פולחנא כפולחנא דרחימותא.

אך ההפרש בין אהבה לעבודה, הוא דאהבה הוא על פי טעם ודעת, כמו שכתוב שמע כו' ואהבת, היינו על ידי שמתבונן האדם בהוי"ה אחד, איך שאין עוד מלבדו ואני הוי"ה לא שניתי כו', ומזה בא האדם למסור נפשו באחד, היינו שמבטל כל רצונותיו הגשמיים של עניני עולם הזה, ונעשה לו רק רצון אחד לאלקות, כמו שכתוב לאהבה את הוי"ה ולדבקה בו. והנה אהבה הוא שרש לסור מרע ועשה טוב, כי על ידי שאוהב את ה' וחפץ לדבקה בו, על ידי זה הוא מקיים כל המצוות עשה, שעל ידי זה הוא דבוק באלקות כידוע. וגם הוא שרש לסור מרע, כי על ידי הרע, היינו מחשבה של איסור, הרהורי עבירה הקשים מעבירה, ומכל שכן על ידי דבור של איסור, ומכל שכן על ידי מעשה של איסור, על ידי זה נעשה כיסוי והסתר ונעשה נפרד מאלקות, כמו שכתוב ולא תחללו את שם קדשו, היינו שלא לעשות בחינת חלל והפסק בבחינת שם קדשו, וכמאמר כאלו דוחק רגלי השכינה, שעל ידי העון הוא גורם בחינת הפסק בין בחינת רגלי השכינה להעולם. וכיון שהוא אוהב את ה' וחפץ לדבקה בו, הוא נזהר מהרע בתכלית, שלא להיות נפרד מאלקות חס ושלום.

וביאור ענין ולא תחללו את שם קדשו, הנה את זה לעומת זה עשה האלקים, דכמו שיש שבעה מדות בקדושה, ומהם נשתלשל שבעה היכלות דקדושה, כמו שכתוב בזוהר הקדוש, היכל קדש הקדשים והיכל הרצון וכו', ועל ידי המדות נשפע שפע וחיות בכל ההיכלות, מה שהם מקבלים מדעת, (כידוע דדעת הוא נשמת המדות), כן בלעומת זה, יש שבעה מדות בקליפה, ומהם משתלשלים שבעה היכלות הטומאה, ועל ידי המדות נשפע בהם שפע, רק שהוא מבחינת שמרים ותמצית ופסולת דפסולת כו'. וההפרש הוא, דהמשכת החיות שבקדושה, נקראת התפשטות, ובקליפה נקראת הסתלקות. והענין, דהמשכת החיות שבקדושה, הוא השראת והתגלות אלקות, היינו שהם מרגישים ומשיגים החיות אלקות שבהם, בכל עולם לפי ערכו, בעולם הבריאה הוא בבחינת הבנה והשגה, וביצירה הוא בבחינת מדות, ובעשיה הוא בבחינת נצח הוד יסוד, אך דרך כלל הם יודעים ומשיגים שהחיות נשפע בהם מאלקות, ומחמת זה הם בטלים לאלקות, כל אחד לפי ערכו.

ובקליפה, החיות אלקות שבהם הוא מתצמצם ומתעלם ומסתתר בהם, והוא נמשך עליהם מרחוק ובבחינת מקיף, בחינת צל, עד שאינם יודעים ומרגישים כלל שהם חיים מאלקות, והם אומרים, לי יאורי ואני עשיתיני, לא ה' פעל כל אלה, לכן נקראת הסתלקות. והנה, על ידי שהאדם מלביש שכלו חלילה במחשבה של איסור, היינו בהרהורי עבירה, או בדיבור ומעשה של איסור, על ידי זה גורם תוספות שפע וחיות בהיכלות הטומאה, היינו שהחיות הנמדד ונקצב בהם, כדי שיהיה להם קיום עד עת קץ, שהוא יתברך ברא אותם, כמו שכתוב יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע, הוא חיות מעט מזעיר, מבחינת פסולת דפסולת כנזכר לעיל, מבחינת אחוריים וחיצוניות.

אבל האדם, על ידי שמלביש שכלו במחשבה דבור ומעשה של איסור, הוא גורם להם תוספת שפע וחיות, היינו שיומשך להם מבחינת עצמיות אלקות וגם, הוא בבחינת הסתלקות כנזכר לעיל, שהוא ענין צמצום והעלם. נמצא, שהאדם הוא גורם בחינת חלל והפסק בהשם, וזהו ענין דוחק רגלי השכינה, בחינת נצח הוד יסוד שבמלכות, שיהיה בבחינת הסתלקות. לכן, האדם שיש לו אהבה לאלקות, הוא נזהר בתכלית לסור מן הרע, כדי שלא ליפרד מאלקות חס ושלום. נמצא, שהאדם העובד את הוי"ה מאהבה, הוא גורם תועלת לנפש, שיהיה דבוק לאלקות, וגורם תיקון גדול בכל העולמות, שעל ידו נמשך שפע וחיות אלקות בכל העולמות והיכלות דקדושה.

וענין לעבדו, הוא ענין עבודת עבד, שהוא קבלת עול מלכות שמים, שאינו מחמת האהבה שיש לו, רק הוא מקיים כל המצוות, כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. וביאור הענין הוא, דאיתא ברעיא מהימנא, כַּבְרָא דאשתדל כו', לאו בגין יקריה, אלא בגין יקרא דאבוה כו'. דהנה על דרך משל, עבודת העבד להאדון, שאין לו אהבה להאדון, ולא יש לו שום תענוג בהעבודה שעושה, רק הוא עובד לו כל העבודות מחמת קבלת עול האדון עליו. ולכאורה, לא היה לו להעבד לעשות המלאכות שלו בהשתדלות יתירה, שיהיה בהידור יותר, כיון שאין לו אהבה להאדון, ואין לו שום תענוג מעצם המלאכה, ואף על פי כן, אנו רואים שיש עבד שהוא משתדל לעשות המלאכות על צד ההידור היותר נעלה, והוא על כרחך שיש לו בזה איזה עונג, והיינו לפי שהוא יודע שהאדון הוא משתעשע ומתענג מזה, והוא מקבל עליו עול האדון, היינו שהוא מפקיר ומשעבד את העצמות שלו להאדון, היינו רצונו ושכלו ותענוגו, על דרך מה שקנה עבד, קנה רבו, לכן כיון שהאדון הוא מתענג מזה המלאכה, כשהוא יותר יפה ומהודרת, מתענג מזה העבד גם כן.

וזה הענין לא משכחת לה באהבה, כי על דרך משל, שני בני אדם שהם אינם נאמנים זה לזה, ומבקש האחד לחבירו שיעשה לו איזה מלאכה. אם אותה המלאכה הוא שנאוי

עליו, או שלא יעשה אותה, או אפילו כשיעשנה, לא יעשנה בהידור וכו', כיון שהמלאכה הוא שנאוי אצלו, והוא כבד עליו. וזה לא תמצא כי אם בבן אל אביו, שכשהאב מצוה לבנו שיעשה לו איזה מלאכה, הגם שהמלאכה הוא שנאוי אצל הבן וכבדה עליו, מכל מקום יעשנה בתכלית ההידור והיופי, והוא לפי שהבן הוא עצם אחד עם האב, לכן התענוג של האב, הוא גם כן תענוג של הבן. לכן, כיון שיודע שהאב הוא מתענג כשתהיה המלאכה מהודרת יותר, הוא משתדל בכל האפשריות לעשות המלאכה בהידור כהנזכר לעיל.

והנה, בבן הוא מצד שהוא עצם אחד עם האב, ובעבד הוא מצד הקבלת עול, שהפקיר ומשעבד עצמו להאדון וכנזכר לעיל, והוא ענין קבלת עול מלכות שמים, היינו שמקיים כל המצוות, לא בשביל איזה תועלת לנפשו, ולא בשביל האהבה, רק כדי לעשות נחת רוח ליוצרו, כמאמר נחת רוח לפני, שאמרתי, ונעשה רצוני. וכשמתבונן שהוא גרם נחת רוח להקדוש ברוך הוא, מזה הוא שש ושמח שמחה גדולה לאין קץ ולאין תכלית, על דרך מדריגת הבן הנזכר לעיל. וזהו ענין שיראה תתאה שרשה ביראה עילאה, דיראה עילאה הוא מצד חכמה, שהוא בחינת עצם אחד כו', ויראה תתאה הוא ענין קבלת עול מלכות שמים, שעל ידי זה הוא משעבד גם כן העצמות שלו להקדוש ברוך הוא וכנזכר לעיל.

וזהו היתרון של דוד על שאול, דדוד אמר, אם ישוב ישיבני ה', והראני אותו ואת נהו וכו', ואם כה יאמר, לא חפצתי בכך, הנני יעשה לי כאשר טוב בעיניו. הרי שהיה שוה אצלו, בין אם ישובו ה' ויהיו בו ריבוי התגלות אלקות, כי אותו ואת נהו, הוא יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, כי אותו, הוא בחינת אות ברית קודש, ונוהו, הוא בחינת מלכות. ובין אם כה יאמר לא חפצתי, שלא יהיה נמשך בו שום התגלות אלקות, והוא מפני שעבודתו לא היה לצורך עצמו כלל, כי אם רק בקבלת עול מלכות שמים, היינו שעיקר עבודתו היה כדי לעשות נחת רוח ליוצרו, ומה שהוא תענוג למעלה, הוא אצלו תענוג, בין אם יהיה בו גילוי אלקות, ובין לאו, וזהו שנאמר, מצאתי דוד עבדי, דענין מציאה הוא למעלה מן הדעת. ושואל היה בחיר ה', ומשכמו ולמעלה גבוה מכל העם, שהיה המדות שלו גבוהים מן המוחין של כולם, והיה בו תכלית מוחין דגדלות, ועבודתו היה על פי טעם ודעת. וזה שאמר כשבא מן מלחמת עמלק, הקימותי את דבר ה'.

ולכאורה, איך אמר זה, הלא נאמר והחרמת את עמלק, והוא הביא מן מיטב הצאן. אך הוא סבר, שעיקר הקפידא הוא שלא יקחו לעצמם כלום מרכוש עמלק, לכן אמר, הלא לא לקחתי, לא לעצמי ולא לישראל, רק הבאתי ראשית החרם לזבוח להוי"ה כו'. וסבר, שעל ידי זה, הקים דבר ה'. כי ענין עמלק הוא שאין השם שלם ואין הכסא שלם,

לכן, אם יקריב קרבנות, דקרבן הוא לשון קירוב, וכמו שכתוב קרבן להוי"ה, שעל ידי העלאת מיין נוקבין, נמשך המשכת מיין דוכרין, יחוד ו"ה ליחוד י"ה כו'. לכן אמר, הקימותי את דבר הוי"ה. ואמר לו שמואל, לא, כי מאסת את דבר הוי"ה, הלא שמוע מזבח טוב. דהעיקר צריך להיות שמיעת הציווים ולא לבקש טעם, כמו שכתוב, אשרי איש שישמע למצותיך, אשרי אדם שומע לי. וזה שכתוב, החפץ לה' בזבחים ועולות, היינו שבזבחים ועולות נמשך המשכת מיין דוכרין, שהוא המשכת חכמה, ולא חפץ, שהוא פנימיות רצון העליון, שלמעלה מהחכמה, כשמוע בקול ה', על ידי זה דוקא נמשך בחינת חפץ.

וזהו שעל ידי שאול לא נשלם הכונה דלמנות מלך ולהכרית זרעו של עמלק, מפני שהוא הלך אחר הטעם. ולהכניע קליפת עמלק, הוא דוקא על ידי קבלת עול מלכות שמים, שהוא למעלה מן הטעם, בחינת עבד, והוא מדריגת דוד. כי הנה במשה כתיב, עבדי משה, והוא בחינת עבד שאחר בחינת בן, דישראל נקראים בנים להוי"ה, לפי שהם נמשכים מחכמה. ומשה נמשך מבחינת שלמעלה מהחכמה, כי משה עם הכולל גימטריא נוצר, שנמשך מבחינת מזלא, והוא בחינת עצם אחד עם אור אין סוף, שלמעלה מהחכמה, עד שישראל הם בחינת עצם אחד עם אור אין סוף המלוכש בחכמה, ודוד הוא בבחינת מלכות. אך על ידי קבלת עול, התקשר את עצמו לאור אין סוף, שלמעלה מהחכמה. וזה שכתוב בדוד, נאום הגבר הוקם על, שהקים בחינת עול, עד שבא לבחינת משה.

והנה בפירוש הוקם על, יש שני פירושים. האחד, דקאי על עול מלכות שמים, היינו שיקיים מצותיו יתברך, הגם שאין לו אהבה, ולא בשביל תענוג לעצמו, רק כדי לעשות נחת רוח ליוצרו, וכנזכר לעיל במה שאמר דוד המלך עליו השלום, אם כה יאמר כו'. ופירוש השני, הוא הקים עולה של תורה, וכמארז"ל אשרי מי שגדלו בתורה ועמלו בתורה. פירוש, מי שגדלו בתורה, הוא שיש לו תענוג בתורה, שדבר ה' זו הלכה, וכמו שכתוב פקודי ה' ישרים משמחי לב, וכמאמר חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי. ומי שעמלו בתורה, היינו שאין לו תענוג בלימוד התורה, רק הוא לומד התורה בעמל ויגיעה, ולומד יותר מרגילותו, כמאמר אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים, לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, ועל ידי זה מכניעים קליפת עמלק.

וזה שכתוב, כי עם קשה עורף הוא, וסלחתי. ולכאורה, אינו מובן מה הטעם הוא זה, דלפי שקשה עורף הוא, על כן וסלחתי. אך הענין דחטא העגל, הוא על ידי שנתגבר בישראל קליפת עמלק, דבלא זה, איך היה עושין את העגל, שהיה תיכף אחר מתן תורה, שראו כל כך התגלות אלקות, כמו שכתוב וירד ה' על הר סיני, וכל העם רואים את הקולות, הן הראו את אשו ואת כבודו כו'. אך זה היה מפני שנתגבר בהם קליפת

עמלק, (והעיקר בהערב רב), דנתבאר לעיל דענין קליפת עמלק הוא שאינו מתבטל מפני הדעת דקדושה, לכן אמר, כי עם קשה עורף הוא וסלחת, והיינו לפי שענין קשה עורף, הוא הלעומת זה דקליפת עמלק, ועל יד זה מכניעים אותו. דהנה העורף, הוא מחבר גלגלתא, דחפיא על מוחא, עם הגוף, על ידי חוט השדרה. והנה גולגלתא, הוא מה שיש בנפש האלקית רצון לאלקות, למעלה מן השכל, היינו שהשכל אינו יכול להשיג זה הרצון, ואינו יכול להכילו, וזהו דחפיא על מוחא, שהוא חופף ומכסה על המוח, שהוא ענין השכל והטעם. והגוף, הוא מקום משכן המדות, ששם הלב. והידים, הם חיצוניות המדות, שמאל דוחה וימין מקרבת.

וענין קשה עורף, היינו שנמשך מבחינת גלגלתא, שהוא הרצון שבנפש האלקית, שלמעלה מהשכל, בהמדות. שיהיה עבודת המדות בבחינת נצחון, למעלה מהטעם ודעת, והוא ענין עקשות דקדושה. והעורף, הוא מחבר בחינת גלגלתא עם הגוף, היינו שעל ידי זה, נמשך הכח בהמדות, שיהיה בהם גם כן ביטול לאלקות, למעלה מהטעם ודעת, והוא לעומת קליפת עמלק, שהוא ענין ומלק את ראשו ממול ערפו כנזכר לעיל, שהוא מכרית ומפריד המוחין מן המדות, שיהיה למטה מן הדעת, שהדעת דקדושה לא יפעל בהם כלום. וענין קשה עורף, שיהיה בהמדות הביטול לאלקות, למעלה מהטעם ודעת.

וזהו שבקש משה, אנא חטא העם חטאה גדולה, והוא מפני שמתגבר בהם קליפת עמלק וכנזכר לעיל, כי עם קשה עורף, הוא שעל ידי זה מכניעים קליפת עמלק, על כן וסלחת. וזה שכתוב, מחה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים. והקשה באלשיך, וכי יעלה על לב האדם, שנמחה את עמלק מעל לשמים. והענין, דיש בחינת עמלק מעל השמים, ויש בחינת עמלק מתחת השמים. והענין, דידוע שבקליפה הוא בהיפוך מבסטרא דקדושה. דבקליפה, מה שבשרש הוא גבוה יותר, כשמתלבש למטה בגוף בעולם הזה הרע, הוא גס ועב ביותר. ומה שבשרשו הוא נמוך, כשמתלבש למטה בגוף, אין הרע גס ועב כל כך. כמו שמצינו בנבוכדנצר, שנאמר בו, אנת הוא רישא דדהבא, שהוא כתר דקליפה, שהוא גבוה מאד, וכמעט הוא בטל בקדושה, כמאמר, שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו, לפי שבשרשו הוא נכלל בקדושה. וכשנתלבש למטה בגוף של נבוכדנצר, הרי הוא הרשיע יותר מכל המלכים, שהחריב את בית המקדש ושרפו, והרג הרבה מישראל, כידוע בענין נבוזראדן, הרי שלמטה היה רע גס ועב. ומלכי מדי, שנאמר בהם חדוהי ודרעוהי בכסף, שהם חסד וגבורה, ששרשם הוא למטה משרש נבוכדנצר, כשנתלבשו למטה, היה הרע שלהם דק הרבה, שהרי הם לא הרשיעו כל כך על ישראל, ויש מהם שהטיבו עם ישראל, וכורש בנה את בית המקדש.

והטעם הוא, לפי שבקליפה, אינו בדרך השתלשלות עילה ועלול, רק בדרך השלכה מלמעלה, כמו שכתוב, משפיל רשעים עדי ארץ, והוא בדרך נפילה. וידוע, דמה שנופל ממקום גבוה ביותר, הוא נופל למטה מטה ביותר, [וכדאיתא במדרש רבה] גבי הנחש, לפי גדולתו, מפלתו, ערום מכל וארוך מכל. ומה שנופל, לא ממקום גבוה כל כך, אינו נופל כל כך למטה. זה ההפרש בין נבוכדנצר ובין מלכי מדי.

ועל דרך זה יובן בענין עמלק, שיש עמלק מעל השמים, כי שמים הם מדות דאצילות, אש ומים, וכמו שכתוב בזוהר, דקודשא בריך הוא אקרי שמים, כמו שכתוב ואתה תשמע השמים, ולא נאמר משמים, או מן שמים, והיינו שהוא הלעומת זה דדעת דקדושה, וכנזכר לעיל, בענין שאותיות עמל הוא מן בלעם ועמלק, זהו בבחינת מעל השמים. ועמלק שמתחת השמים, הוא כי דעת הוא מתפשט בתוך המדות, ולעומת בחינת זו, הוא עמלק שמתחת השמים, וכמו שכתוב בספרי קבלה, דבלעם הוא הלעומת זה דמשה, ועמלק הוא הלעומת זה דיעקב, שהוא בחינת תפארת, מדת הרחמים. ולכן נאמר בעמלק, לא תחמול עליו.

והנה הרע שנזרע בגופות ונפש הבהמית דישראל מבחינת עמלק שמעל השמים, הוא ענין המרידה, שנתבאר לעיל בענין עמלק, יודע רבונו, ומכוון למרוד בו, והוא ענין אבירות הלב וחוצפא, שאינו מתבטל משום דבר, הגם שיודע ומשיג איך שהוא יתברך ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה וכו', מכל מקום, עושה כל התאוות שבעולם. והוא מפני שבשרשו הוא גבוה ביותר, לכן למטה נעשה רע גמור. מה שאין כן הרע שנזרע מבחינת עמלק שמתחת השמים, אינו כל כך גס. והוא בעבודה, שכאשר האדם מתפעל באהבה ויראה, נעשה מזה בחינת יש ודבר, וכמו שכתוב, למען שמי יכבד הוי"ה, והוא הרע שבדקות.

והנה, בחינת עמלק שמעל השמים, שממנו נעשה הרע גמור כנזכר לעיל, להכניע על ידי קבלת עול מלכות שמים, שהוא הביטול לאלקות למעלה מהטעם ודעת, אבל כדי לברר בחינת עמלק שמתחת השמים, שממנו הרע שבדקות כנזכר לעיל, צריך עיכוב ושהיות זמן רב כדי לבררו. וזה שכתוב, מלחמה להוי"ה בעמלק מדור דור. פירוש, ענין דורות, הם המדות, כמו שכתוב, דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת, דור לדור ישבח מעשיך. והיינו שאין כל הדורות שווין, שיש דור שצריכים לברר בו מדה זו, כמו תאוות רעות, ויש דור שצריכים לברר בו מדה זו כמו כעס ורציחה, ויש שצריכים לברר בו התפארות וכו'. ועמלק, הוא השרש לכל המדות רעות וכנזכר לעיל.

וזהו תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, כי לזה צריכים זמן רב וכנזכר לעיל, וזהו זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, כי הנה מצרים הוא ערות הארץ,

נוקבא דקליפה, מ"ט שערי טומאה, והוא ענין התקשרות במחשבה דבור ומעשה של איסור. ויציאת מצרים, הוא מה שמפשיט את עצמם מן הלבושים, סור מרע, בחינת אתכפייא. בדרך, הוא ענין הילוך, שהוא בירורי המדות, לברר את המדות שיהיה בבחינת אתכפייא ואתהפכא. וזהו, שאחר יציאת מצרים, נצטוו ישראל על ספירת העומר, שהוא ענין בירורי המדות כידוע. ובחינת עמלק עומד לנגד שני הבחינות, למנוע אותם מן אתכפייא ואתהפכא. אשר קרך בדרך, היינו שמפיל על האדם כבודת וקרירות בעבודה, מפני שמתיישנת אצלו העבודה, וכמאמר, חמרא, אפילו בתקופת תמוז, קרירא ליה. והוא לפי שעמלק הוא דעת דקליפה, ודעת מחבר חכמה עם המדות. והנה, חכמה, אפילו דקדושה, הוא בבחינת קרירות, שמוח החכמה הוא קר ולח. רק שבקדושה הוא ענין ביטול אמיתי, שאינו מרגיש את עצמו שישנו איזה מציאות בעולם, לא כמו התפעלות אהבה ויראה והבנה והשגה, שהוא בחינת יש מי שמתפעל כו'. אבל חכמה, הוא ביטול במציאות ממש, לכן הוא בחינת קרירות, וכמו שכתוב, ועל ראשי החיות רקיע, כעין הקרח הנורא. שהקרח נמשך מבחינת נורא, שהוא מקור היראה.

ועמלק ממשיך בחינת חכמה דקליפה, שהוא ענין קרירות ועצלות וכבודת, בעול תורה ועול תפילה, וכמו שכתוב, תכבד העבודה על האנשים וכו'. ויזנב בך כל הנחשלים אחריו, כי אותם שעבודתם הוא בבחינת פנימיות באהבה ויראה בהתגלות לבם, שהם בחינת גדפין, שעל ידם פרחת התורה ומצות שלהם למעלה, לא יכול עמלק לפעול בהם כלום. רק הנחשלים אחריו, היינו החלושים, שעבודתם הוא רק בבחינת נצח הוד יסוד, מצות אנשים מלומדה, אותם הוא מזנב, היינו מקטע ומחליש. ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים, שאם היגיעה הוא ביראת אלקים, הרי נתבאר לעיל, דיראה תתאה שרשה ביראה עילאה, הקים על כנזכר לעיל, אינו יכול גם כן עמלק לפעול בהם כלום. רק כשלא ירא אלקים, אז יכול עמלק לפעול.

והנה ענין זכור את אשר כו', לא תשכח, הוא כי במצות מחיית עמלק, יש מצות עשה לזכור תמיד, ואזהרה לא תשכח. והענין, כי ענין הזכירה הוא למעלה מן הדעת, כי בדעת והשגה הנגלות אשר במוח תבונתו, שהיא הארה המתגלה מן המשכיל בשכלו, נופל בזה שכחה, שברבוי הזמן נשכח ההשגה, או על ידי שינוי העיתים, כמו יום ולילה, דביום, האדם ער, ומאיר בו השכל, ובלילה הוא ישן, מסתלק השכל, ומן רבוי הלילות, מזה נשכח. או שינוי העיתים שבאדם, שפעמים הוא בגדלות, ופעמים הוא בקטנות, או שיש לו צער ומרירות רחמנא ליצלן, שכל זה הוא גורם שכחה באדם, והיינו שההשגה מסתלקת ונכללות במשכיל, כמו שמתחלה היא נמשכין מן המשכיל. וענין הזכירה, הוא שמאיר בהאדם בחינת משכיל, ואז אינו נופל בו שכחה. וזהו שיש

אדם שהוא זכרון בטבע, בעל זכרון, והוא שמאיר בו המשכיל, והוא ענין זכור, היינו שיהיה נחקק ונקבע אלקות במוחו, יחודו האמיתי, יחודא עילאה, איך שאין עוד מלבדו, ואני הוי"ה לא שנית, עד שהוא בבחינת ראייה אצלו, ואז אין שייך שכחה, כי שכחה אינו שייך רק על שמיעה, ולא ראייה, כיון שרואה זה תמיד.

וזהו שבפרשת קדש, נאמר והיה לזכרון כו', דקדש הוא חכמה עילאה, חכים ולא בחכמה ידיעה, ובתניא נקרא משכיל. וזהו שעל ידי הזכירה, שהוא בחינה שלמעלה מהדעת, לא יוכל עמלק לעשות לו כלום. וזהו אשרי איש שלא ישכחך, היינו שנחקק ונקבע יחודו האמיתי בנפשו בבחינת ראייה, עד שאינו נופל בו שכחה כלל. ובן אדם יתאמץ בך, דהנה אדם הוא גבוה מאנוש ומאיש, כמו שכתוב בזוהר, אדם, שלימותא דכולא, אדם איהו באורח אצילות לעילא, והוא תכלית מוחין דגדלות גדלות שני, יתאמץ בך, היינו בעצמיות אור אין סוף ממש, שלמעלה מגילוי המוחין שבנאצילים ונבראים. כי דורשיך לעולם לא יכשלו, היינו שלא יפעלו בו שינוי העיתים, אפילו בעת שהוא בקטנות, שהוא סכנה, וצריך שמירה. והוא מפני התאמצותו והתחזקותו בעצמותו יתברך, בבחינה שלמעלה מהדעת, לכן כל העיתים שווים אצלו לטובה. וכמו שכתוב, אם זכרתך על יצועי, באשמורות אהגה בך, היינו על יצוע, הוא בעת ששוכב לישן על מיטתו, ובאשמורת, כשלוש טלית ותפילין, ואומר אחד ואהבת, יהיה שוה אצלו, וכמו שכתוב, בשכבך ובקומך.

והנה זכור כתיב בקמץ, ואיתא באלשיך, שהוא כמו שבשבת כתיב גם כן זכור את יום השבת, היינו זכירה המתמדת, כמאמר זכרהו מחד בשבתא, ומכל שכן בשני בשבת, ואם כן הוא תמיד, וכן זכירה זו צריך להיות תמיד, כמו שכתוב המזכירים את ה' לשמך ולזכרך תאוות נפש. והנה אמר רז"ל, לא תשכח הוא בלב, וזכור הוא בפה. והענין, כי הפה הוא בפנים, והנה על ידי בחינת קשה עורף שנתבאר לעיל, מכניעים קליפת עמלק, ועל ידי הזכירה בפה, מכריתים אותו לגמרי, והוא על ידי דבני התורה, כמו שכתוב, רוממות אל בגרונם וחרב פפיות בידם, חרב של שני פיות, והוא על ידי התורה, כמו שכתוב ששים גבורים כו', הוא ששים מסכתות, אחוזי חרב, חרבה של תורה, ועל ידי החרב דתורה, יכולים להכרית קליפת עמלק לגמרי.

וביאור הענין, צריך מתחילה להבין ענין הנזכר לעיל, דיעשו עץ גבוה כו', היינו שהמן רצה להגביה את עצמו לבחינת אור אין סוף, שלמעלה מהשתלשלות, דקמיה, כחשיכה כאורה, אם צדקת, מה תתן לו, ורבו פשעיך, מה תעשה לו, אשר משם יכולים הכל לקבל, וכמו שכתוב, זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, ואמר רז"ל, חנם בלא מצות, וכמאמר, כמה ארך אפים לפניו, שמאריך אף לצדיקים וגם לרשעים, מבחינת רב חסד. והוא קליפת עמלק, הגם שיודע שבאמת הוא כולא חד, דאני הוי"ה

כנזכר לעיל, כמו שכתוב, יושב בשמים ישחק למו, אך עמלק הוא חוצפא בלא טעם, וזהו גבוה חמישים אמה, שרצה לקבל משער החמישים דבינה, אשר לשם אינו מגיע שום אתערותא דלתתא, וכידוע בענין ספירת העומר, שסופרים רק מ"ט יום, ויום החמישים אין סופרים, מפני שאי אפשר להמשיכו על ידי ספירה. רק כשסופרים כל המ"ט ימים, אז ממילא הוא נמשך ומתגלה ביום החמישים. ורצה המן לקבל משם.

וזהו דאיתא בילקוט, שהעץ היה מתיבת נח, שנאמר בה חמישים אמה רחבה, וכידוע בענין תיבת נח שהוא בבינה. והנה עמלק נקראת נחש בריח עקלתון, והיינו כמו בקדושה יש בריח התיכון, המבריא מן הקצה העליונה עד קצה כו', רצה לעלות ולהגביה את עצמו לבחינת קצה העליון, ולהמשיך משם עד קצה התחתון, היינו בהיכלות הטומאה. וזהו ששמאל הוכיח מאד את שאול, ואמר לו, וישלחך הוי"ה בדרך, שזו המלחמה אינו נוגע לישראל לבד, כי המלחמה הוא עם שם הוי"ה ברוך הוא, כי חוצפא אפילו כלפי שמיא, (הוא בחינת זעיר אנפין דאצילות), מהני.

ואמר הקדוש ברוך הוא, אותה העצה לא תהיה, מה אעשה לאברהם כו' ולמשה כו' וכנזכר לעיל. והענין, דהעץ של אברהם ושל משה, הוא בחינת עץ החיים, דכתיב בו, והיה כעץ שתול על מים, ועל יובל ישלח שרשיו, ששרשו הוא מבחינת יובל, שער הנו"ן דבינה, והוא בחינת בריח בתיכון שהיה במשכן, שהוא בריח דקדושה, שההמשכה הוא דוקא במלכות דקדושה, במקום שיש יראה וביטול, וכמו שכתוב, כשמן הטוב כו', וטל חרמון שיורד על הררי ציון, ששם צוה הוי"ה את הברכה. ולכן, לא תהיה העצה דהמן.

וזהו זכור בפה, כי תורה נקראת עץ החיים, כמו שכתוב, עץ חיים היא למחזיקים בה, ולכן הוא חרב של שני פיות, היינו כמו שכתוב, ואשמיד את פריו ממעל, ושרשו מתחת, כי יניקת החיצונים הוא, או ממקום גבוה מאד, אשר אינם תופסים מקום כלל, לכן יוכלים גם הם לקבל, או ממקום נמוך מאד, על ידי רבוי הצמצומים והסתרים. והנה תורה נקראת עץ חיים, שהיא בחינת בריח התיכון שבקדושה, שממשיך המשכה מקצה העליון, אל קצה התחתון בקדושה דוקא. לכן, על ידי זה, נכרת יניקת עמלק משני המקומות, וזהו יעשו עץ גבוה כו', שרצה להמשיך המשכה ממקום גבוה הנזכר לעיל, להיכלות הטומאה. ואמר הקדוש ברוך הוא, לא תהיה אותה העצה, מפני העץ דאברהם ומשה, שהוא בחינת עץ החיים, שיהיה המשכה דוקא בקדושה, וכמו שכתוב, כי שם צוה הוי"ה את הברכה, חיים עד העולם.